

DEĞER

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

Ayın Önemi **06**

Röportaj **34**

Kültür ve Gelenekler **50**

Büyük Taarruzdan
Büyük Zafere

Ahmet ARIMAN, Teoman AYIK, Tuncay AKÇA
Hababam Sınıfı

Yazmacılık

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Yayınıdır

f cte.adalet.gov.tr

globe cte.adalet.gov.tr

DEĞER

26 AĞUSTOS

Malazgirt Zaferi – Büyük Taarruz

FITRAT DEĞİŞİR SANMA,
BU KAN YİNE O KANDIR!

Tasarım: Halil İbrahim Güneş

Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adına
Enis Yavuz YILDIRIM
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Çelebi YILMAZ
Genel Müdür Yardımcısı
Yayın Kurulu Başkanı

Evren AKBAY
Daire Başkanı

Hüseyin ÖZ
Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM
Yazı İşleri Müdürü ve Editör

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ • Abdullah KAYA
Ayşe ÇOLAKOĞLU • Celal CEYLAN
Deniz ÖZYÖRÜK • Dilek DEREBAŞI • Ejder TOPAL
Ferhat ÇELİKER • Gamze BOLATCAN
Gamze ÇALIŞGAN • Güldane ÖZBEY
Gülden YARDIMCI • Hatice AYDOĞDU
Hüseyin ÖZTÜRK • İsa TİYEK
M. Recep KOLCU • Mehmet VARNALI
Muhammed Emin GEYLANI
Murat Ali KIRBIYIK • Murat NAMDAR
Nurgül AÇIKGÖZ • Samet YURTTAŞ
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ • Uğur ÖZBEK
Ümmü GÖKDEMİR • Yasin YILMAZ

KONUK YAZARLAR

Bariş SARU • Mustafa GÜNAY • Nevgül DUMAN
Önder YILGIN • Şura CAN

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Halil İbrahim GÜNEŞ

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Agah Efendi Caddesi
No:12/1 Altındağ/ANKARA
Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

Grafik Tasarım

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

Baskı

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz/Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

Matbaa - Baskı Şefi

Zafer KARAKAYA

Yayın Türü

Yerel Süreli Yayın

Basım Tarihi

09/10/2023

Değerli Okurlar,

Dergimizin 116. sayısında insan hayatındaki en önemli değerlerden biri olan “güven” ile karşınızdayız. İnsanlar arasında kuşkuyu ortadan kaldıran, paylaşmayı ve inandırmayı güçlendiren güven, bireysel ve toplumsal ilişkilerin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Bir toplumda güven varsa insanlar rahat eder, güven varsa ait olma duygusunu hisseder ve güven varsa mutluluğa ulaşır. Bu nedenle her şeyden önce birey olarak güvenilir bir insan olmalıyız. Çünkü birbirine güvenen insanlar arasında iletişim daha sağlıklı olacaktır. Uzun soluklu dostluğun ve arkadaşlığın habercisi ve aile bireyleri arasındaki sağlıklı ilişkinin de temeli olan güven değeri, hayatımızdaki en hâkim duygudur.

Değerlerin dergisi Değer’de, güven değerinin kavramsal niteliği ve insanlar arası ilişkilerdeki durumunu Muhammed Emin Geylani’nin kaleminden okuyabilirsiniz.

Zaferler ayı olan ağustosta “Büyük Taarruzdan 30 Ağustos Zafer Bayramı”na gidilen süreci anlatan Samet Yurttaş sizleri tarihi bir yolculuğa çıkaracak. Konuk yazarlarımızdan Barış Saru ise “Milli Mücadelede Hava Şehitlerimiz” yazısında Afyonkarahisar’da kabirleri bulunan Şehit Yüzbaşı Ahmet Bahattin Bey ve Şehit Pilot Cemal Bey’in kahramanlık dolu hikâyesinden bahsediyor.

Güncel konulara da değindiğimiz dergimizin bilim sayfasında, yazarımız Yasin Yılmaz akıllı tarım konulu yazısında dijital teknolojilerin tarım süreçlerine entegre edilmesiyle tarım adına gerçekleşen yeni yöntemlerden bahsediyor.

Yeşilçam’ın efsane filmi, çocukluktan yetişkinliğe birçoğumuzun halen severek izlediği Hababam Sınıfı’nın efsane oyuncularını Hayta İsmail, Bacaksız ve Yakışıklı Ahmet’i Değer dergimizin röportaj sayfası konukları oldu. Hababam Sınıfı’nın çekimlerinin yapıldığı ve halen o zamanın izlerini taşıyan Hababam Sınıfı Müzesinde yaptığımız röportajda daha önce bahsedilmeyen birçok konuya değindik. Hababam Sınıfı ile ilgili merak edilen her şey bu özel röportajımızda.

Değer dergimiz Ağustos sayısında da dolu dolu içeriğiyle siz değerli okurlarımızla buluşuyor. Gelişen ve geliştiren dergi sloganıyla yola çıkan Değer’in yeni sayısında görüşmek dileğiyle. Keyifli okumalar dileriz.

DEĞER İÇİNDEKİLER

AĞUSTOS • GÜVEN

BAŞYAZI: 05

Toplum tarafından sevilip saygı görmenin temel yolu, toplumun güvenini kazanmaktır. Bir toplumda dürüst ve güvenilir insanların bulunması barış ve huzur ortamının sağlanmasında etkili olmaktadır. Birlik ve beraberlik ancak bu değerlere sahip çıkılarak sağlanmaktadır. Dürüstlük ve güven değerleri toplumda yapıcı değerler olarak toplumun kazanımlarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle dürüstlük ve güven değerlerinin bir eğitim unsuru olarak küçüklükten itibaren aşılması, güvenin ve doğru söylemenin kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkili olacaktır.

EDİTÖRDEN: 01

Yeşilçam'ın efsane filmi, çocukluktan yetişkinliğe birçoğumuzun halen severek izlediği Hababam Sınıfı'nın efsane oyuncuları Hayta İsmail, Bacaksız ve Yakışıklı Ahmet'i Değer dergimizin röportaj sayfası konukları oldu. Hababam Sınıfı'nın çekimlerinin yapıldığı ve halen o zamanın izlerini taşıyan Hababam Sınıfı Müzesinde yaptığımız röportajda daha önce bahsedilmeyen birçok konuya değindik. Hababam Sınıfı ile ilgili merak edilen her şey bu özel röportajımızda.

AYIN ÖNEMİ: 06

Büyük Taarruzdan Büyük Zafere

PERSONELİMİZDEN GELENLER: 08

Milli Mücadelede Hava Şehitlerimiz

ŞİİR: 10

Aylardan Zafer

DEĞER: 11

Asra Meydan Okumanın Adı
"Güven"

ÇOCUK: 12

Çocuklarda Suskunluk Hali

İLETİŞİM: 14

Kişisel İletişim

KİŞİSEL GELİŞİM: 16

Denge Modeli

BESLENME: 17

Kalbi Olan Sebze: Enginar

BİLİM: 18

Akıllı Tarım

CANLILAR ALEMİ: 20

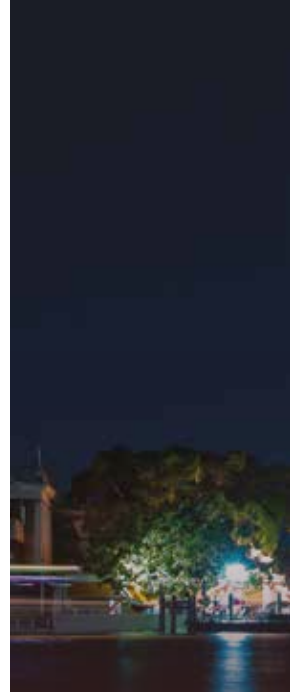
Denizlerin Göz Alıcı Güzelliği:
Denizyıldızı

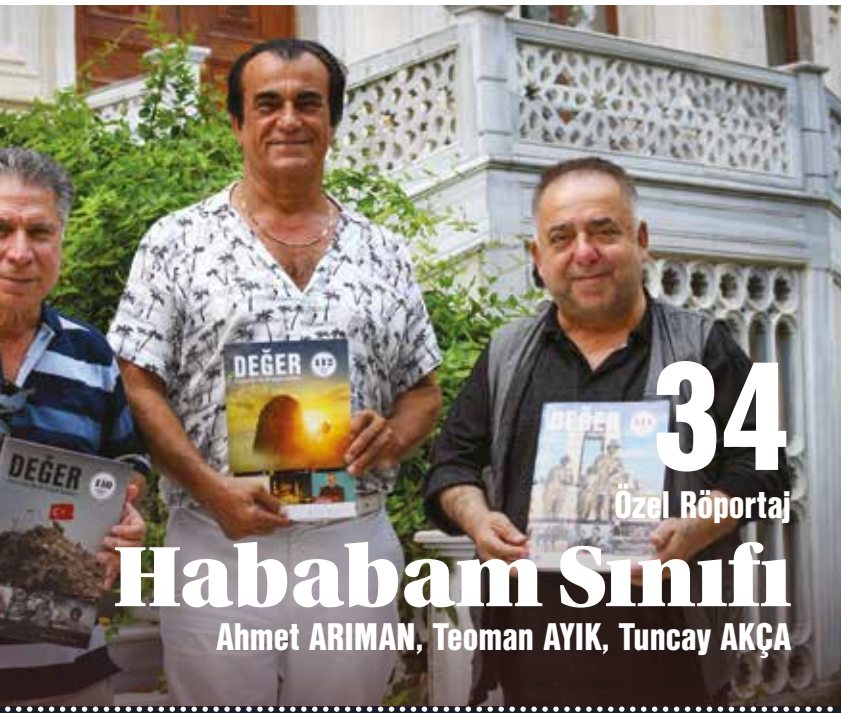

GEZİ: 22

Tayland

FOTO DEĞER: 32

34

Özel Röportaj

Hababam Sınıfı

Ahmet ARIMAN, Teoman AYIK, Tuncay AKÇA

22

Gezi

Tayland

08

Personelimizden Gelenler

Milli Mücadelede

Hava Şehitlerimiz

RÖPORTAJ: 34

Hababam Sınıfı Efsanesinin Sevilen Oyuncuları Değer Dergisinde

SİNEMA: 44

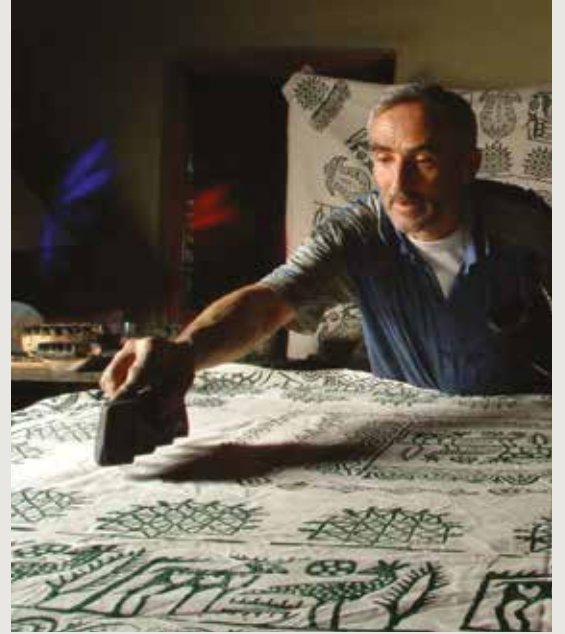
Stalker

PERSONELİMİZDEN GELENLER: 48

Bergman'ın Kadrajından Anne Babalara Bir Bakış: Smultronstället Film Analizi

KÜLTÜR VE GELENEKLER: 50

Yazmacılık

PSİKOLOJİ: 54

Öfkenin De Bir Yeri Var!

PERSONELİMİZDEN GELENLER: 56

Kafkasya'dan Anadolu'ya Uzanan Gelenek: Şah Bezeme

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?: 57

TARİHİN ARKA SOKAĞI: 58

Yıl 1364 Balkanlar

EĞİTİM: 60

Güvenlik Kahramanına Dönüşen Çocuklar: "Güvenli Yaşam Kültürünü Benimseme Yolculuğu"

SPOR: 62

Gökyüzü Dalışı

BULMACA: 64

Siz Neredeyse Derginiz Orada!

Değer dergimiz Turkcell Dergilik ve Türk Telekom e-dergi uygulamalarında. Bütün operatörlerden dergilik uygulamasını indirerek dergimizi okuyabilir, kaydedebilir, paylaşabilirsiniz.

Merhaba Değerli Okurlar,

Kişiler arası ilişkilerde en temel duygu güvendir. Güvendiğimiz insanları sever, saygı duyar hatta onlarla çalışır, vakit geçiririz. Bu açıdan insanların yeme-içme gibi fizyolojik ihtiyaçlarıyla beraber hayati önem taşıyan en önemli gereksiniminin güven duygusu olduğunu söyleyebiliriz.

Bir başka yönüyle güven, bir insanın yeteneklerine ve varlığına duyulan itimat olarak tanımlanmıştır. Güven, kişinin dünyayla ve insanlar arasında kurduğu bir köprü görevini de yürütür aslında.

Güvenmenin birçok tanımı olsa da en güzeli, kişinin başka bir kişiye karşı inanma duygusu, dürtüsüdür. Bu duygu insan yaşamı için hayati bir önem arz eder. Çünkü güven duygusu sayesinde insanlar sosyal varlık olmanın gereği olarak bir arada yaşarlar. Birlikte köyler, şehirler kurar, birlikte huzur içinde hayatlarını devam ettirirler.

Bir toplum genelinde hesaplanan ortalama sosyal güven seviyeleri, ulusal büyümeyi olduğu kadar içinde yaşayan bireylerin mutluluğunu ve yaşam kalitelerini de güçlü bir şekilde etkilemektedir. Sosyal güven aynı zamanda yaşamdan keyif alma ve almama gibi birçok manevi duyguyla da ilişkilidir. İnsanların çoğuna güven duyulmadığı bir ortamda yaşamak, kişiler üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir. Bu yönüyle bireysel sosyal güven, kişisel düzeyde insani değerlerin yanı sıra toplumun kültürel özelliklerinden de etkilenmektedir. Araştırmalar, toplumdaki evrensellik ve bireysellik gibi değerlerin, bireysel sosyal güveni temin etmedeki önemine vurgu yapmaktadır.

Toplum tarafından sevilip saygı görmenin temel yolu, toplumun güvenini kazanmaktır. Bir toplumda dürüst ve güvenilir insanların bulunması barış ve huzur orta-

mının sağlanmasında etkili olmaktadır. Birlik ve beraberlik ancak bu değerlere sahip çıkılarak sağlanmaktadır.

Dürüstlük ve güven değerleri toplumda yapıcı değerler olarak toplumun kazanımlarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle dürüstlük ve güven değerlerinin bir eğitim unsuru olarak küçüklükten itibaren aşılması güvenin ve doğru söylemenin kuşaktan kuşağa aktarılmasında etkili olacaktır.

Bir çalışma ortamında iş birliğinin ne ölçüde gerçekleşeceğini de belirleyecek olan güven duygusu, sağlıklı bir ekip çalışmasının da temelini oluşturur. Bu nedenle güven ortamını oluşturacak insanları bir "tohum", güven ortamının oluşacağı kurum kültürünü de bir "toprak" gibi düşünmek gerekir. Tohum ve toprağın uyumu ne kadar sağlam olursa o kadar kaliteli ürünler ortaya koyulabileceği gibi güven ilişkisinin de sağlam temeller üzerine kurulması ülkemiz ve birliğimiz için en değerli kazanımlar olacaktır.

Geçmişimize baktığımızda zorlukta, savaşta ve kriz ortamlarında Türk milletinin birbirine güvenip, sırt sırta verdiğinde neleri başardığını tarihe yazılan altın satırlarda görebiliyoruz. Bulduğumuz ayın içerisinde yer alan "30 Ağustos Zafer Bayramı"nın derinliğinde de birbirine güvenen ve inanan atalarımızın kahramanlık hikâyeleri yatmaktadır.

Bu vesileyle istiklal mücadelemizin bütün kahramanlarını, ülkemizin ve milletimizin bölünmez bütünlüğü için canlarını seve seve veren tüm aziz şehitlerimizi, kahraman gazilerimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. Milletimizin ve şanlı ordumuzun tüm mensuplarınının, Zafer Bayramı'nı en içten duygularıyla kutluyorum.

Samet YURTTAŞ
Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı CİK,
Öğretmen

Ayın Önemi

Büyük Taarruzdan Büyük Zafere

Türk tarihinde ağustos ayı “**Zafer Ayı**” olarak nitelendirilmektedir. Malazgirt'ten başlayarak Büyük Taarruza kadar olan süreçte birçok savaş ağustos ayında yapılmış ve zaferle sonuçlanmıştır. Bu nedenle ağustos ayı Türk milletinin nezdinde nice şanlı savaşların kazanıldığı zafer ayıdır.

Ağustos ayında kazanılan ilk zafer 26 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi'dir. Savaş, Muş'un Malazgirt Ovası'nda Selçuklu Sultanı Alparslan ile Bizans İmparatoru Romen Diyojen arasında gerçekleşmiştir. 26 Ağustos tarihinde cuma namazından sonra Sultan Alparslan, beyaz kefen şeklinde elbisesini giyerek askerlerine şöyle seslenmiştir: “**Şehit olursam bu beyaz elbise kefenim olsun. O zaman ruhum göklere çıkacaktır. Benden sonra oğlum Melikşah'ı tahta çıkarın ve ona bağlı kalın. Zaferi kazanırsak istiklal bizimdir.**” demiştir. Bu konuşmanın ardından savaş başlamış ve Sultan Alparslan savaşı kazanmıştır. Bu olayla Anadolu'nun kapısı Türklere açılmıştır.

Ağustos ayında kazanılan diğer zaferler ise şunlardır:

Otlukbeli Zaferi, Çaldıran Zaferi, Mercidabık Zaferi, Mohaç Zaferi, Belgrad'ın fethi, Sakarya Meydan

Muhaberesi, Büyük Taarruz.

Otlukbeli Zaferi,
11 Ağustos 1473'te
Erzincan'da kazanıldı.

Fatih Sultan Mehmet ile Akkoyunlu İmparatoru Uzun Hasan arasında yapılan savaşı Osmanlı Devleti kazanmış ve uzun bir süre Doğu'dan gelebilecek tehlikeleri ortadan kaldırmıştır. 23 Ağustos 1514 tarihinde ise Van'ın Çaldıran Ovası'nda Osmanlı Devleti ile Safeviler arasında **Çaldıran Savaşı**

yapılmış ve Osmanlı Devleti'nin zaferiyle sonuçlanmıştır. 24 Ağustos 1516 tarihinde yapılan **Mercidabık Savaşı** sadece Osmanlı Devleti açısından değil İslam dini açısından da çok önemli sonuçlar doğurmuştur. Yavuz

Sultan Selim ile Memlük Devleti arasında yapılan savaş sonucunda hilafet Osmanlı Devleti'ne geçmiş Yavuz Sultan Selim halife olmuştur.

Ağustos ayında kazanılan başka bir zafer ise **Belgrad'in fethidir**. Belgrad, Orta Avrupa'nın kapısı konumunda olması nedeniyle Kanuni Sultan Süleyman tarafından 1521 yılında fethedilmiştir. Bu zaferle birlikte Belgrad, Avrupa'ya yapılan seferlerde önemli bir üs bölgesi olmuştur. Tarihin en kısa süreli savaşlarından birisi olarak bilinen **Mohaç Meydan Muhaberesi** de ağustos ayında gerçekleşmiş ve zaferle sonuçlanmıştır. Kanuni Sultan Süleyman, Macaristan birliklerini çok kısa bir sürede yenmiş ve Macaristan'ın başkenti Budapeşte ele geçirilmiştir. **Sakarya Meydan Muhaberesi** ise Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktalarından bir tanesidir. Türk ordusu bu savaşla savunmadan taarruza geçmiştir. 23 Ağustos tarihinde başlayan ve 22 gün boyunca aralıksız devam eden bu savaş, 13 Eylül 1921'de Yunanlıların yenilgisiyle sonuçlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Türk tarihi açısından büyük bir zaferle imza atmıştır. Bu savaş esnasında Mustafa Kemal askerlerine şu emri vermiştir: *"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh, bütün vatanıdır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz."*

Büyük Taarruz ve Zafer Bayramı

26 Ağustos 1922 tarihinde Kocatepe'de başlayan **Büyük Taarruz** 30 Ağustos 1922'de Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanmış ve Türkler'in Anadolu'dan

atılamayacağı kesinleşmiştir. Büyük Taarruz aynı zamanda **Başkomutanlık Meydan Muhaberesi** olarak da bilinir. 30 Ağustos'ta Yunan askerlerinin bir kısmı imha edilmiş bir kısmı esir alınmış ve bir kısmı ise kaçmayı başarmıştır. Mustafa Kemal *"Ordular, ilk Hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!"* emrini vererek Yunanlıların ülkeden tamamen ayrılana kadar takip edilmesini istemiştir. Bu takip sonunda **9 Eylül'de İzmir, 11 Eylül'de Bursa ve 18 Eylül'de Batı Anadolu düşman işgalinden kurtarılmıştır**. Büyük zaferden iki yıl sonra Mustafa Kemal, savaşı sevk ve idare ettiği Zafertepe'de 30 Ağustos 1924'te bu kutlu zaferi şu şekilde ifade etmiştir: *"Hiç şüphe etmemelidir ki yeni Türk devletinin, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri burada atılmıştır. Ebedi hayatı burada taçlandırıldı. Bu sahada akan Türk kanları, bu semada uçan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin ebedi muhafızlarıdır."*

Bu büyük zaferi anmak amacıyla ilk tören 30 Ağustos 1924 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün de katılımıyla **Dumlupınar'da** yapılmıştır. 1926 yılında büyük zaferin bir bayram olarak kutlanmasına dair kanun çıkarılmıştır. Bu kanunla 1926 yılından sonra her yıl 30 Ağustos günü **"Zafer Bayramı"** olarak kutlanmıştır.

Kaynaklar: 1. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turk-tarihinin-sanli-zaferleri-agustosta-yazildi/2345326> 2. Sayılı, B. (2014),

Barış SARU
Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Milli Mücadelede Hava Şehitlerimiz

Tarihimizde ve bağımsızlığımızda önemli bir yeri olan Milli Mücadele döneminde ülkemizi işgal eden düşmanlara karşı karada olduğu kadar havada da eldeki imkânlar dâhilinde; yüksek vatanseverlik, zorluğa göğüs germe ve zafere ulaşma amacıyla hareket edilmiş, yokluğu bahane ederek mücadeleden uzaklaşma gibi duygulara yenik düşülmemiş ve layıkıyla son nefese, son damla kana kadar yurdun her bölgesinde düşmanla mücadele edilmiştir. Her türlü imkânsızlığa rağmen havacılarımız düşmana göz açtırmamış eldeki sayılı uçagımızla büyük ve kritik görevler icra etmişlerdir. Bu görevler esnasında da pilotlarımız hayatlarından bir dakika bile şüphe etmemişler korkunun üzerine bir kartal gibi süzülerek gitmişlerdir.

A fyonkarahisar Kocatepe Mezarlığı'nın ana kapısından girip yemyeşil ağaçların ve sümbül kokularının arasından ilerlediğiniz zaman beton anıt üzerindeki **kartal ve kanadı kırık uçak pervanesi anıtı** hava şehitlerimizin ne kadar fedakar olduğunu bir kez daha bize hatırlatır. Bu gururu yaşama şerefine erişmiş **Şehit Yüzbaşı Ahmet Bahattin Bey (1893) ve Şehit Pilot Cemal Bey (1894)** yan yana kutsal vatan toprağında görevlerini layıkıyla yaparak şehadet şerbetini içmişlerdir.

“ Yunan ordusu hem halkımız üzerinde hem de ordumuz üzerinde baskı kurmaktaydı. Bu baskılara neden olan en önemli imkânları ise hava gücüydü.

Personelimizden Gelenler

Şehitlerimizden Yüzbaşı Ahmet Bahattin Bey, (1893) Girit, Yanya doğumludur. İlk ve ortaokul eğitimini Yanya'da tamamlamıştır. Daha sonra İstanbul'a gelerek Jandarma Subay okulunu bitirmiştir. Birkaç yıl jandarma subaylığı yaptıktan sonra hava gözetleme görevine talip olur ve 1917 yılında İstanbul Yeşilköy Safra köyünde hava okulunda üç aylık bir eğitimden sonra Doğu Cephesi'ne gönderilir. Mondros Mütarekesi üzerine İstanbul'a gelir ve daha sonra İzmir'e gönderilir. İzmir'in Yunanlılarca işgali üzerine Aydın civarında çetelere katılarak düşmana karşı piyade olarak savaşır. Pilot Cemal Bey ise 1894 doğumludur. İstanbul'da astsubay okulunu bitirdikten sonra Yeşilköy'de pilot kursuna gitmiş ve kursu başarıyla bitirdikten sonra Irak Cephesi'nde ve Doğu Cephesi'nde görev yapmıştır. Milli Mücadele'nin başlaması üzerine Akşehir'de bulunan hava bölüğüne katılmıştır.

Milli Mücadele döneminde Afyonkarahisar'ı işgal eden Yunan ordusu hem halkımız üzerinde hem de ordumuz üzerinde İtilaf Devletleri'nden aldığı maddi ve manevi destek dolayısıyla her türlü teknolojik ve askeri yönlerden büyük bir baskı kurmaktaydı. Bu baskılara neden olan en önemli imkânları ise hava gücüydü. Halk, bu işgaller ve baskılar döneminde zulüm, açlık ve işkencelerle mücadele halindeyken ordumuz ise elindeki birkaç uçakla hem gözetleme hem de taarruz görevlerini başarıyla icra etmeye çalışıyordu.

Milli Mücadele sırasında Konya'da üç uçaktan oluşan hava kuvvetlerimiz önce Uşak'a gönderildi. 1920 yılı Ağustos ayında Uşak'ın Yunanlılarca işgali üzerine bu bölük Afyon'a çekildi. Bahattin Bey de Afyon'a gelerek bu bölüğe katıldı. Afyonkarahisar'ın Tem-

muz 1921'de işgali üzerine bu hava bölüğü önce Polatlı ve Mallı köy civarlarına Sakarya Savaşı sonrasında ise Akşehir yakınlarında Maruf köyüne nakledilir. Uçaklarımızın çoğalması üzerine iki uçığımız Akşehir'den ayrılarak ordu emrinde Emirdağ yakınlarında bulunan Muhacir Akören köyünde görevlendirilirler. Büyük Taarruz öncesinde Türk ordusunda cephe gücü olarak 7 keşif ve 3 avcı uçağı olmak üzere toplam 10 uçak bulunmaktaydı.

Havacılarımız, düşman uçaklarıyla eldeki sayılı uçakla büyük mücadelelere girişmiş ve birçok düşman uçağını düşürerek etkisiz hale getirmişlerdir. Yine bu mücadeleler sırasında da düşman tarafından birkaç uçığımız maalesef etkisiz hale getirilmiş ve bazı pilotlarımız şehitlik makamına ulaşmışlardır.

Sıcak bir yaz günü 24 Temmuz 1922 tarihinde Rasit Üsteğmen Ahmet Bahattin Bey ve Pilot Gedikli Erbaş Cemal Bey kendilerine verilen önemli görevi yerine getirmek amacıyla havalanır ve çok geçmeden Afyonkarahisar semalarında görülürler. Uçağımızı fark eden Yunan ordusuna ait iki uçak hemen kalkarak kahramanlarımıza karşı saldırıya geçerler. Gökyüzünde top mermilerinin patlamaları ve sanki pamuk tarlasını andıran barut dumanları gökyüzünü kaplamıştır. İşgal altındaki Afyon halkı perdelerinin arkasından izledikleri gökyüzündeki bu manzara karşısında büyük bir heyecan ve gururla kahraman pilotlarımız için Allah'a dua ediyorlardı. Kahramanlarımız Yunan uçaklarından bir tanesini Sincanlı Ovası üzerinde düşürür diğeri kaçır fakat inişi esnasında uçağı kırar. Türk uçağı Yunan karargâhına havadan bomba attıktan sonra bölgeden hızla ayrılır sonrasında ise yürekleri bir sızı kaplar. Yunan tarafı iki uçak daha kaldırarak mermisi kalmayan uçağımızı "Gazlıgöl" civarında düşürür ve havacılarımız şehitlik mertebesine erişirler. Uçağımızın düştüğü bölge günümüzde hâlâ halk tarafından "uçak düştü" mevki olarak bilinmektedir.

Şehitlerimizin cenazeleri Afyonkarahisar Mevlevi Türbe Camisi'nde düzenlenen törenle, şehrimizin düşman işgalinde olmasına karşın yoğun katılım-la düşmandan teslim alınarak büyük bir saygı ve hüznün içerisinde binlerce kalabalığın omuzlarında Paşa Camisi'ne getirilir. Burada cenaze namazları idrak edilerek ilk olarak Kadınana mezarlığına defnedilirler. Daha sonra ise ebedi istirahatgâhları olan Afyon Kocatepe Asri Mezarlığı Hava Şehitliğine defnolunurlar. Ruhları şad mekanları cennet olsun.

Kaynaklar: 1.Hasan Özpınar, Anılar ve Fotoğraflarla İşgal Günlerinde Afyonkarahisar 2. (Akşam Yayınları 2018) ss:114-115

Mustafa GÜNAY
Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Aylardan Zafer

Kavuran bir ağustos, içinde kutlu cuma
Yağız atlar şahlandı Malazgirt'te hücumla
Kılıçlardan alevler çıkıyordu ya Allah!
Ufuklarda zelzele kopuyordu maazallah

Alparslan'ın narası sanki gök gürültüsü
Mehmetçiğin kanıydı yerin sıcak örtüsü,
Yiğitler Anadolu'yu bize vatan getiren
Koskoca Bizans'ı Türk'e secde ettiren

Dört yüz elli yıl sonra yine ağustos ayı
Çaldıran Ovası'nda başladı cenk alayı,
Karabulut sarmışken İslam'ın sancağını
Kim çekecek göndere Türk'ün al bayrağını?

Yavuz Sultan Selim Han, başında ordusunun
Yüzünde emaresi yok ölüm korkusunun,
Hasmını yere serdi tıpkı pehlivan gibi
Böylece belirlendi anayurdun sahibi

Babasından devraldı bu yükü Süleyman Han
Mohaç meydanlarında derya oldu aktı kan,
Mahşer inmişti yere; el, ayak, gövde, bacak...
Şehadete yürürsen Peygamber açmış kucak

Göğüslerde imandan gayri bir ses duyulmaz
Yolu Allah yoludur, ak kısıraklar yorulmaz
Öyle bir sille vurdu düşmana Türk ordusu
Garbın en uzağından hissedildi korkusu

Şahit ol ey ağustos bu şanlı öykümüze!
Hasta adam zanneden çullandı üstümüze
Deryalardan akınlar sarmışken dört bir yanı
Çanakkale unutmaz uğruna akan kanı

Topyekûn oldu millet, zalimin zulmetine
Hangi can dayanırdı bu harbin dehşetine
Yeise düşmüş, ürperip ağlarken Anadolu
Çanakkale geçilmez, aşılmaz Gelibolu!

Yine yakıp kavuran cehennem bir ağustos
Şer gücün askerleri vermiyor bir an paydos,
İstiklale kastetmiş umarsızca saldıran
Öyle bir ordu kurmuş cehennemi andıran

Mustafa Kemal Paşa bu zafere ant içti
Yurduna göz dikenini milletiyle alt etti,
Bakışları şimşekten ve çelikten elleri
"Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri!"

Tarih tekerrür eder nice ağustos gelir
Ezanlar minarede, dillerden düşmez tekbir
Sinesinde imanı Türk'ün ok ve yayıdır
Unutma ki ağustos Türk'ün zafer ayıdır.

Muhammed Emin GEYLANI
Van T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

ASRA MEYDAN OKUMANIN ADI “GÜVEN”

Bazen insanı karmaşık duygular sarar. Çok iken tek, kalabalık iken yalnız olduğu hissi kaplar dört bir yanını. Belki de meçhul yarının kaygısıdır onu bu duygulara sürükleyen ya da kaybettiği dünün veya değerlendiremediği bugünün hüznüdür ona kaybolmuşluk hissi veren. Her ne olursa olsun bugünün insanı dünü arar hale gelmiş ve bugünle kıyasla şiddetli bumeranlarla yüzleşmek durumunda kalmıştır. Madem dün o kadar kıymetliydi o halde dün, dün de kalmamalıydı. Dünden gelen değer, geleceği daha düzgün şekillendirerek daha iyiye ışık olmalıydı. Ancak tezatlarla dolu insan, her zaman dün için sızlayan ve bu ızdırapla günün değerini de kaybeden, kaybettiği şeyleri gelecekte ıskalalamayı temenni eden bir ruh haline bürünmüştür. Bilanço giderek ağırlaştığı için çaresiz insan çareyi “**mâzî edebiyatında**” aramaya koyulmuştur.

İnsanı geçmiş, bugün ve yarının muhassılası içerisinde ele alırsak onu sağlam bir yapıya ulaştıracak birtakım etmenlerden bahsetmek gerekecektir. Bu etmenler içerisinde insanı yarına daha güçlü çıkaracak olan **güven duygusudur**. Güven, kuşkuların çoğaldığı bir çağda huzur veren yegâne limandır.

Güven kavramını semantik içerisinde irdelemek ciddi efor gerektiren bir durumdur. Çünkü güven kelimesi emin olmak, mümin olmak gibi anlamlar taşıyan “**emn**” kökünün alt türevlerinden bir tanesidir. Dolayısıyla inançlı olma anlamı taşıyan **îmân/mümin** gibi kavramlar, bireyden başlayıp çevreyi ihâta eden bir güvenlik zincirinin tezahür etmiş boyutunu ifade etmektedir. Bu bakımdan mümin, her türlü güvensizliğin artmış olduğu ortamda tüm yardım çağrılarına karşılık verebilen bir kurtarıcı ve insanî olan değerlerin yozlaştığı

bir anda iyiliğe, doğruya, ortak aklın ürünü olan marufa davet eden bir müjdecî mesabesinde-dir.

Günümüz dünyası sanal bir âleme dönüştüğü için insanı değerli kılan her değer de sanal olmaya mahkum olmuştur. Görüntüsü olan ancak melmûs/dokunulabilen olmayan, kemiyeti var gibi görünen ancak zor anlarda ortadan kaybolan bir hale gelmiştir. İlk insanın aynı zamanda ilk peygamber olması, insanı imana davet eden bir sembol olmasına rağmen insanlığın güven dağıtma ülküsünden vazgeçtiği dönemleri olmuş ve olmaya devam etmektedir. İlk insan, ilk peygamber; ilk mesken, ilk mabet ilintisi içerisinde konu irdelendiğinde insanın yeryüzündeki misyonunun aslında güven eksikliki olduğu anlaşılacaktır. Çünkü mabetten önce dokunulmaz olan insandır. Yaratıcı, ilk insanı ilk mabetle buluşturarak insanın kulluk vazifesiyle diğer bir ifadeyle dokunulmaz olan iki varlığın bütünlüşmesini sağlayarak dokunulmazlık ve güven mesajını vurgulamıştır.

Sonuç itibarıyla insan dünyadaki serüveninde güven arayışı içerisinde-dir. İnsanın kendi iç dinamikleriyle barışık olabilmesi güven duygusunu hissetmesiyle doğru orantılıdır. Bilinçli ve çevresiyle sağlam bir ilişki kurmak isteyen kişinin bu emniyet ve güven ortamını oluşturma çabasına girmesi gerekir. Aksi takdirde dünya yaşanılmaz hale gelecek ve insan kendi sonunu güvensizlik yaparak getirecektir. Selam olsun güven yurdunun oluşabilmesi için çabalayan gönüllere...

Dilek DEREBAŞI
Karabük T Tipi Kapalı CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Çocuklarda Suskunluk Hali

Çocuklarımız evde konuşurken neden okulda susarlar? Anne ve babayla çok rahat iletişim kurabilirken diğer insanlarla neden iletişim kuramazlar?

Değerli Okurlar, bu ayki yazımda son yıllarda adını sık duymaya başladığımız seçici konuşmamazlık veya seçici suskunluk olarak da adlandırılan **“selektif mutizm”** kavramından bahsedeceğiz. Çocuğun bazen hiç kimseyle bazen de bazı insanlarla konuşmaması durumuna **“selektif mutizm”** denir. Genelde çocuk yaşlarda kendini gösteren hatta tedavi edilmediğinde yetişkinliğe kadar devam eden bu durum bir tür çocukluk çağı kaygı bozukluğudur.

Kaygı, çocuklarda konuşmayı engelleyebilen durumlardan biridir. Çocuk kendini rahat hissettiği ortamlarda konuşabiliyorken kaygısının arttığı durumlarda ya da ortamlarda konuşmaz. Uzmanlar, bu durum en az bir aydır devam ediyor ve çocuğun eğitim hayatını olumsuz yönde etkiliyorsa bunu **“seçici konuşmamazlık”** olarak değerlendirebileceklerini belirtmişlerdir.

Selektif mutizm vakalarında bir çocuk; evde gayet mutlu, konuşkan hatta bazen gürültücü bile olabilir fakat bir sosyal ortama girdiğinde bambaşka birine dönüşür. Konuşacağı kişileri seçer ve sadece o kişilerle konuşur. Bu da tamamen çocuğun kendisini rahat ve güvende hissetmesi ile ilgilidir. Buldukları yer ile çevresindeki bireyler bu noktada büyük önem taşımaktadır. Yani konuşarak kendini ifade edebilecekken 'konuşmamayı seçerek' bildikleri ortamlarda veya yabancı ortamlarda bu yetiyi ortaya koyamazlar. Hatta etrafındakilerle göz teması kurmaz ve kendisi ile iletişime geçilmek istendiğinde söylenenleri duymuyormuşçasına tamamen hareketsiz kalıp konuşmazlar. Bu durum ebeveynler ve çevresindeki bireyler için zordur.

Bir çocukta seçici mutizmden bahsedebilmek için birtakım kıstasların bir araya gelmesi gerekmektedir.

Utangaçlık, anneden ayrılmada güçlük, sese karşı aşırı duyarlılık, uyku sorunları, aşırı ağlama, yeni durumlara karşı zor adapte olma, toplum korkusu ve özellikle sosyal ortamlarda konuşmaktan çekinme ana belirtilerdir. Selektif mutizm teşhisi konulan çocuklar;

- Genellikle hassas, içe kapanık, utangaç ve korkar halde olurlar.
- Ona bakım veren kişiye (genellikle anne-baba) bağımlıdırlar ve ayrılık kaygısı/korkusu yaşarlar.
- Aile ortamının problemlili olması yani aile içi stres de bu duruma sebep olarak gösterilebilir fakat tek sebebi bu olamaz.
- Stres altındayken ebeveynlerinin yanından ayrılmazlar ve yabancıların yanında küskün gibi görünürler.
- Öfke nöbetleri geçirebilir ve yaşından küçük davranışlar sergileyebilirler.
- Toplum önünde konuşmaktan veya başkaları tarafından seslerinin duyulmasından korkarlar. Bu yüzden etkinliklere katılmayı tercih etmezler.
- İhtiyaçlarını, duygu ve düşüncelerini kafa sallayarak veya eliyle işaret ederek belirtirler veyahut bazı şeyleri dışarıdan birinin getirmesini bekleyerek yani birilerinin ne istediğini tahmin edene kadar hareketsiz ve tepkisiz kalabilirler.
- Çoğunlukla bazı ortamlarda konuşmayı isterler ancak anksiyete/kaygı ve utangaçlıktan dolayı konuşamazlar.

Selektif Mutizmin Tedavisi Nedir?

Uzmanlar, selektif mutizmin tedavisinde erken teşhisin önemli olduğunu fakat bazen ailelerin, çocuklarının bu davranışlarını utangaçlıkla karıştırabileceklerini veya aile içinde konuşan çocuğun, okul başlayınca kadar sosyal ortamlardaki durumunun fark edilmeme gibi bir ihtimal nedeniyle tedaviye geç başladığı durumlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu da çocuğun daha fazla içine kapanmasına neden olacağından kendisini yetersiz hissetmesine, konuşmaktan tamamen vazgeçmesine kadar ilerleyen problemlerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Bu konuda okul, aile ve yönetim birlikte çalışmazsa çocuk için süreç daha da uzayabilir.

Selektif mutizmde uzmanlar en etkili çözüm odaklı olan terapilerin; bilişsel davranışçı terapi, oyun terapisi ve aile terapisi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca uzmanlar oyun terapisinin; çocuklara konuşmaları için baskı yapmayan, güvenli bir ortam sağlayan ve çocuğa oyun aracılığı ile iletişim kurma fırsatı veren bir terapi türü olduğunu ifade etmişlerdir. Çocuklar, oyun terapisinde oyun oynarken süreci istedikleri gibi yönetirler, duygu ve düşüncelerini paylaşırlar ve sosyalleşmeye başlarlar. Oyun terapisti ise çocuğun oynadığı oyuna bakarak çocuk hakkında birçok bilgi edinir. Bu nedenle selektif mutizmde oyun terapisinin çok yararlı sonuçlar doğurduğunu söyleyebiliriz.

Gamze BOLATCAN
Akdağmadeni Açık CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Kişisel İletişim

Bunalım ve yoğun kafa karışıklığının etkilerini en aza indirmenin hatta yok etmenin en önemli basamaklarından biri de kontrol mekanizmamız içerisinde yer alan **düşüncelerin kontrolüdür**. Düşünceler zamanla inançlara, inançlar alışkanlıklara, alışkanlıklar ise eylemlere dönüşmektedir. Yani kim olacağımızı belirleyen, düşüncelerin oluşturduğu inançlardır.

Düşünce gücümüz hedef alınarak bu görüşün aksi iddia edilmekte, maddi ve manevi zarar gördüğümüz kişiler; duyduğumuz, gördüğümüz, okuduğumuz bazı içerikler, markalar, ürünler, gruplar, oransal değerler bizi kolayca esir almaktadır. Bu durumdan korunmak için maruz kaldığımız çevreye ve araçlara filtreler uygulamak gerekmektedir.

“ Filtre uygulanmadığı ve seçicilik korunmadığı takdirde şüpheleri, korkuları pek çok olumsuzlukları beslemek, kendimizi başkalarıyla kıyaslama hatasına düşmemize neden olur.

Filtre uygulanmadığı ve seçicilik korunmadığı takdirde şüpheleri, korkuları pek çok olumsuzlukları beslemek, kendimizi başkalarıyla kıyaslama hatasına düşmemize neden olur. Ayrıca herkesin aynı şartlara ve fikirlere sahip olduğu yanılığısı, geçmişe takılı kalmak, çözüm odaklı değil sorun odaklı olmak, dar bir açıyla ve ön yargıyla hayatı değerlendirmek, hem kendimizi hem çevremizi ağır bir şekilde eleştirmek, hata yapınca suçluluk hissetmek ve taşıması en ağır yüklerden biri olan umutsuzluğa bürünmek olasıdır.

Böylesi durumlarda karşılaştığımız olumsuzluklar için başkalarını suçlar, sorumluluktan kaçarız. Fakat geçiştirdiğimiz, görmezden gelmeye çalıştığımız hisler kaybolmaz aksine birikerek varlığını korur, sorumluluk alıp sebeplerinin bulunamaması halinde ani bir patlamaya dönüşerek sonunda varlığını ve çözülmesi gerektiğini gösterir. Durumun farkına varmak ve sorumluluk almak ileriye bakmayı ve adım atmaya kolaylaştırır. Suçluluk ise geriye bakıp yargılamayı, keşke demeyi artırır ve bugünü zehir eder. Geleceğin mimarı da geçmişin hâkimi de biziz bunun farkına varmak gerekir. Aksi takdirde ağırlık yapan, huzursuz hissettiren düşüncelerden sıyrılmak için kolayca algı oyunlarının pençesine düşeriz.

Alışveriş yapar, anlık mutlulukla aldıkça, alıp yetmediği yerde kredi kartının limitlerini sonuna kadar zorlarız. Harcamak için yaşar, harcadıkça mutlu olduğumuzu düşünürüz. Sosyalleşmeyi abartırız. Kitle iletişim araçları derhal yardımcı olur hayatının sorumluluklarından sıyrılmaya ve başka başka hayatlar sunar insana. Bir yandan filmler

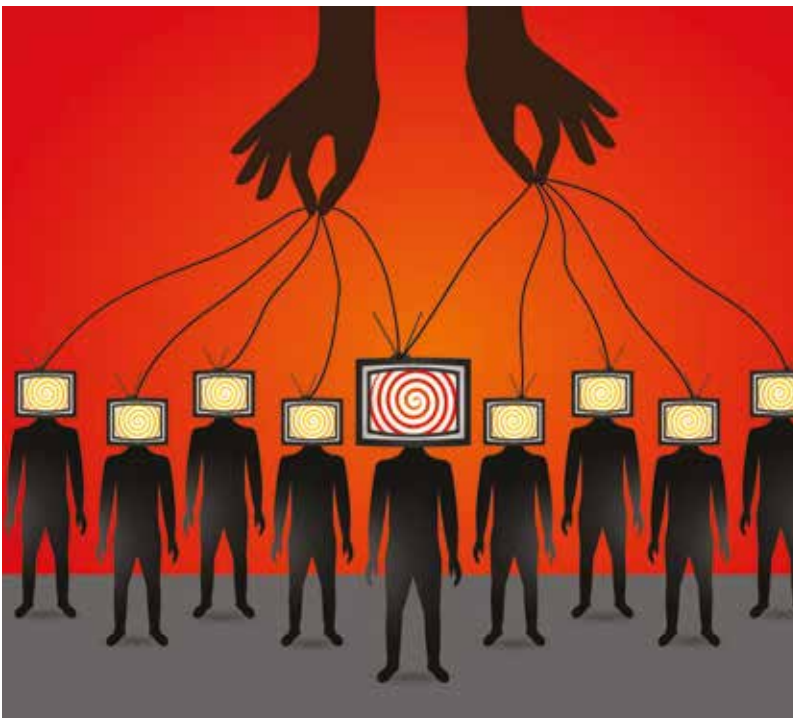
“ Filmler, diziler bir yandan da beyinlere eker ideoloji tohumlarını. Yine sosyal medya, çeşitli uygulamalar ve popüler oyunlar saatlerce başka hayatların seyircisi yapar insanı. Bu da yetmezmiş gibi ekran bağımlısı oluverir insan ve daha da yalnızlaşır.

ve diziler beyinlere ideoloji tohumlarını eker. Yine sosyal medya, çeşitli uygulamalar ve popüler oyunlar saatlerce başka hayatların seyircisi yapar insanı. Bu da yetmezmiş gibi ekran bağımlısı oluverir insan ve daha da yalnızlaşır. En son beyni tamamen dolan, hayat enerjisi çekilen, algı oyunlarına teslim olan insan, çıkış yolu olarak antideprasanlara tutulur. Fakat iyileştirmek yerine uyuşturan ilaçlar da etki etmez karmaşaya.

Çoğunluk böyle yaşadığı için sorun çözmek, araştırmak genellikle zaman kaybı gibi gözükür bu haldeki bir insana. Çünkü kişi hayatının sorumluluğunu almayıp rüzgarda rotasız yol alan bir gemi gibi başkalarına bırakmıştır kendini. Düşünmeyen, sorgulamayan, okumayan, her şeyi olduğu gibi kabul eden, sorumluluk sahibi olmayan, kurban psikolojisine bürünen, çözüm aramak yerine isyan eden, suçluluk duygusuna sıkı sıkıya tutunan insan beklentisiz boş bir levhadır ve hayat bu boşluğu istediği gibi doldurur.

Negatif düşünmek ve suçlamak her zaman pozitif olmaktan daha kolaydır. Fakat bilinmesi gereken bir durum vardır oda olumsuzluğun ve suçlamanın bir işe yaramayıp kişiyi başarıya ulaştırmaktan alıkoyan bir barikat olduğudur. Fark etmenin yanı sıra düşüncüyü etkileyen faktörleri bilmek sağlıklı ve algı yönetiminden uzak düşünme yapısına sahip olmamıza yardımcı olacaktır.

Kaynak: Doç. Dr. Emine Terzi, "Divan Şiirinde Sağlık ve Hastalıklarla İlgili Bazı Hususlar"

Ümmü GÖKDEMİR
Hüseyin Turgut Personel Eğitim Merkezi
Psikolog

Kişisel Gelişim

DENGE MODELİ

Denge Modeli “**Pozitif Psikoterapi**”nin geliştirdiği bir model olarak insan yaşamını dört boyutta ele alan bir modeldir. Bu dört boyutu: **Beden/sağlık** (duyular), **iş/başarı**, **ilişkiler** ve **gelecek** oluşturmaktadır.

Bu terapi doğru zamanda kendimize doğru soruları sorarak dört boyutu dengede tutmamıza, hedefe ulaşmamıza yardımcı olur. Hedefe ulaşmak için dört adımın birbiri ile uyumlu ve dengeli olması gerekir. **Denge Modeline göre** dört boyutta uyumun yakalanması ve bu dört boyutun beklentilerinin gün içinde karşılanıyor olması kişinin huzurlu olmasına ve ruh sağlığı olarak kendisini korumasına yardımcı olur.

Beden boyutunda kendinizi tanımanız için;

- Yeme alışkanlıklarımızı,
- Ne tip sporlardan hoşlandığımızı,
- Sağlıklı bir uyku uyuyup uyumadığımızı,
- Gün içerisinde dinlenmeye vaktimizin olup/olmadığını,
- Bedensel iyiliğiniz için neler yaptığımızı,
- Alkol, sigara kullanımınız varsa ne kadar olduğunu,
- Zihninizde bedeninizi nasıl tanımladığımızı biliyor.

Başarı boyutunda kendinize sormanız gerekenler ise;

- Bulduğunuz konumdan (mesleğinizden, okulu-nuzdan) memnun musunuz?
- Bulduğunuz konum size güvenilir geliyor mu?
- Günde kaç saat çalışıyorsunuz?
- Çok zorlandığınızı hissettiğiniz oluyor mu?
- Yapacak bir şeyiniz olduğunda kendinizi mutlu hisseder misiniz?
- Ne tür bir iş yapmaktan hoşlanırsınız gibi sorulardır.

İlişkisel boyutta ise;

- İlişkilerinizden memnun musunuz, cevabınız hayırsa nedenlerini fark etmeye çalışın.
- Sosyalleşmekten hoşlanır mısınız?
- Ebeveynlerinizle ilişkiniz nasıldır?
- Ailenizle ya da sosyal ilişkilerinizde zorlandığınızı hissettiğiniz olur mu?
- Sosyal ilişkileri ya da duygusal sıcaklığı özler misiniz?
- "İnsanların sizinle ilgili düşüncelerini ve söylediklerini dikkate alır mısınız?" gibi soruları değerlendirebilirsiniz.

Gelecek ve umut boyutunda ise;

- Geçmişinizle ve geleceğinizle ilgili aklınızdan genel olarak ne geçer?
- Ölmek ve ölüm hakkında düşünür müsünüz?
- Ölümden sonra size ne olacağını düşünür müsünüz?
- Kendinize yaşamın anlamını sorar mısınız?
- Yaşamı ne için değerli bulursunuz?
- Gelecek beş yılda ne yapmak ve neyi değiştirmek istersiniz?

- En acil neyi değiştirmek istersiniz?
- Artık hiçbir korkunuz ya da bunalımınız olmasa ne yapardınız?
- En büyük isteğiniz nedir?

Kendinizi gerçek anlamda tanımak, kendinizde eksik gördüğünüz noktaları tamamlamak istiyorsanız ve en önemlisi de kendinize hak ettiğiniz değeri vermek istiyorsanız bu soruları doğru bir şekilde cevaplayın. Gerçeklerle yüzleşmekten korkmayın.

Nevgöl DUMAN
Sağlık Daire Başkanlığı
Sağlık Memuru

Kalbi Olan Sebze: **Enginar**

Enginar; karaciğerimizin dostu, baharın habercisi, yiyeceklerin vazgeçemediği, henüz denemeyenlerin ön yargıları sebebiyle uzak durduğu bir sebzedir. Üstelik kalbi de var. Evet, yanlış okumadınız kalbi olan bir sebze. Yüzyıllardır bilinen ve tüketilen enginarın sağlık açısından kıymetli bir sebze olduğu bilinmektedir. Enginar ve enginar yaprağı yüksek besin değerine sahiptir. Kolesterolü dengeler, kan basıncını düzenlemeye etki eder, sindirim sistemini destekler, bağırsıklık sistemini güçlendirir.

Enginarın karaciğer hastalıklarının tedavilerinde, karaciğer yenilenmesinin hızlandırılması ve zehirlenmelerin giderilmesinde, lif zenginliği ve içerisinde yer alan diğer bileşenler sayesinde kan şekeri ve yağ düzeyleri ile kilo kontrolünün sağlanmasında etkili olduğu belirlenmiştir. Enginarın dışında sert yaprakları vardır ancak ortasında mor renkte çok güzel bir çiçek vardır. Bu çiçeğe dokunmaya korkarsınız çünkü çiçeğin içi dikenlidir.

Saymakla bitmeyen faydaları olan bu sebzemin ilginç mitolojik bir hikâyesi de vardır. Rivayete göre Zeus, Cynara adındaki genç ve güzel bir kadına âşık olur ve onu bir tanrıçaya dönüştürerek Olimpos Dağı'na götürür. Cynara, annesini özleyip gizlice kaçmaya çalışınca Zeus öfkeyle Cynara'yı enginara dönüştürür. İşte bu efsane sebebiyle enginarın kalbi olduğuna inanılır.

Enginarla ilgili bir diğer ilginç bilgi ise; Kaliforniya Castroville'de her yıl enginar festivali düzenlenerek bir Enginar Kraliçesi seçilmektedir. Tarihteki ilk Enginar Kraliçesi, "Norma Jean" isimli genç bir kadın olmuştur. O günlerde henüz ünlü olmayan genç kadın daha sonraları adını Marilyn Monroe olarak değiştirmiştir.

Kaynaklar: 1. <https://kulturveyasam.com/efsanelerden-festivallere-8-madde-ile-enginarin-hikayesi> 2. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1266999> 3. <https://www.ruhundoysun.com/yazilar/gidani-tani>

Yasin YILMAZ
Beşikdüzü T Tipi Kapalı ÇiK,
Memur

Akıllı Tarım

Tarım sektörü, dünyanın gıda ihtiyacını karşılamak ve sürdürülebilir bir şekilde kaynakları yönetmek açısından büyük öneme sahiptir. Ancak artan nüfus, iklim değişikliği ve kaynak kıtlığı gibi zorluklarla karşı karşıya olan tarım sektöründe yenilikçi çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu noktada akıllı tarım devreye girmektedir.

Dijital teknolojilerin tarım süreçlerine entegre edilmesiyle tarım adına yeni bir çağ ortaya çıkmıştır. Dijital çağın bu ekosistem özelindeki temel unsurlarından biri de **sensör teknolojisi**dir. Sensörler; tarım alanlarında toprak nemini, sıcaklığı, pH düzeyini, bitki büyümesini ve zararlı böcekleri izlemek için kullanılıyor. Sensörlerin tarımsal alanlara yerleştirilmesi sayesinde gerçek zamanlı veriler toplanabiliyor ve bu verilerin analiziyle tarım süreçleri daha iyi şekilde yönetilebiliyor. Örneğin; toprak nem sensörleri sayesinde sulama sistemleri otomatik olarak çalıştırılıyor ve bitkilerin ihtiyaç duyduğu su miktarı doğru bir şekilde sağlanıyor.

“ Akıllı tarımın verimlilik artışı, kaynakların daha etkin kullanılması, maliyet tasarrufu, su ve gübre kullanımının optimize edilmesi gibi faydaları vardır. Ayrıca akıllı tarım çiftçilere daha fazla veriye dayalı karar alma imkânı sunmaktadır.

Akıllı tarımın bir diğer unsuru ise veri analizi ve yapay zekâ teknolojisidir. Tarım alanında toplanan büyük veriler, yapay zekâyla ve makine öğrenme teknikleri kullanılarak analiz edilmesi düşünülüyor. Bu analizler sayesinde bitki hastalıkları, zararlılar, gübre kullanımı gibi faktörlerin optimize edilmesi planlanmaktadır. Yapay zekâ ayrıca tarımsal üretim süreçlerini tahmin etmek, çiftçilere tavsiyelerde bulunmak ve çiftçilerin karar verme süreçlerini iyileştirmek amacıyla da kullanılmaya başlanacak.

İnternet of Things (IoT) ise akıllı tarımda önemli bir rol oynamaktadır. Tarım alanlarındaki sensörler ve cihazlar IoT sayesinde birbirleriyle ve çiftçilerle iletişim kurabilmektedir. Bu iletişim ağı, tarımsal süreçlerin izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlamaktadır. Örneğin; çiftçiler mobil uygulamalar aracılığıyla tarım süreçlerini uzaktan izleyebilir, sulama sistemlerini otomatik olarak kontrol edebilir veya tarımsal ekipmanların verimliliğini takip edebilirler.

Sonuç olarak, akıllı tarım bu sektörde dijital teknolojilerin entegrasyonu ile daha verimli, sürdürülebilir ve kaynak kullanımını açısından büyük bir fayda sağlamaktadır.

Akıllı Tarım Çiftçilere Ne Tür Fırsatlar Sunuyor?

Akıllı tarım, çiftçiler için birçok avantaj sağlamaktadır. Diğer tarım metodlarından farklı ve avantajlı olmasının sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

- Hasattan maksimum verim sağlanır.
- Gübre ve ilaçlama gibi masraflar azalır.
- Ürün kalitesinde artış gözlemlenir.
- Çevreye duyarlı tarım icra edilir.
- Kullanılan bilgi sistemleri sayesinde detaylı kayıtlar elde edilir.
- Anlık veriler ile gerçekçi maliyet hesaplama imkânı sunar.
- Dönemsel yoğunluğa sahip olan bu sektörde hasadın korunması ve takibinin kolayca yapılmasını sağlar.
- Klasik tarımda müdahale etmesi zor etkenleri ortadan kaldırma olanağı sunar ve farklı tarım faaliyetleri ortaya koyar. (**Örneğin; topraksız tarım**)

Kaynaklar: 1. <https://hektas.com.tr/akilli-tarim-nedir> 2. <https://www.tkteknoloji.com.tr/medya-merkezi/blog/akilli-tarim>

Murat NAMDAR
Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı CİK,
Öğretmen

Denizlerin Göz Alıcı Güzelliği: Denizyıldızı

Denizlerde birçok canlı türü yaşamaktadır. Denizyıldızı da denizlerde yaşayan oldukça güzel ve etkileyici bir canlıdır. Denizyıldızı, hayvanlar âleminin derisi dikenliler şubesine bağlı "Asteroidea" sınıfından olan deniz omurgasızlarına verilen ortak addır. Dünya üzerinde, tropikal bölgelerden soğuk kutup denizi sularına kadar deniz tabanında 1.500 kadar denizyıldızı türü bulunur. Bu tür, deniz suyunda yaşar ve tatlı sularda bulunmaz. Denizyıldızı türleri dünya üzerindeki tüm okyanuslarda yaşar. Yaşam alanları tropikal mercan resifleri, kayalık kıyılar, gelgit havuzları, çamur, kum, kelp ormanları, deniz altı bitkilerinin oluşturduğu alanlardan 6.000 metre derinlikte derin deniz tabanına kadar çeşitlilik gösterir.

Tipik olarak merkezî bir disk ve beş kollu bir yapıya sahip olan denizyıldızlarının bazı türlerinin kol sayısı beşten fazladır. Bu hayvanların vücut çeşitleri farklılık gösterebilir ve simetri oluşturan kolların üzerinde dikenler görülür. Sert bir kol yapısına sahip olan denizyıldızı aynı zamanda esnek bir yapıya da sahiptir. Denizyıldızlarına ait fosil kayıtları yaklaşık 450 milyon yıl öncesine, Ordovisiyen döneme dayanır. Göz alıcı simetrik şekilleri nedeniyle denizyıldızları edebiyatta, efsanelerde, tasarımda ve popüler kültürde yer almıştır.

Denizyıldızının hareket etme, tutunma, beslenme ve soluma için kullandığı ve içi sıvı dolu kanal ağından ibaret hidrolik prensibiyle çalışan mekanizmasına “ambulakral sistem” denir. Sisteme suyun girişi, aboral yüzeyde elek benzeri geçirgen bir kemikçik olan madreporit yoluyla gerçekleşir. Ambulakral sistem aynı zamanda oksijen ile karbondioksiti taşınmasının yanı sıra kaslara besinleri de iletir.

Denizyıldızının kendini yenileyebilmesi olağanüstü bir gelişim özelliğidir. Gelişimin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğu düşünüldüğünde bizlere düşen kendimizi yenilemek için eksikliklerimizi ve yanlışlarımızı bularak işe başlamaktadır.

Kalbi dakikada altı kere atar ve üç halkayı birbirine bağlayan dik bir kanal olan aksiyel damarın tepesinde bulunur. Her ne kadar denizyıldızlarının belirgin duyu organları olmasa da dokunmaya, ışığa, sıcaklığa, oryantasyona ve çevrelerindeki suyun durumuna karşı duyarlıdır. Denizyıldızlarının merkezi beyni olmasa da karmaşık bir sinir sistemi vardır. Denizyıldızı, eylemlerini planlama yetisine sahip değildir. Eğer kollardan biri çekici bir koku algılasa baskın hâle gelir ve geçici olarak diğer kolları baskılayarak ava doğru hareketi başlatır. Bu mekanizmanın nasıl çalıştığı tam olarak anlaşılamamıştır.

Denizyıldızlarının bazı türleri eksik kollarını yenileme ve belirli bir süre sonra yeni bir kola sahip olma özelliğine de sahiptir. Yenilenme aylar ya da yıllar sürebilir ve denizyıldızı kolunu kaybettikten sonra enfeksiyona maruz kalabilir. Ayrılmış olan kol merkezî bir disk ile ağzını yenileyip tekrar beslenebilene kadar kolda depolanmış besinlerle yaşamını sürdürür. Üreme nedeniyle kol ya da gövdenin ayrılmasının dışında denizyıldızının doğal düşmanları tarafından avlanması sırasında kolu kopabilir ya da denizyıldızı kaçma tepkisi olarak kollarını kendisi koparabilir. Kolun kopması sinir sinyalleri sayesinde özel bir bağlayıcı dokunun hızlıca yumuşaması ile olur. Bu tip dokular “kaçış bağ dokusu” olarak adlandırılır ve derisi dikenlilerin çoğunda bulunur.

Denizyıldızı denizin derinliklerinde yaşayan bir canlı olduğundan dolayı tek başına deniz dibinde bulunan canlıları kolayca avlayabilmektedir. Türlerin çoğu su yosunları, süngerler, midyeler, deniz salyangozları ve diğer küçük hayvanlarla beslenen genel avcılardır. Beslenme ve av yakalama özelleşmiş vücut bölümleri ile gerçekleştirilir. Pisaster brevispinus özelleşmiş tüp ayaklarıyla deniz tabanında yumuşak kısımları kazarak özellikle midyeler olmak üzere avını ortaya çıkarır. Midyelerin kabuğunu tutan denizyıldızı yavaşça midyenin kabuğunu aralayarak dışarı çıkardığı midesini midyenin içindeki yumuşak kısımları sindirmek için içine sokar. Midenin girebilmesi için kabuğun çok az açılması yeterli olabilmektedir.

Denizyıldızları bazen denizlerden toplanarak hatıra olarak turistlere satıldığı gibi bazen de akvaryumlarda gösterilmek üzere değerlendirilir. Özellikle Oreaster reticulatus türü kolay erişilebilirliği ve belirgin renkleri nedeniyle Karayipler’de yaygın olarak toplanmaktadır. Ülkemizdeki denizlerde genellikle turuncu veya kırmızı renkli olan denizyıldızları görülmektedir.

Denizyıldızının kendini yenileyebilmesi olağanüstü bir gelişim özelliğidir. Gelişimin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğu düşünüldüğünde bizlere düşen kendimizi yenilemek için eksikliklerimizi ve yanlışlarımızı bularak işe başlamaktadır. Özellikle kişisel gelişim alanından başlamak üzere kendimizi her yönden geliştirerek yenilenebiliriz. Eksik olan veya yanlış giden bir şeylerin olumlu yönde değişmesine yönelik tavsiye ve yönlendirmeleri dikkate alarak sürdüreceğimiz hayatımızda, bu çabamızın başkalarının yaşamına da olumlu katkı sağlaması dileğiyle...

Celal CEYLAN
Devrek Açık CİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

TAYLAND

“Gülücükler Ülkesi” olarak bilinen sevimli, sıcakkanlı insanlarıyla ve birbirinden güzel adalarıyla tanıdığımız Tayland, Güneydoğu Asya'nın mücevherlerinden biridir.

Kaynaklar: 1. <https://www.taylandgezi.com/tayland-tarihi> 2. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/tayland.html> 3. <https://gezicenga.com/taylandda-gezilecek-yerler> 4. <https://www.etstur.com/lets-go/taylandda-tadina-doyamayacaginiz-yemek>

Gelişmiş modern bir ülke olan Tayland'da gidilecek o kadar çok şehir, ada ve turistik nokta var ki gezmekle bitecek gibi değil. Ülkenin başkenti ve en kalabalık şehri Bangkok'tur. Etnik Taylar'ın yanı sıra Çin, Khmer, Laos ve Malay kökenli halklar da Tayland'da yaşamaktadır.

Tarihi

Tay halkları daha sonraki dönemlerde göç ettiği için günümüzde Tayland'ın bulunduğu bölge uzun süre başka uygarlıkların kontrolünde olmuştur. Bölgedeki bilinen ilk büyük güç, 6. yüzyıldan itibaren hüküm sürmüş Dvaravati Krallığı'dır. Mon halkının yaşadığı krallık Budizm inancına sahiptir. 8. yüzyılda Güney Tayland bölgesi Sumatra Adası kökenli Srivijaya Krallığı'nın kontrolüne geçmiştir. 9. yüzyıldan itibaren bölge Kamboçya merkezli Khmer İmparatorluğu'nun kontrolüne geçmiştir. Khmerler bölgeyi uzun bir süre Angkor şehriden yönetmiş ve Phnom Rung gibi görkemli tapınaklar inşa etmişlerdir.

Güney Çin'deki Yunnan bölgesi kökenli oldukları düşünülen Tay halkı ise 10. yüzyıldan itibaren Laos üzerinden bölgeye göç etmeye başlamıştır. Khmer İmparatorluğu kontrolü altında yaşayan Taylar 12. yüzyıl sonlarında bölgedeki baskın nüfus olmuşlardır.

13. yüzyılda Khmer İmparatorluğu'nun zayıflamasıyla birlikte bölgede çeşitli Tay şehir devletleri ortaya çıkmıştır. 1238 yılında kurulan Budist Sukhothai Krallığı ilk önemli Siyam devleti olarak kabul edilmektedir. Başkenti Sukhothai şehri olan krallık, uzun süren bir refah dönemi geçirmiştir. Kuzey Tayland merkezli Lanna Krallığı ve Orta Tayland'daki Lopburi Krallığı aynı dönemde hüküm sürmüş diğer Tay şehir devletleridir.

Sukhothai'nin rakip Tay şehir devleti Ayutthaya Krallığı kontrolüne girmesiyle birlikte Siyam'ın başkenti Ayutthaya şehri olmuştur. Nehirlerle çevrili olduğu için doğal bir korumaya sahip olan Ayutthaya Asya'daki en önemli ticaret merkezlerinden biri haline gelmiştir. Ayutthaya şehrinde başta Portekiz olmak üzere birçok Avrupa ülkesi de ticari faaliyette bulunmuştur.

18. yüzyılda 1 milyon kişilik nüfusa sahip olan Ayutthaya'nın bu dönemde dünyanın en kalabalık şehri olduğu tahmin edilmektedir. Yaklaşık 400 yıl süren bir refah döneminin ardından 1767 yılında Ayutthaya şehri Burma'dan gelen istilacılar tarafından işgal edilmiş ve yakılıp yıkılmıştır.

Ayutthaya'nın işgalinden sonra 1769 yılında General Taksin başkenti günümüzde Bangkok sınırları içerisinde yer alan Thonburi'ye taşımıştır. Şehrini ünlü Wat Arun tapınağının etrafında kuran ve kendini kral ilan eden Taksin, Burmalılar tarafından istila edilen toprakları geri aldığı gibi Kamboçya'yı ve Laos'un büyük bölümünü de kontrol altına almıştır. Ancak sonraki yıllarda akli dengesi giderek bozulan Taksin, generallerinden biri olan Çao Praya Çakri tarafından tahttan indirilmiş ve idam edilmiştir.

Tahta çıkan ve I. Rama adını alan Çakri, günümüzdeki Tayland kralı IX. Rama'nın da dâhil olduğu Çakri Hanedanı'nı başlatmıştır. Yeni kralın ilk icraatı nehrin batı kıyısında bulunan Thonburi şehri Burma'dan gelebilecek saldırılara karşı korunmasız olduğu için başkenti nehrin doğu kıyısına taşımak olmuştur.

Rattanakosin isimli bu bölge kazılan kanallar sayesinde bir ada halini almıştır ve Bangkok'un temelleri burada atılmıştır. Rattanakosin'de Ayutthaya yenisinden canlandırılmaya çalışılmış ve Wat Phra Kaew gibi görkemli tapınaklar inşa edilmiştir. Sonraki krallar olan II. Rama ve III. Rama Siyam Krallığı'nın genişlemesini sürdürmüşlerdir. Bu sayede Tayland komşuları Burma, Kamboçya, Laos ve Vietnam'ın aksine asla bir Avrupa kolonisi olmamıştır ve bu günümüzde dahi Taylar için büyük bir gurur kaynağıdır. Ancak Tayland bu dönemde kolonileştirilmediği halde toprak kaybına uğramıştır.

Çulalongkorn olarak da bilinen Kral V. Rama babasının denge politikasını devam ettirmiş ve aynı zamanda ülkesini batı standartlarına getirmek için köleliği kaldırmak gibi önemli reformlara imza atmıştır. Çulalongkorn, tıpkı babası gibi batılı devletlerle denge politikasını sürdürmüştür ancak kendi döneminde de toprak kaybı olmuştur. Laos ve Kamboçya'yı Fransızlara vermek zorunda kalan Tayland günümüzdeki sınırlarına çekilmiştir.

1932 yılında bir devrim sonucunda mutlak monarşiden parlamenter monarşiye geçilmiştir. Bangkok'ta bulunan ünlü "**Demokrasi Anıtı**" bu olayın şerefine inşa edilmiştir. 1939 yılında ise ülkenin adı Siyam yerine Tayland ile değiştirilmiştir.

Tayland krallıkla idare edilen bir ülkedir. Ülke, bir anayasaya sahip monarşik bir yönetim sistemi içindedir. İdari olarak 72 eyalete ayrılmıştır. Tayland'da her eyalet bir vali tarafından idare edilir. Eyaletler, bölgelere, onlar da küçük bölgelere ve bunlar da köylere ayrılır. Önceki kral, aynı zamanda hükümet başkanlığı da yapıyordu. Sonraları bu görevi ortadan kaldırıldı. Yasama yetkisi 360 üyeli Milli Meclisin elindedir. Meclis üyeleri dört yılda bir halk tarafından seçilmektedir. Tayland, Güneydoğu Asya ülkeleri teşkilatı "**ASEAN**" üyesi bir ülkedir.

Sukhothai Tarihi Parkı Buda heykeli

Tayland'ın vahşi doğasındaki Asya fillerinin nüfusu tahminen 2.000-3.000'e düşmüştür.

Beşeri ve Fiziki Özellikleri

Ülkenin yüz ölçümü yaklaşık 518.000 km²'dir. Bu geniş toprakların kuzeydoğusunda toplam yüz ölçümünün üçte birine yakın genişlikte bir yayla mevcuttur. Yayla ortada Chao Phraya nehrinin verimli alüvyonlu vadisine doğru gittikçe alçalır.

Chao Phraya Nehri Bölgesi, küçüklü büyüklü nehir ve kanallarla doludur. Kuzeybatı bölgesinde Ping, Wang, Yom ve Nan adlarında dört nehir bulunur. Bölge aynı zamanda dağlıktır. Başkent Bangkok, güneydoğuya doğru uzanan Dvaravati bölgesindedir.

Tayland'ın iklimi bütün yıl hemen hemen sıcak ve nemlidir. Orta bölgelerde yer alan ovalarda sıcaklık

Bangkok

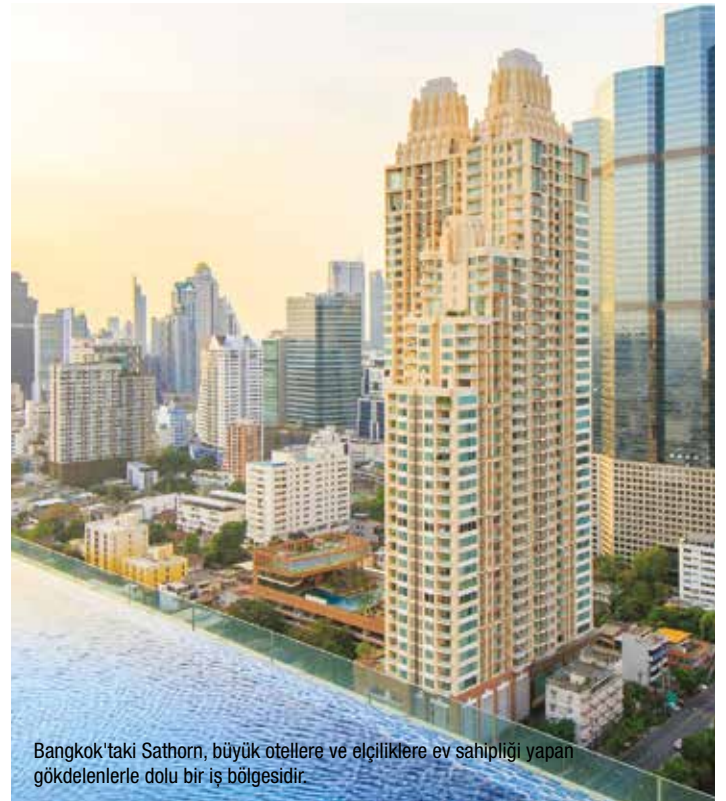
nadir olarak 18°C'nin altına iner. Kasım ve şubat aylarında hava sıcaklığı aşağı yukarı bu miktardadır. Mart ve mayıs aylarında ise bu rakam 38°C'ye kadar yükselir. Ortalama sıcaklık 28°C civarındadır.

Orta bölgedeki ovalar yağışlı bir atmosfer içerisindedir. Fakat Barmese Dağları buralara gelecek nemli rüzgârları keserek yağış miktarını düşürür. Güney kıyı bölgeleri ortalama 5600 milimetrelik yağış alırken diğer bölgelerdeki yıllık yağış ortalaması 1000 milimetre civarındadır. Haziran ayından ekim ayına kadar yaz musonları ülkeye şiddetli yağışlar getirir. Tayland'da üç mevsim vardır. Mart-mayıs ayları sıcak, haziran-ekim ayları yağmurlu ve kasım-şubat ayları serindir.

Ülkenin bitki örtüsü oldukça zengindir. Baştan başa bütün topraklar yeşile bürünmüştür. Burma sınırında yer alan Salween Nehri civarı bölgeler, kıymetli **“tik kerestesi”** elde edilen tik ağaçları ve diğer bölgeler teng, yangı ve tekian gibi ağaçlarla kaplıdır. Bunların dışında mangrov ve cevzülcinan cins ağaçları da bulunur. Muson mevsimindeki sık yağışlarla bir tropik ülke olan Tayland, tropik bitki yetişmesi bakımından çok elverişlidir. Sert ve yumuşak ormanların çeşitli yerli türleri ve geniş miktarda bambu ve Hint kamışı vardır.

Tayland'da en çok ve meşhur olan hayvan fildir. Öyle ki Tay hanedanlığının sembolü olmuştur. Maymun, Siyam kedisi, geyik, tapir, uçan maki, papağan, sincap ülkede yaşayan diğer hayvanlardır. Ayrıca nesli tükenmek üzere olan kooprey (bir cins vahşi öküz) ve hog geyiği gibi nadir bulunan hayvanlar da yaşamaktadır.

Tayland'ın %80'lik bir ekseriyeti Tay soyu, geri kalanıysa Çinli ve Asyalı milletlerden teşekkül etmiştir. Sınır dağları ve en güney uç bölgesi üzerinde yaşayanlar hariç ülke insanları homojen yapıdadır. Tay halkı esas olarak Moğol asıllıdır. Taylılar Tay lisanını kullanırlar. Tay lisanı, ülkenin resmi dilidir. Ayrıca İngilizce yaygındır. Nüfusun %10'una yakın bir bölümünü meydana getiren Çinliler ise kendi dilleri olan Çince'yi kullanırlar. Tay ve Çin asıllı bu insanlar genellikle Budist'tirler. Ülkedeki Müslüman nüfusu %7 civarındadır.

Bangkok'taki Sathorn, büyük otellere ve elçiliklere ev sahipliği yapan gökdelenlerle dolu bir iş bölgesidir.

Wat Arun, Bangkok, Tayland'ın en iyi bilinen simge yapıları arasındadır.

Tayland uzun zamandır dünyanın en büyük pirinç ihracatçılarından biri olmuştur. Tayland'daki iş gücünün yüzde kırk dokuzu tarımda istihdam edilmektedir.

Bangkok, ülkenin en büyük ve en gelişmiş şehri olup Tayland'ın başkentidir. Yaklaşık iki milyon üzerinde bir nüfusa sahiptir. Bangkok ile Tayland'ın diğer köyleri ve şehirleri arasındaki kültür ve ekonomik farklılık oldukça büyüktür. Tayland'ın diğer önemli şehirleri Ayuttuya, Korat ve Çiengmai'dir.

Tayland ekonomisi esas itibarıyla tarıma dayanır. Toprak ve toprak mülkiyeti ülkede çok önemlidir. Orta bölgelerde yer alan ovalar, ülkenin ekilebilen en müsait topraklarıdır. Başlıca tarım ürünleri mısır, pancar, meyve-sebze, pirinç, şeker kamışı, kokonut, tütün, biber, baharat, jüt, manyok kökü, Hindistan cevizi, fasulye ve pamuktur.

Tayland'ın en büyük ihraç maddesi pirinçtir. Bundan başka çeşitli tarım ve orman ürünleri de satar. Ticareti daha çok, Japonya, ABD, Suudi Arabistan, Hollanda ve Singapur iledir. Turizm, ülkenin büyük bir gelir kaynağıdır.

Tayland'ın toplam yüz ölçümünün beşte üçüne yakın bir bölümü ormanlıktır. Kereste çok önemli bir gelir kaynağıdır. Diğer orman ürünleri arasında tik ağacı, mangal kömürü, hezaren (Hint kamışı), lak ve reçine (çam sakızı) üretilir.

Ülkenin yeraltı kaynakları oldukça zengindir. Başlıca mevcut mineraller; antimon, kalay, petrol, gaz,

kurşun, tungsten, manganez, demir, tuz, volfram, çinko, linyit ve alçıtaşdır. Ayrıca petrol bulma çalışmaları son yıllarda artmış ve kıyı bölgelerde petrol bulunmuştur. Ülke tuz yönünden çok zengindir.

Tayland'da başlıca endüstri dalları; çimento, kâğıt, lastik, gıda, çelik, dokuma, elektronik, plastik, tahta, seramik, otomobil, montaj, ilaç, tekstil, elektrik aletleri, kereste, şeker, pamuk, tütün, ipek ve ipekli dokumadır. Son yıllardaki hükümet harcamaları geniş ölçüde gübreleme, çimento, petrol rafinerileri, asfalt yapımı, askeri güç üsleri, sulama kanalları ve havayolu ulaşımı alanlarına yapılmaktadır. Cam ve kâğıt endüstrileri ise gelişme yolundadır.

Ülkenin güney bölgeleri Siyam Körfezine ve Andeman Denizine açıktır. Dolayısıyla bir kısım ticaretini Bangkok ve Sattahip limanlarından deniz yoluyla yapar. Ülkenin en işlek limanı Bangkok'tur.

Tayland Turistik Yerler

Gelişmiş modern bir ülke olan Tayland'da gidilecek o kadar çok şehir, ada ve turistik nokta var ki gezmekle bitecek gibi değil. Her yaştan turistin gezebileceği bu ülkenin güzelliklerine geçmeden önce ülkenin tam olarak hangi kısmını gezmek istediğinize de iyi bir şekilde karar vermeniz gerekiyor.

Birinci sınıf plajlar ve eşsiz bir Tayland tatili planlıyorsanız güneye, daha çok dağ, köy ve doğal yaşam seven biriyseviz kuzeye seyahat edebilirsiniz. Yeteri kadar zamanınız varsa görebildiğiniz kadar yer görmeniz de fayda var. Tayland hiçbir turisti hayal kırıklığına uğratmayacak kadar güzel bir ülke.

Railay Kumsalı-Krabi

Krabi, Tayland'ın en ünlü plajlarından bazılarında ev sahipliği yapmasıyla tanınır. Railay ise bunlar arasında en ünlü ve en güzel olanıdır. Beyaz kum, turkuaz-mavi suyu eşsiz atmosferi ve güzel manza-

Bangkok'ta Tren Gece Pazarı

Railay Kumsalı-Krabi

rası ile bu plaj, Tayland gezisine çıkan her turistin mutlaka uğraması gereken bir tatil cennetidir.

Adaya Krabi kasabasında tekneler ile ulaşabilirsiniz. Railay kumsalı, her ne kadar adaya gitmedeki en büyük neden olsa da burada kaya tırmanışı yapmak için de giden birçok maceracı gençleri görebilirsiniz.

Railay'da yapılacak birçok turistik aktivite de bulabilirsiniz. Bunlardan en ünlüsü okyanus raftingi, kano, şnorkelli yüzme ve tüplü dalıştır. Tayland'a gittim diyebilmek için Krabi'ye gitmeniz şart.

Phi Phi Adaları

Khao Sok National Park

Phi Phi Adaları

“Tayland’ın en ünlü yerleri neresidir?” diye soracak olursanız, kesinlikle Phi Phi Adaları diyebiliriz. Son zamanlarda Türk turistlerin de en favori destinasyonlarından biri olan bu adalar kısaca, **“açık mavi sular, yumuşak kum, sonsuza dek süren nefes kesici manzaralar”** şeklinde özetlenebilir.

Burası 7’den 70’e her turistin ağzı açık izleyebileceği manzaralara ev sahipliği yapar. Yapılacak en güzel şeyi de küçük tahta bir tekne kiralayarak adaların en büyüğü olan Ko Phi Phi Don Adası’na gitmektir. Long Beach, daha çok gün batımını izleyeme giden

romantik çiftler ile dolup taşar. Phi Phi Adaları çok fazla turist trafiğine sahip olduğundan buradaki turlar ile Phuket, Koh Chang ve Koh Lanta gibi adalara da gidebilirsiniz. Eğer yeteri kadar bütçeniz varsa buralarda do-laşmaya bayılacak ve buralardan ayrılmak istemeyeceksiniz.

Khao Sok National Park

Phi Phi Adalarına rakip olacak doğal güzelliği ile dikkat çeken Khao Sok Milli Parkı, çeşitli ekosistemlerin muhteşem bir karışımıdır.

Buradaki yağmur ormanları Amazon’dan daha yaşlıdır. Bu park, karst oluşumları, birçok parkur ve kanolar veya bambu sallar üzerinde keşfedebileceğiniz bir nehir kaplı kireçtaşı dağ silsilesini de içermektedir. Kısaca Tayland’ın doğal güzelliğini en iyi keşfedebileceğiniz noktalardan biridir. Bu parkta Malayan ayıları, kaplanlar ve vahşi filleri fazlasıyla görebiliyorsunuz. Bunlar için özel turlara da katılmak

mümkün. Fakat tur fiyatları bazen çok uçuk olabiliyor. Buradaki park, çevre dostu kampları ile ünlü olduğu gibi yemekleri ile de ünlüdür. Tayland’ın en güzel yemeklerini denemek için güzel bir yer arıyorsanız, aradığınızı bu parkta bulabilirsiniz.

Phuket

Phuket, kabaca Singapur büyüklüğünde bir adadır. Tayland’ın en büyük adası olmasıyla ünlüdür. **“Phuket ne zaman ziyaret edilir?”** dersanız, kasım ayı ile nisan ayı arasında çok fazla yağmurun olmadığı zamanlar daha uygun olacaktır.

Phuket

Ko Tao Adası

Ko Tao Adası

Tayland'ın en küçük adası olan Ko Tao, deniz kaplumbağaları ile ünlüdür. Rahat doğasıyla meşhur olan bu adanın kıyılarından biraz uzakta muhteşem dalış noktaları bulabilirsiniz. **“Turtle Island”** (Kaplumbağa Adası) olarak da bilinen Ko Tao, köpek balıklarıyla yakından ilgilenenler için de ideal rotalardan biridir.

Chiang Mai

Chiang Mai, **Kuzey Tayland'ın en büyük kentidir.** Gidilecek en güzel noktalardan biridir. Chiang

Mai'nin şehir merkezi her ne kadar yapılacak şeylerle dolu olsa da her turistın sevebileceği noktaları bulmak pek kolay olmuyor. Fakat gününbirlik turlar ile gezilebilir. Şehrin çevresindeki güzellikleri bu şehri Tayland'ın en güzel şehirlerinden biri yapmaktadır. Dağlarla çevrili olan Chiang Mai, bölgedeki yemyeşil manzaraları, tepe kabilelerini ve açık hava maceralarını keşfetmek isteyen turistler arasında önemli bir üs olarak kullanılmaktadır. Tarihi merkez etrafında yürüyüşe çıkabilir, eşsiz tapınakları keşfedebilirsiniz. En önemlisi şehir merkezinin biraz dışında bulunan, eşsiz bir manzara sunan Wat Phrathat Doi Suthep Tapınağını ziyaret edebilirsiniz. Güzel bir manzaraya sahip olan dağın tepesindeki bu tapınak kesinlikle görülmeye değer.

Pai

Bir zamanlar Tayland'ın kuzeyinde sessiz bir köy olarak bilinen 2012 yılından itibaren artan turist

trafiği ile birlikte gelişen kasabalardan biri haline gelmiştir. Ülkenin kuzeyine giden birçok turistın listesine mutlaka eklediği Pai, Chiang Mai ve Mae Hong Son arasında uzanmaktadır.

Pai, daha çok güzel manzaraya sahip vadisi ve rahat atmosferi ile dikkat çekmektedir. Ekseriyetle sırt çantalı gezginlerin tercih ettiği bir yer olsa da son yıllarda her turistın rotasına eklediği noktalardan biri haline gelmiştir. Pai Nehri, su maceraları için tercih edilirken kasabanın biraz dışında fil kamları, kaplıcalar ve güzel şelaleler de bulabilirsiniz.

Damnoen Saduak Yüzen Pazar

Songkran Festivali

Tayland'daki bir diğer güzel festival ise "**Songkran**" adı verilen herkesin su savaşı yaptığı yeni yıl festivalidir. **Tay Yeni Yıl Günü** her yıl 13 Nisan'da olmaktadır. Bu festival ülkedeki en kısa süren festivaldir. Daha çok turistlerin katıldığı bir festival olarak bilinse de aslında tüm yerel halk bu partilere katılmaktadır.

Ayutthaya

Bangkok'un kuzeyine ortalama 85 kilometre uzaklıkta bulunan Ayutthaya, Bangkok'tan güneybirlik turlar ile rahatlıkla gidebileceğiniz bir kent. Bireysel olarak gitmek isterseniz otobüs, tren veya tekneler ile rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

Ayutthaya'nın tarihi 1350 yılına kadar gitmektedir. Chao Phraya Nehri'nde bulunan, Siyam Körfezi'ne bağlayan üç nehirle çevrili bir adada bulunan Ayutthaya, ülkenin en değerli tarihi yerlerinden biridir. Bir zamanlar Tayland'ın en önemli şehirlerinden biri olan Ayutthaya, Buda heykelleri ve tapınakları ile çevrili muhteşem bir yerdir. Özellikle tarihe ve mimariye merakı olanların sevebileceği bu kenti de listenize ekleyebilirsiniz.

Damnoen Saduak Floating Market

Tayland'da birkaç tane yüzen pazar bulunmaktadır. Fakat bunlar arasında görülmeye değer en önemli yer, Damnoen Saduak Floating Market'tir. Bu yüzen pazarlar yerel halkın en iyi geçim yollarından biriyken turistler için güzel alışveriş ve yöresel yemekler konusunda en iyi noktalardan biridir. Taze meyveleri, sebzeleri, baharatları ve lezzetli yemekleri satan bu satıcıları görmek istiyorsanız da biraz erken kalkmanız gerekiyor. Tabii satıcıların dışında

otantik bir tekne seyahati de yapabilirsiniz. Geleneksel evleri ve güzel kanalları ile bu yolculuk Tayland'da yapabileceğiniz en güzel şeylerden biridir. Bangkok'tan günübirlik turlar ile veya bireysel olarak Damnoen Saduak Yüzen Pazarına rahatlıkla ulaşabiliyorsunuz.

Büyük Saray- Bangkok

Gelelim Tayland'ın en meşhur şehrine. Bangkok, ülkedeki en fazla turist trafiğine sahip olduğu gibi adalara ve diğer şehirlere ulaşım için en ideal üstür.

Bangkok'ta görebileceklerinizin veya yapabilececeklerinizin sınırı yok diyebiliriz. Bu şehri bir güne sığdıramayacağınızı söyleyebiliriz. Tabii çoğu turist gibi siz de burayı bir üs olarak kullanmayı planlıyorsanız 2-3 gün bu şehir için yeterli olacaktır.

Bangkok, şehir merkezindeki turistik yerleriyle olduğu kadar merkez dışındaki önemli noktalarıyla da ünlüdür. Bunlar arasında en güzel ve en popüler olan yapı ise **Büyük Saray'dır**. Büyük Saray, başkent'in en dikkat çeken yapısıdır. Hem tarihi hem de mimari işçiliği bakımından ülkenin en önemli yapıları arasında bulunmaktadır. Buradaki en önemli yapı ise şüphesiz **Zümrüt Buda Tapınağı'dır**. Bunun dışında Büyük Saray, kraliyet salonları, tapınaklar ve antik kalıntıların bir labirenti olarak karşınıza çıkıyor. Ayrıca Wat Po ve Wat Arun'u gördüğünüzden emin olmalısınız. Yeteri kadar zamanınız varsa gün batımını seyretmek için Şafak Tapınağına da uğramayı unutmayınız.

Haew Su Wat Şelalesi

Tayland'ın milli parkları arasında en ünlülerden olan Khao Yai, ülkede kurulan ilk milli park olarak bilinmektedir. Bu park, yağmur ormanlarının dışında birçok hayvanı görebileceğiniz çok sayıda otlaktan oluşmaktadır. 300 kuş türü, ayılar, filler, geyikler, cipsler ve makaklar bulunuyor. Eğer bu parkı aracınız veya motosikletleriniz ile ziyaret ediyorsanız yakınlardaki birbirinden güzel şelalelere de göz atmayı unutmayınız.

Khao Yai Milli Parkı, filleri doğal ortamında görebileceğiniz en iyi yerdir. Tabii Tayland'ın bu ünlü fillerini birçok bölgede görebilirsiniz fakat en iyisinin bu milli park olduğunu da unutmamalısınız. Burada

nehirlerin yakınında dolaşan fillere, egzotik av kuşlarına, maymunlara ve parkın evi olarak adlandırılan birçok tropik canlı ile yakın olabilirsiniz. Doğal güzelliğine hayran olacak, eşsiz fotoğraf kareleri yakalayabileceksiniz.

Erawan National Park

Erawan Milli Parkı, ülkedeki ünlü bir diğer milli parktır. Daha çok şelaleleri ve mağaraları ile ünlü olan bu milli parkta, turist olarak yapılacak birbinden güzel şeyler bulabiliyorsunuz. Tabii **milli parkın gözdesi 7 katlı Erawan Şelalesi'dir**. Bu şelale, sadece milli parkın değil tüm ülkenin en ünlü yerlerinden biridir.

Phad Thai

Yam Nua

Phanaeng

Mutfak Kültürü

Geniş bir mutfağa sahip olan Tayland mutfağı komşu ülkelerin mutfaklarından izler taşır. Ekşi, tatlı, acı ve tuzlu lezzetlerin mükemmel bir şekilde dengelenerek kullanıldığı Tayland yemekleri kendine özgü bir mutfak oluşturur. Uzak Doğu'ya özgü baharatların yaygın olarak kullanıldığı mutfakta yemekler genel olarak çeşitli soslarla ve haşlanmış pirinç ile birlikte servis edilir. Özellikle deniz ürünleri ile hazırlanan yemekler açısından iddialı olan mutfakta deniz ürünlerinde de farklı soslar kullanılır.

Tropikal iklime sahip olan ülkede birçok farklı meyve ve sebze türü bulunur. Sokak yemeklerinin en popülerleri ise tavuk ya da kırmızı et kullanılarak hazırlanan erişte çorbasıdır. Tayland'da en çok karşılaşacağınız protein kaynakları deniz mahsulleri, kümes hayvanları ve dana etidir. Hemen hemen her sokak başında ise tropikal meyveler ve Hindistan cevizi sütü ile hazırlanan rengârenk geleneksel Tayland tatlıları bulunur. Muz ve ananas kullanılarak hazırlanan krepler, tropikal meyvelerden hazırlanan karışımlar ve genel olarak soğuk tüketilen çaylar sokak tezgâhlarında yer alır.

Khao Phat Kung

Tüm Uzak Doğu ülkelerinde olduğu gibi Tayland'da da pirinç mutfağın temelini oluşturuyor. Kızarmış pirinç (khao phat), günün her saati yenilen bir yemektir. Khao phat kung ise kızarmış pirincin karidesli olanıdır.

Kaeng Khiao Wan Kai

Tayland'ın hem kültüründe hem de mutfağında Hindistan'ın etkisi büyüktür. Hindistan'ın yoğun kıvamındaki körileri, Tayland'da Hindistan cevizi sütü ile hazırlanıyor ve daha çok çorba kıvamında yapılıyor. Tavuklu yeşil köri ise en çok sevilen köri çeşitlerinden biridir.

Phad Thai

Tay usulü kızarmış uzun erişte olan bu yemek, Tayland'ın milli yemeğidir. Birçok farklı malzeme ile yapılırsa da en meşhuru karidesli olanıdır. Genellikle acı biberle birlikte yenilir.

Yam Nua

Salata denildiğinde yeşillikleri doğrayıp bırakmakla yetinmiyor Taylandlılar. Dana eti biftekle hazırladıkları bu acı salata başı başına bir öğündür. Oldukça doyurucu olan salata, dana eti biftekle hazırlanıyor.

Phanaeng

Hindistan cevizi kremalı et yemeği, et severlerin bayılacağı bir lezzettir. Daha çok tavuk eti kullanılmaktadır.

Halil İbrahim GÜNEŞ
Kurumsal İletişim Daire Başkanlığı
Şef

Foto Değer

30 AĞUSTOS ZAFERİ Kutlu

"30 Ağustos Zaferi, Türk tarihinin en önemli dönüm noktasıdır. Besbellidir ki yeni Türk devletinin, genç Türk Cumhuriyeti'nin temeli burada sağlamlaştırıldı, ölümsüz yaşayışı burada taçlandırıldı..."

Mustafa Kemal Atatürk

DEĞER

ZAFER BAYRAMI Olsun

Atatürk'ün başkomutanlığı sırasında gerçekleşmesinden dolayı "Başkomutanlık Meydan Muharebesi" olarak da bilinen Büyük Taarruz, 30 Ağustos 1922 tarihinde başarıyla sonuçlandı. Yunan Orduları İzmir'e kadar takip edilerek, 9 Eylül 1922'de İzmir ellerinden alındı. İşgal birlikleri ülke sınırlarını bir süre sonra terk etti ve 30 Ağustos sembolik olarak büyük zaferi simgeler hale geldi. Bu büyük gün ilk defa, 1924 yılında Dumlupınar'ın Çal Köyü'nde kutlandı. Bu kutlamanın ismi "Başkomandan Zaferi"ydi. 1926 yılından itibaren ise "Zafer Bayramı" olarak anılmaya başlandı.

Röportaj: Hakan ERDEM
Değer Dergisi Yazı İşleri Müdürü
Fotoğraf: Cesim ŞEKER

Röportaj

Hababam Sınıfı Efsanesinin Sevilen Oyuncuları Değer Dergisinde

Yeşilçam'ın efsane filmlerinden Hababam Sınıfı'nın Hayta İsmail'i Ahmet Arıman, Bacaksız'ı Tuncay Akça ve Yakışıklı Ahmet'i Teoman Ayık ile Hababam'ı konuştuk. Hababam Sınıfı'nın çekimlerinin yapıldığı Adile Sultan Kasrı'nda bulunan Hababam Sınıfı Müzesi'nde yaptığımız röportajda daha önce duymadığınız konular siz değerli okurlarımızla.

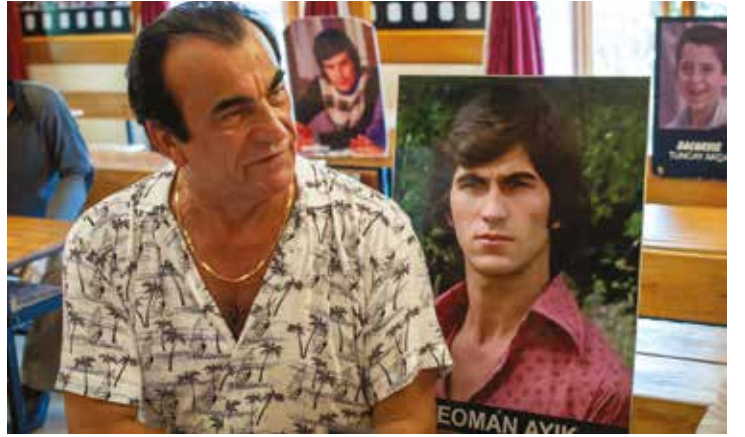
Ahmet Arıman kimdir, kendinizden bahseder misiniz?

1955 yılında İstanbul Küçük Mustafa Paşa'da doğdum. Fatih'in bir mahallesi olan Haliç'te ilkokul birinci sınıfı okudum. Sonra Bakırköy'e taşındık. Bakırköy Lisesi'nden ikinci sınıftayken ayrıldım. Okul haricinde sabaha kadar çalışıyordum. Çünkü o zamanlar müziğe yeni başlamıştım. Sabaha kadar Beyoğlu'nda müzisyen olarak çalışıyordum. Sonra tabii hayatımız müzikle devam etti, ta ki Hababam Sınıfı'na dâhil olana kadar.

Teoman Ayık kimdir, kendinizden bahseder misiniz?

1959 Sivas doğumluyum. Sanat okulu mezunuyum. Evli ve iki çocuk babasıyım. Sinemayı çok seviyorum. 1976 yılında bu sevgimin karşılığını almak için bir fırsat buldum. "Kelebek Artisti" adlı bir yarışmaya katıldım. Ses mecmuasının düzenlediği bir yarışmaydı. Orada özel bir dergide birinci oldum. Seçildikten sonra beni "Hababam Sınıfı"na davet ettiler. Hababam Sınıfı'nda oynamaya başladım. Birçok dizide başrol oynadım. Şu anda dizi, film çalışmalarının yanında ticaretle uğraşmaya devam ediyorum.

Tuncay Akça kimdir, kendinizden bahseder misiniz?

1963 doğumluyum. Kimliğimde memleketim Kastamonu yazıyor. Ben aslen Süleymaniye'de doğmuşum ama Fikirtepe'de büyüdüm. İlkokulu Fikirtepe Adil Paşa'da okudum. Daha sonra Hababam Sınıfı'nın çekildiği yer olan koşu yolunda ilkokul 5. sınıfı bitirdikten sonra lise öğrenimime de burada devam ettim. Türk sinemasında birçok filmde rol aldım. Hababam Sınıfı'yla sinemaya merhaba dedim.

Tuncay Bey Hababam Sınıfı gibi Türk sinemasına ekol olmuş bir esere katılma hikâyeniz nasıl başladı?

Benim dâhil olmam çok tesadüf oldu. O dönemde Hababam Sınıfı'nın çekildiği okulun yakınında ayakkabı boyuyordum, kasaba yardım ediyordum, manava yardım ediyordum. Öğretmenlerimiz burada Türk Hava Kuvvetleri'nin lojmanlarında kalıyordu. Bizim öğretmenlerimiz ortaokul öğretmeni idi. O zaman Hababam Sınıfı ekibi okula gelmişlerdi. Biz, aşağıdan yukarıya "Mahmut Hoca, Mahmut Hoca" diye bağıryorduk. Orada ilk Hababam Sınıfı çekimleri başlamıştı. Hani Hababam Sınıfı'nda bir sahne vardır. Münir Özkul'a öğrencilerin sahte diploma verdiği sahne. Senaryoya göre

aşağıda öğrenciler onu hastanede ziyaret ediyor. Öyle bir yerde bu sahneyi çektiler. Sonra bir arkadaşım çok ısrar etti. Artistler gelmiş, hadi gidelim dedik ve o sahenin çekildiği yere gittik. O öğrenciler arasındaydık.

Ben ayakkabı boyacılığı yapıyordum o zamanlar, öğrenci olan abilerimin ayakkabılarını boyardım. Yine ayakkabı boyarken bir sahne çekiliyordu. O sahnede de Hababam Sınıfı'nın yönetmeni **Ertem Eğilmez**, Adile Naşit'e bir rol anlatıyordu. Anlatırken o an güldüm ben Ertem abinin söylediğine. Ertem Bey "stop!" dedi. O ara ben biraz uzaklaşıp yine güldüm. Daha sonra aradan biraz zaman geçti.

Ertem Bey beni çağırdı, ayakkabısını boyattı. Ayakkabı boyarken: **“Sen niye gülüyorsun oğlum?”** dedi. Ben de **“Efendim, ben böyle bir kelimeyi ne ailemden duydum ne de arkadaşlarımdan duydum. Bu yüzden çok hoşuma gitti, onun için güldüm.”** dedim. Ertem Bey’in yüzüne bakamıyordum, kıpkırmızı olmuşum. O gülüşüm Ertem Bey’in çok hoşuna gitmiş. Ertem Bey bu şekilde tanıdı, beni böyle sevdi. Daha sonra onların burada afacanları oldum.

Sonra Ertem Bey bir gün bana dedi ki **“yarın sen üniformanla gel.”** Üniformamla gittim. Hababam Sınıfı’nın tek ayak üzerinde durduğu sahnede benim gülmemi istedi. Sonra **“Sende yetenek var, yarın provaya gel.”** dedi. Ertesi gün de gittim. Oyuncuların yağmur altında ıslandığı sahne çekildi. Onlar sırlıslıkam oldular, bana da şemsiyeyi verdiler, geldim onlara güldüm. Yani tesadüfen ben de bu filme katılmış oldum.

Ahmet Bey siz Hababam Sınıfı’na nasıl dâhil oldunuz?

Ben müziğe çok meraklıydım. 14-15 yaşlarında müzisyen olacağım ve sahneye çıkacağım diye aileme hep ısrar ettim. Bir şekilde müzik dersleri aldım. Babamı ikna edip ona bir org aldırardım. Sonra ilan verdim Hey dergisine çünkü o zamanlar iş arıyordum. Bir gün telefon geldi. Bahadır Tatlıöz’ün babası Nail Tatlıöz gitaracı, onlar aradılar. Orkestraya orgcu arıyorlarmış. İyi mi kötü mü bakmıyorlar işimizi görsün yeter demişler. Uzun süre çalıştık orada ve Adana’ya gittik. Münir Özkul’u, hiç tanı mıyordum sinemayla da o zamanlar hiç ilgim yok. Adam şovmen ilk defa orada gördüm. Hemen geldi bize müziği verdi. Bir iki tane şarkı çalıyoruz. Şarkı da iki dörtlüktü. Münir Özkul, **“Neden çatık kaşınız, neden gülmüyorsunuz? Bu ne sertlik, bu ne surat, insanlara gülün dostlar”** dedi. Bir gülmeye başlıyor adam 100 tane gülme taklidi yapıyor. İşte zengin gülmesi, fakir gülmesi, başbakan gülmesi inanamazsınız. Adam sahneyi kırıp geçiriyor. Orada bir fıkra anlatırken bir cümleyi bana dönüp söyledi. Adresi benim verdiğimi söylüyor. Ben de **“Aaa ne yapıyorsun?”** gibisinden bir hareket yaptım. İki sefer bunu yaptım ve bana: **“Ahmetciğim ne olursun bunu her gün yapacağım her gün aynı şekilde oynayabilir misin?”** dedi. **“Tabii ki elimden geleni**

yaparım.” dedim. Aynısını yapınca onun da hoşuna gitti. *“Bu çocuğun oyunculuğa kabiliyeti var.”* dedi. Oyunculardan bir tanesini Ertem Bey beğenmemiş, *“Tamam bunlar güzel ama Hayta İsmail karakterine gitmemiş.”* demiş. Daha sonra bana Ertem Bey seni çağırıyor, dediler. Bindik arabaya Gümüşsuyu’nda bir yere gittik. Bir oda bir salon ama her taraf kitap dolu böyle ilim akan bir yerdi. Müjde Ar, Tarık Akan, Halit Akçatepe, Adile Naşit ve tanımadığım yönetmenler hepsi oradaydı. Ben bir tek Münir abiyi tanıyordum. *“Ne haber abi nasılsın, özledim seni”* derken beş on dakika sonra Ertem Bey geldi. Bana sarıldı ve *“Sen benim Hayta İsmail’imsin.”* dedi. Daha film çekilmemişti ve bana: *“Yıllar sonra Hababam Sınıfı’nda lakap almanın ne kadar önemli ne kadar kıymetli olduğunu anlayacaksın.”* dedi. Benim filme katılma serüvenim bu şekilde oldu.

Teoman Bey siz de Hababam Sınıfı’na katılma hikâyenizi anlatır mısınız?

1976 yılında artist yarışmaları vardı. O yarışmada Tarık Akan 1973 yılında birinci seçilmişti. Ben 1976 yılında bu dergi yarışmasında finallere kaldım. Bu arada bana film teklifi yaptılar ve *“yalnız kameraya alışmanız için bir filmde oynamanız lazım.”* dediler. Hababam Sınıfı filmini de o zamanlarda çekiyorlardı. *“O filmde oyna hem hatıra kalır hem de kameraya alışmış olursun.”* dediler.

Biz bu durum üzerine Sayın Ertem Eğilmez’le tanıştık. Yazarı **Rıfat Ilgaz** olan efsane **“Hababam Sınıfı”** filmine ben de dâhil oldum ve oynamaya başladım. Hatta şöyle bir anım oldu. Ben film için gittiğimde Ertem Eğilmez: *“Yakışıklı, sen Ahmet Ayık’ın yeğeni misin?”* dedi. Amcam benim güreşçiydi. Dünya güreş şampiyonu olmuştu. *“Evet,”* dedim. *“O halde senin adın da Yakışıklı Ahmet olsun.”* dedi. Ondan sonra adım **“Yakışıklı Ahmet”** olarak kaldı ve öyle devam etti.

Adile Sultan Kasrı’nda Hababam Sınıfı’nın çekimlerinin yapıldığı okuldayız. Hababam Sınıfı’nın oyuncularını nasıl seçildi? O zamanlarda bu kadar oyuncunun kaynaşması nasıl sağlandı?

Teoman Ayık: İlk gün sete geldiğimizde oyuncu olan arkadaşlarımız ayrı bir grup halinde

duruyorlardı. Biz yeni katılacak olanlar, sinemayı ve kamerayı bilmeyenler ayrı grupta bekliyorduk. O esnada yönetmenimiz Ertem Eğilmez sete geldi. Biz de aşağıda toplandık. Ertem Eğilmez: *“Arkadaşlar ben bu filme çok emek veriyorum. Bu filmin başarılı olacağına inanıyorum. Ama benim bunu başarmam için sizden ricam sizlerin kaynaşması. Yani Tarık Akan ile Teoman Ayık öyle ayrı ayrı değil sanki aynı, eş değerdeymişsiniz gibi hareket edin. Sizler birlikte yemek yiyin, birlikte oynayın, birlikte gezin. Ne yaparsanız yapın samimi olun. Eğer ben bu samimiyeti yakalayamazsam bu filmi çekemem. Başarılı olamayız.”* dedi. Biz hep birlikte top oynadık, muhabbet ettik, şakalar yaptık. Tam bir hafta sonra **“Her şey çok güzel, filme başlıyorum.”** dedi ve filme merhaba dedik.

Ahmet Arıman: Biz çekimlerin yapıldığı okula geldik herkes mutlu, ben çekingendim. Gazeteciler geliyor, resim çekiyor. Buraya gelince bir hafta on gün hiç çekim yok. **Kemal Sunal** ile penaltı çekişiyoruz, baklava alıyoruz. Çok iyi sporcuymuş Kemal Sunal.

Ertem Bey bir türlü filmi çekmiyordu. Herkese yol parası veriyor, yemekler yeniyor. Ertem bey tabii çok akıllı bir adam, biz gerçekten arkadaşımız gibi birbirimizi tanıyormuşuz gibi olalım istiyormuş. Kavga etsinler, oynasınlar, küssünler ama kay-

naşınlar istiyormuş. Biz burada arkadaş olalım diye bir hafta on gün hiçbir şey yapmadık, çekim de yapılmadı ama bizi ısındırdı. Ondan sonra çekimlere başladı.

Hababam Sınıfının set ortamı nasıldı, oyuncu arkadaşlarınızla set dışında neler yapıyordunuz?

Ahmet Arıman: Bir kere o zamanlar siyah beyaz filmler vardı. Gerçi bizimkiler renkliydi ama negatiflerden bahsediyorum. Makaralar vardı, şimdiki gibi değil. Bir film yandı mı çok pahalıydı bulamıyorlardı. Biz daha çok acemi olmamıza rağmen doğru rol yapmamız lazımdı. Ama sufle de vardı o zamanlar. Film bittikten sonra dublaja girerdik, Beyoğlu'nda seslendirme stüdyoları vardı. Orada on beş-yirmi gün sürerdi dublaj. Hep toplu olarak dublaj yapardık çünkü biliyorsunuz bizim filmler tek tek çekilmiyordu, toplu çekiliyordu. O zamanlar herkes aynı anda geldiği için öyle bir seslendirme olurdu. Prova derken çekimde yanlış yapma şansımız yoktu.

Yönetmen Ertem Eğilmez'in çalışma stili sizleri zorladı mı?

Ertem Bey tatlı ve esprili olmasına rağmen çok disiplinliydi. Bir gün yemek arası oldu. Kamera orada bir yerde duruyor bahçede jimnastik gibi bir şey yapılacaktı. Tarık Akan, geç geldi sete, geç dediğim 5-10 dakika yani. Ertem bey bir köpürdü, **"Siz kim-siniz beyefendi?"** dedi Tarık Akan'a. Aldı karşısına böyle resmen karşısına dikti onu **"Bunlardan hiçbir farkınız yok benim için bunlar da sizin gibi oyuncu derhal setimi terk edin."** dedi. Bak bu kadar masraf hepsi gitti. Ama bir imaj verdi, bir disiplin mesajı verdi. Tarık Akan, ünlü ya o zaman Türkiye'nin en ünlü oyuncusu ben Tarık Akan'ın oynayacağına da inanmıyordum hani toplu komedi oyunu olduğu için. Tarık Akan o dönem Türkan Şoray ile Gülşen Bubikoğlu ile oynuyor. Aşk filmlerinde ünlü adam yani. Onları bırak, sen gel burada 15 kişiden biri ol. Meğer senaryoyu falan Tarık Akan bulmuş, Ertem Bey'e söylemiş **"abi bunu yapsan yapsan sen yaparsın."** demiş.

Teoman Ayık: Ertem Eğilmez'in söylediği her şeyi biz zaten yapıyorduk. Ben olayım, **Tarık Akan** olsun, **Kemal Sunal** olsun, **Adile Naşit** olsun. Bu oyunculara ekol olmasına rağmen büyük bir oyuncu olmalarına rağmen biz acemiydik ama bu şekilde onlarla kaynaşınca çok daha başarılı bir grafik çizdik ve bildiğiniz gibi hala şu anda film izleniyor. Bizler izledik. Babamız izledi, oğlumuz izledi inşallah torunlarımız da izleyecekler.

Hababam Sınıfı'nın kamera arkasından, unutamadığınız bir anınızı paylaşır mısınız?

Tuncay Akça: Herkes ilginçti ama kimse kimse-den üstün değildi. Mesela; ben orada, arka tarafta Ertem Eğilmez'in sağ kolu gibiydim. Yani beni böyle tuttu, öyle sevdi. Zaten Ertem Eğilmez'in tuttuğu çocuk oyuncu olarak iki kişiydik: Biri Kahraman Kral diğeri de bendim. Anı dediniz madem şu olayı anlatayım. Sinemada olmamı rahmetli babam çok istemiyordu. Bir gün prodüksiyon amiri Yılmaz Kanaat, Allah rahmet eylesin o geldi bizim eve. Babamla görüşmek istiyordu. Annem de Yılmaz Bey'i babamın dükkânına göndermiş. Babamın yanına gitmiş ve benim oyuncu olmam için babam ile konuşmuş. Babam da **"Benim artist oğlum yok, yürü git."** demiş. Bir gün biz evdeyken Ertem Bey, Münir Özkul'u gönderdi. Münir Özkul'u gönderdiği zaman annem, **"Ben bilmem bizim bey bilir. O da dükkânda"** dedi.

Beni yanına alıp dükkâna getirdi. Dükkânda rahmetli babam mermer keserken Münir Özkul geldi. Orada babam Münir Özkul'u gördü, şarteli indirdi. Hoş geldin dedi ve önlüğünü çıkardı. Münir Özkul'a "Ne içersiniz?" dedi. O ara Münir Özkul devamlı kahve içerdi. Hemen gittim kahveyi söyledim. Beraber sohbet ediyorlar ama ben geride duruyorum. Münir Bey dedi ki: "Bizim arkadaşımızı kovmuşsun ama Ertem Bey dedi ki sen git seni kırmazlar. Yani ben geldim bir kız ister gibi. Çocuğun bizim filmde oynuyor. Çocukta yetenek var." Babam da "Ben kimseye izin vermem benim artist olacak bir çocuğum yok. Benim işimin başında duracak. Ayrıca okulu da var, sınıfta kalır." diyordu. Münir beyin ısrarına dayanamayan babam en son dedi ki: "Gönderirim ama bir şartla bunun dersleri ne olacak?" Münir Bey orada söz verdi. "Ben, Tarık, Halit derslerine biz yardımcı olacağız filmde oynasın," dedi. Bu şekilde izin kopardık, sonrasında filmde oynadık. Sinemaya girmemde önemli bir anı olarak kaldı o gün.

Ahmet Arıman: Çok anılarımız var. Biz "Hababam Sınıfı Tatilde" filmi çekimlerinde otobüsle bir yerlere gidiyoruz. O sahnelerin hepsi bu bahçenin içerisinde çekildi. Tüm sahneler burada çekildi sayılır. Mesela; stadyum çekimleri dışarıdaydı o da

boş stadyumda çekildi. Kampa giderken otobüsün önüne çıkan inek yolda önümüze çıktı ya inanın provada ineği çekip tekrar koymak lazım. Setçi arkadaşlarımız "inek gelmiyor." diyordu. **Kemal Sunal,** "gel oğlum" dediğinde kalkıp geliyordu. (gülüyor)

Meşhur bir sahne var, "Ekrem Beyi at kaçırdı efendim." denilen mesela orada da Şener abi ata biniyor, yırtık pırtık bir şekilde. Bilmiyor biraz da ata binmesini çekemediler. Bizim rahmetli Tayfun Akalın kardeşimizin çiftliği vardı. O biliyordu ata binmesini, onu getirdiler arkadan Tayfun'u çektiler. Böyle tatlı güzel anılarımız oldu.

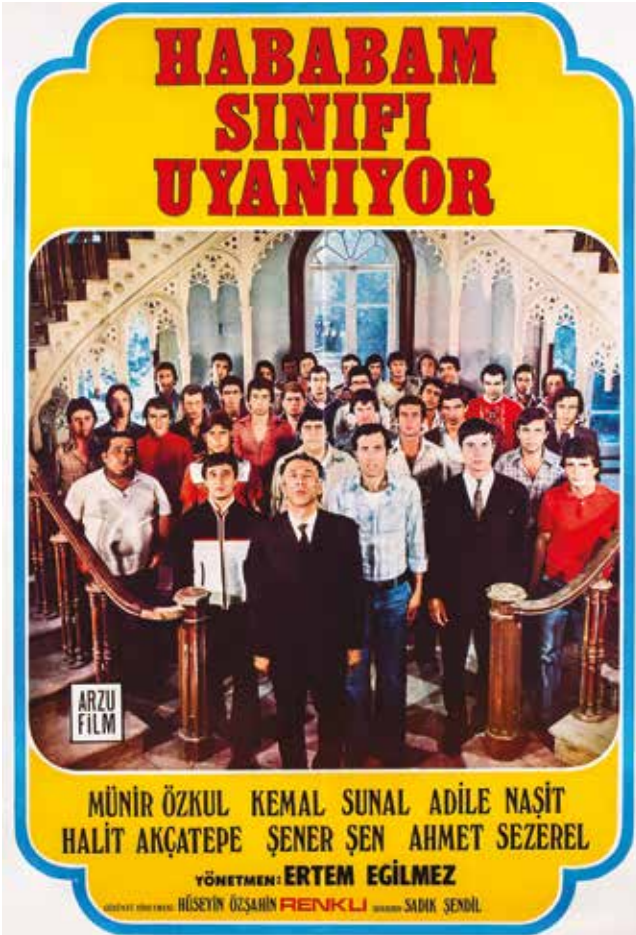
Hababam Sınıfı'nda sizi en çok etkileyen sahne hangisiydi?

Teoman Ayık: Badi Ekrem ile bir sahnemiz vardı. "Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı" filmiydi. Beden eğitimi dersinde oynarken dediler ki prova yapın. Prova yapılırken işte herkes bir şeyler yapıyor; takla atıyor, atlıyor falan derken bu arada Badi Ekrem'in sözünü ben bilmediğim için o esnada bana bakarak bağırırdı. "Adam gibi atlayın!" falan deyince ben alındım. Çünkü ben sahnenin çekildiğini bilmiyordum. Daha sonra kenara geçtim. Böyle suskun bir şekilde bekliyordum. Şener Şen yanıma geldi: "Kamera çekime başlamıştı. O sözcüğü sen bilmiyordun ama ben o sözcüğü filmde olsun diye söyledim." dedi ve gönlümü aldı.

Ahmet Arıman: Askerlik sahnem güzeldi benim. Ben en çok "Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı" filmindeki sahneyi unutamıyorum. Bizim yaramazlık yapıp Akil hocayı gönderdiğimiz ve onu tekrar geri aldığımız sahnede her seferinde ağlıyorum. O sahne bana çok duygusal geliyor. Yani Hababam Sınıfı sadece komik bir film değildi içerisinde birçok mesaj barındırıyordu. Duygusal yönü de vardı aynı zamanda.

Ahmet Bey siz Hababam Sınıfı'nda asker kıyafetiyle rol almıştınız. O zaman gerçekten askerlik yapıyordunuz ve filmde tekrar rol aldınız. Nasıl oldu bu durum?

Askerdeyken Ertem Bey ile mektuplaşıyorduk. On dan sonra ne oldu bilmiyorum eve telefon açmışlar. "Ahmet izne gelince sete gelsin askerlik elbisesini de getirsin." demişler. "Bu çocuk şimdi orada gariban kaldı, bizi çok özliyordur. Biz burada film çekiyoruz, biz onun için ne yapabiliriz?" diye düşünmüşler. Sadık Şendil ve Yavuz Turgul benim için bu sahneyi yazmaya karar vermişler. Ramazan ayında hiç unutmuyorum bir gün geldim burada basketbol, voleybol sahnesi var, ondan sonra merdivenler orijinal duruyor, o sahne bana göre çok duygusaldı.

Münir Özkul, Adile Naşit, Kemal Sunal, Şener Şen ve Tarık Akan ile bir arada oynamak nasıl bir duyguydu?

Tuncay Akça: Kemal Sunal deyince akla vefa gelir. Hiç unutmam 1999'dan 2000'e geçerken ben Bizimkiler dizisinde oynuyordum. O dönemde bir rahatsızlık yaşadım. Yemek borumda bir yırtılma olmuştu. 41,5 derece ateşle Cerrahpaşa'ya kaldırdılar. Daha sonra "Ateş Hattı" diye bir program vardı, Reha Muhtar sunuyordu. O akşam da Halit Akçatepe, rahmetli Münir Özkul bu programa katılmışlar. Kemal Sunal da programa telefonla katılıyor. O ara Ahmet Arıman'ı da yayına almışlar o da, "Tuncay şu an Cerrahpaşa'da yatıyor ve yoğun bakımda, durumu iyi değil." demiş.

Kemal Sunal orada demiş ki; "Yarın ilk işim Tuncay'ın telefonunu bulacağım. Tuncay'ı arayacağım. Ne eksiği varsa hemen tamamlayacağım." Kemal

Sunal ertesi gün ben ameliyattan çıktıktan sonra benim telefonumu buldu ve aradı. Hepsini bana sahip çıktılar. Çok vefalıydı.

Teoman Ayık: Bu benim ilk filmimdi. Böyle büyük ekol sanatçılarla oynamak bana mutluluk verdi. Ama şuna da değinmeden yapamayacağım. Mesela; **Kemal Sunal**, sizin bildiğiniz gibi kamera arkasında öyle gülen birisi değildi. Çok ciddi ve duygulu bir arkadaşımızdı. Bunun yanı sıra Tarık Akan arkadaş gibiydi. Zaten Tarık Akan ile beni çok benzetirlerdi. Bir defasında Kars'a gitmişim orada beni Tarık Akan zannettiler. Benimle resim çektiler. O kadar benzerlik vardı. Ben çok mutluydum iyi ki oynamışım. İyi ki birlikte yaşamışız. Çok büyük sanatçılardı.

Ahmet Arıman: Münir Özkul'u tanımayanlar bilmez. Ben yakından tanıdığım için ve beraber sahneye çıktığım için çok şanslı hissediyorum kendimi.

Filmde oynarsınız **“Hocam kes, stop, yeter, çek, motor!”** derler. En iyisini yaparlar. En iyisini yaparlar. Bu adam bir seferde o kadar milletin önünde ne yapardı aklınız durur. Ertem Bey, Adile Naşit’e sahnede **“Ağla Adile!”** der arkasını dönerdi; bir, iki, üç Adile Naşit şıkır şıkır ağlardı.

Kartal Tibet ilk filmde oyuncu koçu gibi çalışırdı. O zaman oyuncu koçu bizde de vardı. Bizim Domdom Ali ile Tulum Hayri bilek güreşi yapıyorlar. Ertem Bey beğenmiyor. **“Oğlum biraz daha inandırıcı olun, Kartal rol göster.”** dedi. Biz oynuyoruz zannediyoruz. Kartal Tibet bir geçiyor karşıya o yanakların titremesi ve bir dakikada terler boşalması. Gözlerinin içi kıpkırmızı o yendikten sonra sevinmesini gördük, inanmadık biz oyuncu değiliz oyuncu bu işte dedik. Hani sanat var ya sanat, git bir Şener Şen’i seyret o İkinci Bahar’da, Ali Haydar’da bir seyret. Herkes oyuncu ama kusura bakmayın onları seyrettikten sonra biz bu işi bilmiyoruz dersiniz.

Hababam Sınıfı ve Yeşilçam Sineması'nın ruhu günümüzde neden yok?

Ahmet Arıman: Hababam Sınıfı sonradan tekrar çekildi. Hem de yabancı birisi çekmedi. Ertem Bey vefat etti, oğlu çekti. Hayatımda yaptığım en büyük hata dedi. Bence **Kemal Sunal** yaşasaydı o filmi çekemezlerdi. Mehmet Ali Erbil, Şafak Sezer akla gelen bütün tipleri koydular ama o bizim sıcaklığımızı veremedi. Kemal Sunal’ın, Münir Özkul’un ve diğerlerinin o tatlılığını, sıcaklığını veremediler. İşte bu oyunculuk farkı, senaryo farkı.

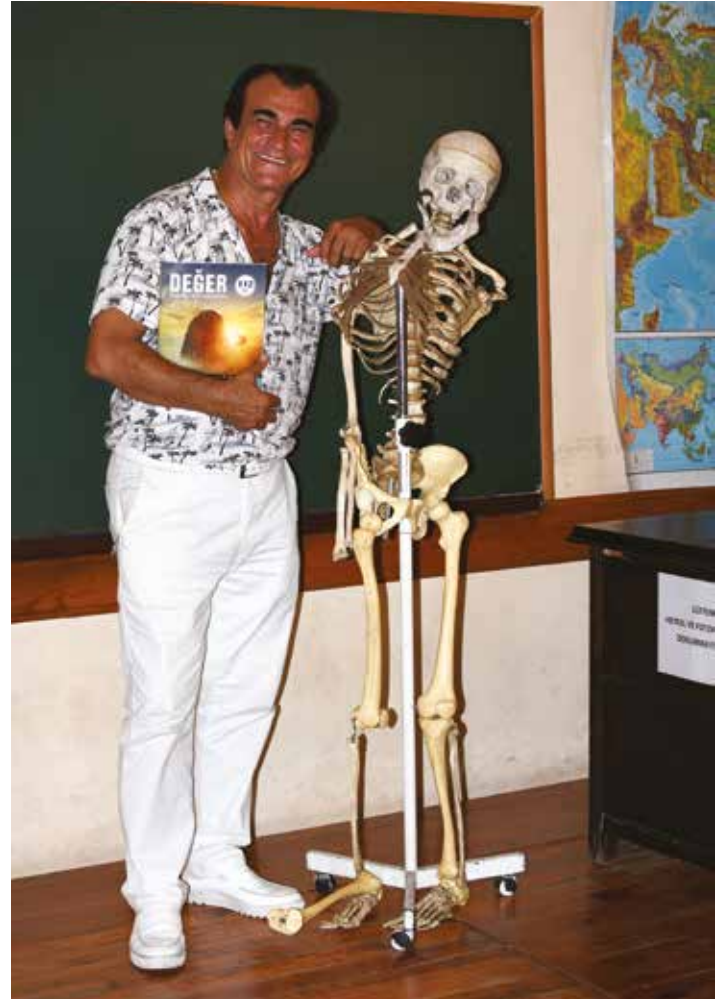
Tuncay Akça: Yeşilçam’da ayrı bir terbiye, saygı, sevgi ve hürmet vardı. Biz kostümlerimizi kendimiz taşırdık. Şimdi kolaycılık var. O zaman bir emek vardı, ter vardı, güzellik vardı. Yani diyemezdik ki ben kaçta gideceğim? Ben bir filmde oynadım 24 saatin 23 saati böyle sandalyede oturdum 24. saatte rolüm geldi. Söyleyeceğim kelime de komik değil, **“tiyatrocular”** diyeceğim repliğim bu kadar ama

ben 24 saatin 23 saatinde oturdum o sandalyede. Oyunculuk böyle bir şeydi. Amatör ruh, profesyonel düşünce.

Teoman Ayık: Şu anda dikkat ederseniz dizideki arkadaşlar ezber yapmaktan oyunu oynayamıyorlar, mimik veremiyorlar. Bize sufle veriyorlardı, biz orada o sufleye göre oynuyorduk. Mimiklerimiz olsun, hareketlerimiz olsun. Sonra bir iş aşkı vardı. Şimdi dizilerde görüyorum. Oynayıp gidiyorlar, parasına bakıyorlar.

Halen Hababam sınıfı serilerinin izlenmesi reytinglerde üst seviyede. Bunun sırrı sizce nedir?

Teoman Ayık: Hababam Sınıfı filmi izlediklerinde kesinlikle insanlar kendi hayatlarından bir şeyler buluyorlar. Herkesin hayatına mutlaka dokunduğu çizgiler var o yüzden film çok başarılı oldu. Rifat Ilgaz çok iyi bir senaryo yazmış. Arkasından müziğe de değinmek istiyorum. Sayın Melih Kibar öyle bir müzik yapmış ki, müzik ağır çaldığı zaman hüzünlüyorsun, ağlamak geliyor içinden hızlı çaldığı zaman hepimiz canlanıyoruz.

Ertem EĞİLMEZ

O dönemde Hababam Sınıfı'nda oynayan bir oyuncu olarak halktan nasıl tepkiler aldınız?

Ahmet Arıman: Çok kanallı televizyonlar çıkmadan önce çok tanınmıyorduk. Sonradan seksenli-doksanlı yıllarda her gün gösterilince tanınmaya başladık. Herkes tanıyor, yolda herkes imza istiyor, resim istiyor. Almanya'ya gittim ben müzik yapmaya. Millet toplanmış Almanya havalimanında. Dedim ne oluyor? Hepsi resim çektirmek istiyordu.

Bütün Hababam Sınıfı filmlerinin çekimlerinin yapıldığı okuldayız. Fazla değişiklik var mı? Neler hissediyorsunuz?

Teoman Ayık: Vallahi insanların gençliği, çocukluğu çok güzel bir şey. Buraya geldiğimde ben kapıdan girerken az evvel gözlerim doldu, duygulandım ve ağladım. Hatta sildim kimse görmesin diye. Buraya geldiğinde o anı hatırlıyorsun, o dostluğu, o arkadaşlığı şimdi öyle bir dostluk arkadaşlık çok az.

Ahmet Arıman: Çok duygulanıyoruz. Bir ara buraya çok uzun zaman gelmedik. Araya evlilikler girdi, çocuk çocuk girdi. O ölenler kalanlar derken bizim kadromuz gitti. Ertem Eğilmez öldü, Adile Naşit öldü. İnsanlar birbirinden koştular. Bir ara çok gelemedik ama aklımız da hep buradaydı. Sonradan gelip gittikçe insan duygulanıyor. Her köşesinde bir anımız var. Şu alt taraf orası yemekhaneydi. Orada yemek yedik. Şu bodrum gibi giriyorsunuz ya aşağıya orası bildiğiniz yemekhaneydi. Orada şakalar yapardık. Yani buranın her köşesinde bir anımız var. Ben o zaman on sekiz yaşındaydım.

Hababam Vokal Grubu olarak çeşitli platformlarda yer alıyorsunuz.

Aslında Hababam ruhunu yaşıyorsunuz. Gittiğiniz yerlerde nasıl karşılanıyorsunuz?

Teoman Ayık: Bir gün bizim bulduğumuz bir platformda Nuri Alço da vardı. Bize *“Hep sahneye çıkıyorsunuz. Ödülü alıyorsunuz ama yaptığınız hep aynı şeyler. Farklı bir şeyler yapın.”* dedi. Tiyatro yapın dedi ama bizim Ahmet Arıman Hababam Sınıfı zamanı müzisyendi zaten. Aklıma şarkıcılık geldi. Ben, Tuncay ve Ahmet bir araya geldik. Bir grup kurduk **“Hababam Vokal Grubu”** diye. Çok da iyi gidiyordu. Halk konserleri veriyorduk. Taksim Meydanı'nda yüzlerce, binlerce insana hizmet ediyorduk. Çeşitli sebeplerden dolayı Hababam Vokal adını **“Yeşilçam Vokal Grubu”** yaptık. Şu anda Türkiye'deki her belediyeye gidiyoruz. Türkiye'yi gururlandırıcı bir şey daha söyleyeyim. Biz Afrika'ya konser vermeye gidiyoruz. Senegal'e, Togo'ya, Burkina Faso'ya buralarda konserler veriyoruz. Çok

daha mutlu oluyoruz. Onlar da Türkleri çok seviyor zaten. Bu nedenle bizi çağırıyorlar.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün Değer dergisinde röportajımız yayınlanacak. Dergimiz kamu kurumlarına ve ceza infaz kurumlarında hükümlü-tutuklulara gönderiliyor. Dergimizle ilgili neler söylemek istersiniz?

Teoman Ayık: Ben derginizi daha önceden de biliyordum. Çok başarılı bir çalışma ve bunu bence yüzlerce, binlerce kişi okuyordur diye düşünüyorum.

Çünkü bu dergiden bahsedildiğinde gündeme geliyor. Beğeniyorum, çok güzel okuyorum ve takip etmeye devam edeceğim.

Tuncay Akça: Ben dergiyi daha çok inceleyeceğim. Ama çok mantıklı ve doğru bir şey yapmışsınız. Bu insanlara ceza infaz kurumunda sadece cezalarını çektirmek değil, o insanları aydınlatmak, onlara ışık olmak çok önemli. İnsanları sevdiği bir sanatla beraber hareketlendirmek oldukça önemli. Yani kimin ne zaman ne olacağını Allah bilir. Orada insanlar kendilerini eğitmeli ve geliştirmelidir.

Son olarak okurlarımıza, sevenlerinize neler söylemek istersiniz?

Teoman Ayık: Hababam Sınıfı'nı Türkiye'de hemen hemen herkes izliyor. Yani yediden yetmiş yediye kadar hepsi filmlerimizi beğeniyor. Orada zaten çok anılı, çok duygusal şeyler de var. Ben hala izlediğimde ağlıyorum. Bizleri unutmayın.

Tuncay Akça: Ceza infaz kurumundaki arkadaşlarımıza öncelikle Allah kurtarsın diyorum. İnşallah oralardan çok güzel dersler çıkarırlar. Dışarı çıktıkları zaman hayat felsefelerinin güzelleşmesini diliyorum. Onlara güzel günler diliyorum.

Ahmet Arıman: Bakanlığın yaptığı çok güzel bir çalışma, sizlerin yaptığı çok güzel bir çalışma. Herkesi tebrik ediyorum. Tüm kardeşlerimiz bu yayınları okumalı ve faydalanmalı. Bir şekilde hayat geçiyor. İnanıyorum ben çıkacaklar ve ailelerine kavuşacaklar. Ne olur çıktıktan sonra aynı hatayı yapmayın. Allah kurtarsın diyorum.

Derleyen: Mustafa Recep KOLCU
İyileştirme ve Topluma Kazandırma Daire Başkanlığı
Memur

Sinema

Stalker (İz Sürücü) filmi, dünyada birçok yönetmenin tarzını takip ettiği Andrey Tarkovski yönetmenliğinde çekilmiş başarılı bir filmidir. Karışık gibi görünen senaryonun altında derin anlamlar yatıyor. Filmin ana karakterlerini Stalker, profesör ve yazar oluşturuyor.

Profesör; dünyanın katı ve çiğnenemez kuralları olduğuna, soyut ve hayali şeylerin gereksiz olduğuna inanan, duyguların önemsiz olduğunu düşünen, otorite varlığının da gerekli olduğunu vurgulayan bir bilim adamı. Kavramların, tanımların ve sanatın önemsiz olduğunu vurgulayan, yazarı yazma işinden faydalanması gerektiği konusunda eleştiren biri.

Yazar, profesörün aksine gerçeği aramanın sıkıcı olduğunu söyleyen, kanıtlanabilecek herhangi bir şeyin olmadığına inanan, duygulara ve bilince önem verilmesi gerektiğini düşünen ve inancın insanı anlamlı kıldığını düşünen birisi.

Stalker ise belirli zamanlarla farklı insanları oraya götüren, adeta toplumun vicdanı gibi düşünen ve insanların hayatlarını yalnızca çalışma ve daha fazla kazanma isteğiyle geçirmesini eleştiren, umutsuz ve isteksiz bir hayatı kabullenmiş olan insanları doğru-

ya yönettiren bile onlar tarafından güvenilmeyen birisi. Aslında modern toplum tam da böyle değil mi? Kendi kuralları dışına çıkmayan, samimiyetin ve güvenin eksik olduğu, elle tutulur gözle görülür fayda sağlamadıkça yeniliklere açık olmayanların oluşturduğu topluluk.

“ Film, sinema tarihinin en büyük entelektüalizm eleştirisidir, pozitivizmi yerden yere vurur, pozitivizm hayatın bütün tadını elden alan kötü bir lanettir, gerçek arayışı içinde boğulan ve gündelik hayatı bir karabasana çeviren entelektüalizme reddiyedir.

Film temel olarak arzularının gerçekleşmesini isteyen iki kişi (*gerçeği sözcüklerin yardımı ile arayan yazar ve deneylerin yardımı ile arayan bilim adamı*) ve onlara rehberlik eden iz sürücünün yolculuğunu konu alır. Bilim adamı başlangıçta kendinden emindir; yazar, gerçekliğin ona yaklaştıkça değiştiğini söyler; iz sürücü ise gerçekliğe sezgi ile ulaşabileceğine inanmaktadır, insanları da sırf gerçekle yüzleşmeleri için oraya götürür. İz sürücü olmak istek ve fedakârlık gerektirir. Çünkü onun dileği yolculuğun bizzat kendisidir; insanları hakikate ulaştırmak, onlara her şeyin gerçekleşebileceği bir üst-yaşam olduğunu kanıtlamaktır.

Bölge olarak bilinen yere gözlem yapmak ve oranın gizemini bulmak amacıyla yolculuğa çıkarlar. Oradaki bir oda insanın dileğini gerçekleştiriyor. Odada insanların en çok istedikleri şeyin diledikleri takdirde gerçekleşeceği düşüncesi yazarı ve profesörü korkutuyor. Belki de zamanın getirdiği belirsizlik yüzünden ne istediklerini ya da neye inanacaklarını bilemiyorlar. Bölge, otorite tarafından gidilmesi yasaklanmış bir yer. Aslında bölge tam da çevreye verilen zararın gerçek yüzünü gösteriyor.

Çevre sorunlarının insana bedenen ve ruhen verdiği zararlar, geri döndürülemez sonuçlara yol açmıştır.

Toplumsal sorunların bireylere ve diğer ilişkilere yansımaları aynı zamanda modernitenin sonuçları ile postmodern hayatın istediklerinin iç içe geçmişliği ve çelişkinin anlatıyor. Modern yaşamın insanın değerini yok ettiğini, anlam yüklemenin gereksiz hâle geldiğini hatta insanların kendilerine bile değer vermeyip sırf yarar-kazanç güdüsüne göre hareket ettiklerini, önceden belirlenmişlere inanma, kimsenin umut beslemeye veya mutluluğa önem vermeyişlerini aşikâr etmektedir.

Ana karakterler bölgeye gittiklerinde görüyoruz ki her yer bataklık (aslında nehir var ama çevre son derece kirliliğinden bataklık hâline gelmiş), canlı yetişmiyor (daha doğrusu bir çiçek tomurcuk olduktan sonra çiçek açmıyor). Orman tahrip olmuş, endüstri atıklarıyla dolu ve insanların zamanında daha fazla güce ulaşmak için insan göçü oluşturduğu yer, artık bir harabeden farksız. Önceden makineler, fabrika dumanı, tren, lokomotif yığını olan fabrika olan bu alan yerini bazen kuruyan bazen de sel halini alan taşkınlara sebep olan bir bölgeye bırakmış. Büyük ihtimalle güç sahipleri daha fazla güç kazanacak bir yer bulmuşlar ve oraya taşınmışlar ya da doğaya zarar verdikçe artık hükmedecek bir doğa kalmamış. Filmde 20 yıl önce bölgeye meteor

düşüp her şeyi küle çevirdiği, insanların o bölgeye gidip dönmediklerini fark edince de aslında meteor düşmediğini anladıklarını anlatıyor. Bunun aslında insanlara bir uyarı ya da hediye olduğunu söylüyor. Buradan anlıyoruz ki insanlar olarak güç elde etmeye çalışırken hükmetmek istediğimiz ve zarar verdiğimiz aynı zamanda kendisine muhtaç olduğumuz çevre, doğal hâlindeyken ve yalnızca ihtiyacımız olan kadar yararlandığımızda normal seyrinde ve sürdürülebilir halde. İnsanın güç isteğinin sınırı olmamasının aksine çevrenin kaynaklarını sunma sınırı var. Filmde de geçtiği gibi “Bölge saygı duyulmasını ister, yoksa cezalandırır.”

Bölgeye gittiklerinde, gittikleri yoldan dönemediklerini söyleyen Stalker, aslında hayatın da bu hâle geldiğini, her şeyin çok çabuk değiştiğini ve diğer şeyler gibi çevrenin kendisinde de geriye dönüp bakarken eskisini yerinde bulamadığımızı söylüyor. Bölgenin umudunu kaybetmiş zavallı insanları içine aldığı söylüyor, bu da güçsüz ve boyun eğmeye mahkûm kişileri oluşturuyor. Gücün önemli olmadığını vurgulamaya çalışırken sertlik ve güç ölümün arkadaşlarıdır diyor. Dönemin sosyal, siyasal ve ekonomik yapısına eleştirel bakma fikrini gözler önüne seriyor. Tarkovski, insanoğlu için temennilerini iz sürücünün ağzından şöyle anlatır; “Onların bütün planlarının gerçekleşmesini sağla. Onların umut etmelerini sağla ve onların kendi tutkularına gülmelerini sağla. Onların tutku diye adlandırdıkları şey duygusal enerji değil dış dünya ile aralarındaki çatışmadır. En önemlisi kendilerine inanmalarını sağla. Onların çocuklar gibi çaresiz kalmalarına izin

ver çünkü zayıflık harika bir şeydir ve güç hiçbir şeydir. Bir insan yeni doğduğunda zayıf ve esnekler. Öldüğü zamansa katı ve duygusuzdur. Bir ağaç büyürken körpe ve yumuşaktır ama kuru ve sert hale geldiğinde ölüp gider. Sertlik ve güç ölümün arkadaşlarıdır. Esneklik ve zayıflık varoluşun tazeliğinin ifadeleridir. Kendini sertleştiren hiçbir şey kazanmayı başaramaz.”

Değinen bir başka konu ise zamanın hızı ve belirsizliğidir. Filmde şu sözler geçiyor: “Eskiden gelecek şimdinin devamıydı artık şimdi ve gelecek birbirinin içine geçti. Artık insanlar hiçbir şey bilmek istemiyorlar, tek şey biliyorlar o da tüketmek. Hiçbir şey onlara yetmiyor.” Bu da zamanın hızı anlamındaki değişimi gösteren ve tüketim toplumuna yapılan eleştiri olarak anlatılıyor.

Filmin sonlarına doğru anlıyoruz ki profesör bölgeye bomba atıp patlatmak için gelmiş çünkü umudu yok etmek istiyor belki de geçmişi yok etmek istiyordu. Ama Stalker, onları oraya içlerine umut doldurmak için getirmişti.

Ve nihayet bölgeden geri dönülür, rehberlik yapılanlar gerçeklikleriyle gittikleri yerden gerçeklikleri ile geri dönmüşlerdir. Stalker hınç doludur: “Kendilerini entelektüel sanıyorlar, bu yazar ve bilim adamları! Bir amaç için doğduklarını ve talep edildiklerini sanırlar! Böyle insanlar bir şeye inanabilir mi?” filmin sonu Stalker’in kızının masasının üzerindeki 3 bardağı izleyişi ile biter. Kırmızı sıvı dolu bardak profesörü temsil eder, içinde garip nesnelere bulunan kavanoz yazarı, büyük ama boş olan bardak ise Stalker’ı. Masanın üzerinde hepsi hareket halindedir fakat masadan düşen en son harekete geçen olmasına rağmen büyük bardaktır. Stalker imgeselini kaybetmiştir.

Sinema tarihinin en büyük entelektüalizm eleştirisi film, pozitivizmi yerden yere vurur, pozitivizm hayatın bütün tadını elden alan kötü bir lanettir, gerçek arayışı içinde boğulan ve gündelik hayatı bir karabasana çeviren entelektüelizme reddiyedir. Her keyifli, ilginç, heyecan verici olan şeyin makul bir açıklamasını bulmaya çalışan, açıklandıktan sonra tüm keyfi ortadan kaldıran bir lanet. En nihayetinde Sovyetler’de fazlasıyla etkisini gösteren entelektüalizmin muazzam bir eleştirisidir.

Film 1957’de (Kyshtym Kazası) Mayak Nükleer Santrali’nde gerçekleşen (ama dünyanın bir süre duymadığı) kazadan sonra aynı bölgede çekilmiş. Belki de kazayı açıklamayan SSCB’nin yönetimine gönderme olarak da değerlendirilebilir. Hatta çekim sırasında bölgede radyasyonun yüksek olmasının Tarkovski ve bazı oyuncuların kanserden ölümüne neden olduğu söylenir.

Şura CAN
Tarsus Kadın Kapalı CİK,
Psikolog

Personelimizden Gelenler

Bergman'ın Kadrajından Anne Babalara Bir Bakış: Smultronstället Film Analizi

Bergman filmlerinin en mühim özelliklerinden biri, yönetmenin filmlerinde otobiyografik öğelere çokça yer vermesidir. Nasıl ki Höstsonaten filminde Ingrid Bergman'ın yetersiz ebeveynliği 'Charlotte' karakteriyle yansıtıldıysa burada da Bergman'ın babası, Isak Borg karakteriyle hayat bulmuştur.

Ingmar BERGMAN

Isak Borg Buzdan Kale

Oğuz Atay'ın 'Babama Mektup' öyküsünde olduğu gibi bu filmde de Bergman'ın babasıyla olan ilişkisi otobiyografik ayrıntılarla en iyi biçimde yansıtılmıştır. Film çekildiği esnada Bergman ile Isak Borg'un oğlu olan Evald karakterinin yaşlarının aynı olması da bunun kanıtlarından biridir. Bu noktada Bergman'ın öz yaşam öyküsüne bir göz atmak gerekir;

Bergman'ın papaz olan babası, kentlin saygın din adamlarından biri olarak kabul ediliyormuş. Bergman, babasının katı ve otoriter tavır sebebiyle her daim denetim altında tutulan bir çocukluk geçirmiş. Babasının otoritesini tesis etmek adına Bergman'a şiddet uyguladığı da yönetmenin röportajlarından bilinmektedir. Bergman, annesine tutkuyla bağlı olmakla birlikte ona derin bir öfke duymaktadır aynı zamanda. Tüm bu duygusal ve fiziksel istismarla baş edemeyen Bergman için yalan söylemek ve kendine bambaşka bir gerçeklik inşa etmek çocukluğunun ve yaşamının en somut hakikati olmuş.

Personelimizden Gelenler

“Sanıyorum ben tek çıkar yolu, kendimi bir yalancıya dönüştürmekte bulmuştum. Gerçek benle çok az ilintisi olan yabancı bir insan yarattım. Yarattığım kişiyle asıl ben olan kişiyi birbirinden ayırmasını bilemediğim için bu zedelenmenin yaşamımda ve yaratıcılığымda yetişkin yaşlanmaya dek önemli etkileri oldu. Kimi zaman, yalanı yaşayan kişinin doğruyu sevdiği gerçekliğiyle kendimi avutmak zorunda kalırım.”

Smultronstället (Yaban Çilekleri)'te de babasının, Bergman'ın gözündeki tanrısalından doğan dokunulmazlığı ve acımasızlığının/duygusuzluğunun yarattığı çatışma Isak Borg karakteriyle muazzam aktarılmıştır. **Victor Sjöström** (Isak Borg) de bir o kadar içselleştirmişti karakteri, öyle ki Bergman'ın babası bizzat tebrik etmiş Sjöström'ü. Isak Borg'un şefkatli bir baba figüründen hayli uzak oluşunun yanında filmdeki tüm karakterlerin ona olan yakınlığı ve hayranlığı Bergman'ın babasıyla olan ambivalans ilişkisini en iyi biçimde gözler önüne sermektedir.

Evald'in *“Ben, berbat bir evlilikte istenmeyen bir çocuktum.”* sözleri Bergman'ın dudaklarından dökülmüştür adeta ve kendisi de iyi bir

ebeveyn olamayan Bergman, Evald'in Marianne'nin çocuk isteğini geri çevirdiği bu sahnede aktarımını tamamlamıştır.

Filmin en can alıcı sahnelerinden biri Marianne'nin Isak'ı öptüğü final sahnesidir bana kalırsa. Aldatılmanın ve tercih edilmemiş olmanın acısıyla kadınları hor gören Isak'ın, bir kadının şefkatine teslim oluş anındaki huzuru öyle güzel yansıtılmış ki! Bu noktada Isak'ın biraz da Bergman olduğuna şahit oluruz. Kaynağını annesinden alan kadın düşmanlığı, yine anne şefkatine duyduğu özlemle eriyip yok olur finalde.

“Anneme aşırı bağımlılığım onu rahatsız eder, sinirlendirirdi. Sevgi açlığım ve şiddetli patlamalarım onu kaygılandırirdi. Çoğu kez soğuk, alaycı sözcüklerle beni yanından uzaklaştırirdi. Öfke ve düş kırıklığı içinde ağlardım.”

İnsanlar, anne babalarıyla olan ilişkilerinin hayatları üzerinde ne denli önemli bir etkisi olduğunu göremiyorlar. Anne-babalarımız her birimizin içine zihinsel ve duygusal tohumlar eker, biz büyüdükçe filizlenen tohumlar. Bazı ailelerde bu tohumların kaynağı sevgi ve saygı olurken birçok ailede tohumların arasında korku ve suçluluk duyguları bulunur. Büyüyüp birer yetişkin oldukça o tohumlar hayatınıza tahmin bile edemeyeceğiniz zararlar vermeye başlar.

Bergman, yaşadığı değersizlik duygusunu tüm filmlerine taşımış ve kendi hikâyesini sanatsal bir ifadeye dönüştürmüştür. Çocukluğundan beri kendisine yabancı bir gerçeklik yaratan Bergman'ın filmlerinde gerçeklik ve otobiyografik öğeler de bir noktadan sonra muğlaklaşır. Bergman filmlerinin en sevdiğim yönlerinden biri de her sahnenin bir tablo değeri taşımasıdır. Estetik zevk ve anlamsal derinlik ancak bu kadar ustaca harmanlanabilir.

Kaynak: Forward, Buck (2011), Zor Bir Ailede Büyüme, çev. Ahu Terzi, İletişim Yayınları, İstanbul

Derleyen: Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı CİK,
Uzman Öğretmen

Kültür ve Gelenekler

YAZMACILIK

*“Başındaki yazmayı da
Sarıya mı boyadın?
Neden sarardın soldun da
Sevdaya mı uğradın?
Başındaki yazmanın
Çiçekleri solmaz mı?
Kız açsana yüzünü
Biraz görsem olmaz mı?”*

Yazmacılık sanatı, Anadolu'nun en eski geleneksel el sanatlarından biridir ve geleneksel el sanatları içerisinde önemli bir yere sahiptir. Yazmacılık, elle çizilerek ya da ağaç kalıplarla basılarak uygulanan bir kumaş desenleme tekniğidir. Diğer sanatlarda olduğu gibi yazmacılık sanatında da gelenek-görenekler, usta-çırak ilişkileri üretimin günümüzde hâlâ devam ediyor olmasında etkili olmuştur. Yöre yazmacılığı günün gereksinimlerine karşılık verecek biçimde geliştirilmediği halde yöre adetlerinin içerisinde giyim ve ev donanımı eşyası olarak çeşitli türlerdeki yazmaların yer alması ve aranılır olması, bu sanat kolunun sınırlı çevrelerde de olsa canlılığını sürdürmesine neden olmaktadır.

Ağaç kalıp kullanarak baskı yapma tekniğinin ilk olarak nerede kullanıldığına dair kesin bir bilgi olmamakla birlikte Mezopotamya'da tahta kalıpla kil üzerine baskı yapıldığı, Çin'de ise ağaç kalıplarla mühür basıldığı bilinmektedir. Anadolu'da bu teknik ilk olarak Hititler tarafından kullanılmıştır. MÖ 1000-MS 100 yılları arasında Orta Asya'da yaşayan Türk kavimleri kumaş desenlemede hayvan figürleri kullanmışlardır. Bu figürler av ve avcılık kültürünü yansıtmaktadır. Yunan tarihçisi Herodot yazılarında Hazar Denizi çevresinde yaşayan toplulukların bitkilerden elde ettikleri boyalar ile kumaş üzerine hayvan figürleri çizerek giysileri süslediklerini yazmaktadır. Bu bilgilere dayanarak Orta Asya'da Türklerin milattan önceki dönemlerde yazmacılığı bildikleri anlaşılmaktadır.

Kültür ve Gelenekler

Anadolu tarihinde Anadolu topraklarına yerleşen kavimler arasında en ünlü devlet olan Hitit Devleti bu topraklar üzerinde Hitit sanatını oluşturmuştur. 1964 yılında yapılan arkeolojik kazılarda bulunan "mühür" şeklinde kalıplar Hititler'in MÖ 7000 yıllarında kalıpla baskı yapmayı bildiklerini göstermektedir.

Tarih boyunca kültürlerin, medeniyetlerin arasında köprü vazifesi görmüş Anadolu'da yaşamış ilk uygarlık olan Hititlere ait pişmiş kilden yapılmış çok sayıda mühür ve damga bulunmuştur. Bazı kaynaklarda helezoni ve dört yapraklı çiçek biçiminde olan bu kalıplar ilk yazma örneklerinin yapıldığı savunulmaktadır. MS 395'te Anadolu, Oğuz Türkleri tarafından Türk sanatının ve kültürünün merkezi olmuştur. Anadolu'da çeşitli sanatsal faaliyetlerin arasında yazmacılığın da bulunduğu ve yabancı uyruklu toplulukların (Süryani, Ermeni gibi) Anadolu'da yazmacılık sanatı ile uğraştıkları görülmüştür.

“ Yazmacılık, elle çizilerek ya da ağaç kalıplarla basılarak uygulanan bir kumaş desenleme tekniğidir. Diğer sanatlarda olduğu gibi yazmacılık sanatında da gelenek görenekler, usta-çırak ilişkileri üretimin günümüzde hala devam ediyor olmasında etkili olmuştur.

Yazmacılığın Merkezi Tokat

Yazmacılık geçmişte de günümüzde de türünün en güzel örneklerini Tokat'ta vermiştir. Tokat'ta yazmacılığın 600 yıllık bir geçmişi vardır. Bu nedenle yazmacılığın yapıldığı Anadolu kentleri arasında Tokat'ın yeri farklıdır. Evliya Çelebi Tokat yazmaları için: **“Beyaz pembe bezi Diyar-ı Lahor'da yapılmaz. Güya altın gibi mücelladır. Kalemkar basma yüzü, münakkaş perdeleri gayet memduh olur.”** der ve Tokat yazmalarından övgüyle söz eder. Türk el sanatları içinde çit, yemeni, çevre, çember deyimleri ile tanıdığımız yazma yıllar boyunca kadınlarımızın başörtüsü olmuştur. Türküleri ve manilere konu olan yazma, bir Almus türküsünde sarı rengi ile dikkat çekerken bir maninin sözlerinde desen ve çiçekleri ile dile gelir.

Tokat'ta **“Karakalem”** ve **“Elvan”** olmak üzere iki tip yazma basılmaktadır. Desen ve kompozisyon yönünden doğal bir görünüme hâkim olan Tokat yazmalarında doğadaki motifler özelliklerinden hiçbir şey kaybetmeden, stilize edilerek kalıp üzerine aktarılmıştır. Tokat'ın karakteristik motifleri tüm özellikleri ile birlikte yazmalara yansıtılmış, doğadan alınan bitkisel motifler, çiçek ve meyve motifleri kalıp ustasınca başarılı bir kompozisyon içinde kumaş üzerine aktarılmıştır.

Desenler, ağaç kalıplara kalıp ustasınca bir nakış gibi işlenerek aktarılır. Kalıp oymacılığı sabır ve el becerisi ister. Herkes yazmacı olabilir ama kalıp ustası olamaz. En güzel kalıplar ise sulak yerde yetmişmiş ihlamur ağacından oyulur.

Anadolu'da yazmacılığın merkezi konumunda olan Tokat'ta üretilen yazmalardaki renk uyumu gerçekten mükemmeldir. Tokat yazmalarında çoğunlukla kırmızının koyu tonları, bordo, patlıcan moru gibi koyu renkler hâkimdir. Tokat yazmaları çok renklidir. Sağlam bir renk armonisi vardır. Tokat'ta bugün çok değişik yazma deseni basılmaktadır. Tokat'a özgü desenlerin yanı sıra değişik yörelere ait motiflerle de çalışılmaktadır.

Tokat'a özgü yazma desenleri şunlardır:

Tokat içi dolusu, Tokat beşlisi, Tokat üzümlüsü, Tokat elmalısı, Tokat yarım elmalısı, Tokat kirazlısı, Tokat içi boş (*Kayseri kenar*), Purket (*plaka*), Kaşık sapı, Kaynana yumruğu, Asma yaprağı, Ev işi yazma, Trabzon kenarı desenleridir.

40 yıl öncesine kadar Tokat'ta bulunan beş büyük handa (1. *Horozlu Hanı*, 2. *Hacı Musaoğlu Hanı*, 3. *Askerler Hanı*, 4. *Beypazarı Hanı*, 5. *Gazioğlu Hanı*) yürütülen yazmacılık bugün yalnızca bir handa (*Gazioğlu Hanında*) yapılmaktadır. İki asır kadar önce bir kervansaray olarak yapılan Gazioğlu Hanı, ortasında kuyusu olan büyük dikdörtgen biçimli avlusu ve üst kattaki sıra sıra odaları ile eski zamanlarınkinden farklı değildir bugün.

“Tarih boyunca kültürlerin, medeniyetlerin arasında köprü vazifesi görmüş Anadolu'da yaşamış ilk uygarlık olan Hititlere ait pişmiş kilden yapılmış çok sayıda mühür ve damga bulunmuştur. Bazı kaynaklarda helezoni ve dört yapraklı çiçek biçiminde olan bu kalıplarla ilk yazma örneklerinin yapıldığı savunulmaktadır.”

Atölyelerde renk renk tülbentler değişik kalıplarla basılırken biriken yazmalar tavandaki cereklere asılır. Yazmalar, avludaki havuzlarda ve üst kattan avluya uzanan cereklerde bir renk cümbüşü gibi uzanır. Yazmacılar Hanında da yazmacılığa devam eden yazmacılar mevcut olup büyük bir çoğunluğu Yazmacılar Sitesi'nde faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Yazma artık elbise, etek, bluz, fular, sabahlık, gecelik, tayyör gibi çeşitleriyle kadınların gardıroplarına da girmiştir. Bugün yazmaların çeşitli özelliklere sahip motifleri, günün anlayışına uygun olarak çeşitli yerlerde kullanılmaktadır. Modacılarımızın ve bazı şehirlerde kurulu özel atölyelerin yazma motifleriyle yarattıkları giysiler iç ve dış piyasada çok tutulmakta bu da yazma sanatının önemini göstermektedir.

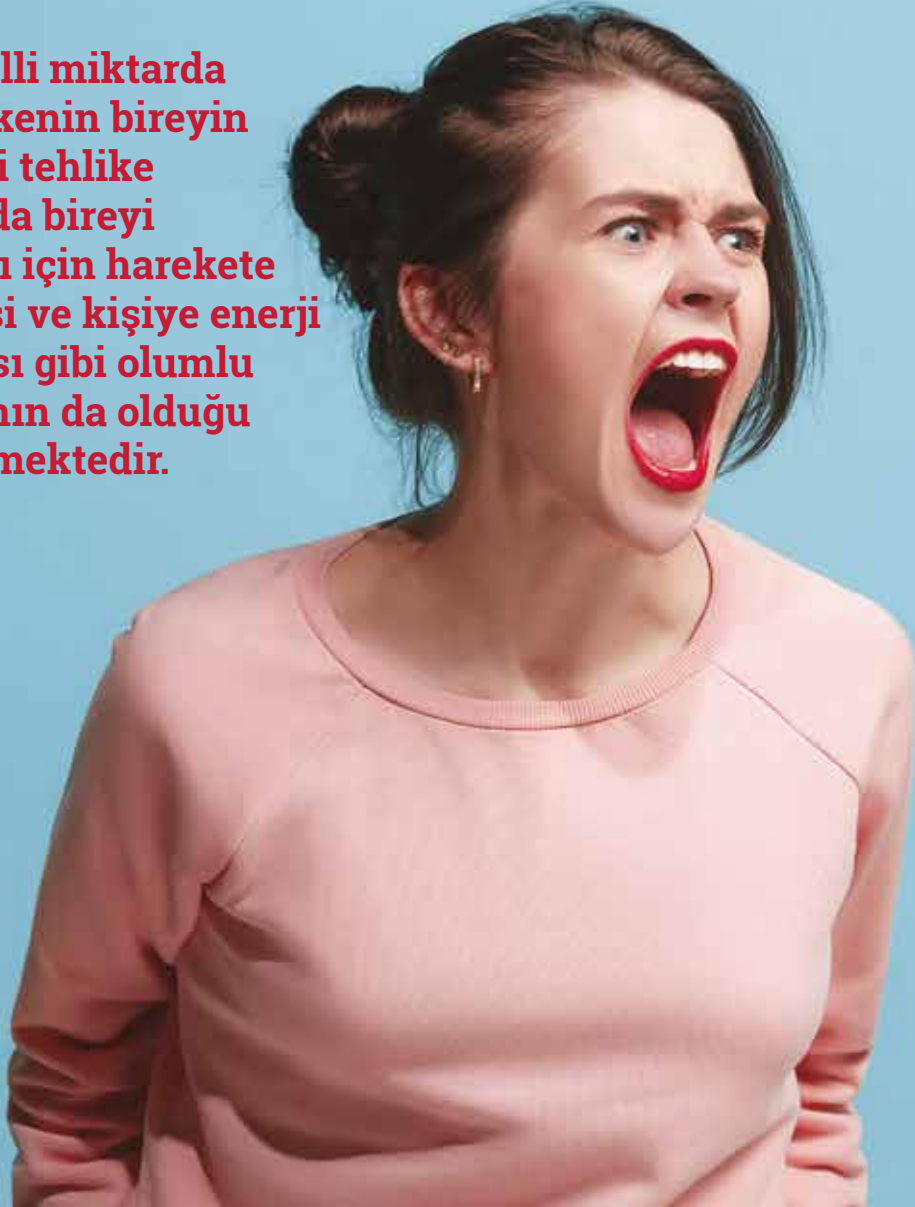
Kaynaklar: 1. Kültür Bakanlığı 2. Tokat Belediyesi 3. Tokat İlinde Geleneksel Yazmacılık (Çağlar OK-Yüksek Lisans Tezi-Aralık, 2015) 4. 19. Yüzyıldan Günümüze Değın Yazmacılık Sanatında Etkiler (Abdulmurat ŞAM-Istanbul,1997) 5. www.tokat.ktb.gov.tr

Öfkenin De Bir Yeri Var!

Merhaba değerli okurlar, bu yazımızda öfke ve öfkenin yanlış yansıtılmasından kaynaklanan zararlarına değineceğiz. İlk olarak dönüp kendimize baktığımızda, "Acaba öfkelenmek mi bize zarar verir yoksa bizi çaresizlik ve değersizlik hissiyle dolduran kişilere yeterince öfkelenmememiz mi?" bu soruların cevabını arayacağız.

“ Belli miktarda öfkenin bireyin kendisini tehlike karşısında bireyi koruması için harekete geçirmesi ve kişiye enerji sağlaması gibi olumlu taraflarının da olduğu düşünülmektedir.

Son zamanlarda öfkesini karşısındakine hiç saygı duymadan gösteren kişilerin karşısında eğer susmuş, karşı tarafa kendini açıklayamamış ve öfkemizi yanlış ve hak etmeyen yerlere göstermişsek yanıtımız ikincisi olacaktır.

Öfke; doyurulmamış isteklere, beklenmeyen sonuçlara verilen doğal ve evrensel bir tepkidir. Kişilerarası ilişkilerde sorunlara, iletişim problemlerine, yaşamsal işlevlerin bozulmasına ya da ruhsal problemler gibi önemli sorunlara yol açabilmektedir.

Öfke ve saldırganlık kavramları birbirinden farklıdır. Öfke, içsel ve duygusal bir yaşantıyken saldırganlık karşı tarafa ya da sisteme, nesneye zarar verebilen davranışlardır.

Öfke, çocukluğumuzdan yetişkinliğimize kadar ebeveynlerimiz ya da bizi yönetenler tarafından denetlenir. Mesela; bir kadının hangi durumlarda susması ya da sesini çıkarmaması gerektiğinden tutalım bir erkeğin avazı çıktığı kadar bağırması ya da sınırları ihlal edebileceğine kadar bunların hepsi çocuklukta bizlere yüklenen durumlardır. Bir müdürün personeline nasıl zorlayıcı olacağı da öğretilir o personelin bunun sancısını başkasından nasıl çıkaracağı da.

Genelde öfkeyi kontrolsüzlük, şiddet belki de gereksiz bir tepki olarak düşünürüz. Oysa öfke sadece bir duygudur, o kadar. Biz kendimizi tanımaya başladıkça aslında herhangi bir şeye öfkelenmediğimizi değil öfkemizle bir türlü barışmayıp kontrolümüzü ve davranış biçimimizi kaybettiğimizi fark ederiz. Ve öfkemizi etkin bir şekilde ifade edemezsek bu sefer de hiç öfkelenmeye cesaret edemeyenler kadar sıkıntı yaşayabiliriz.

Belli miktarda öfkenin bireyin kendisini tehlike karşısında koruması için bireyi harekete geçirmesi ve kişiye enerji sağlaması gibi olumlu taraflarının da olduğu düşünülmektedir. Yapıcı bir şekilde ifade edilen öfke, kişilerarası ilişkilerde güven ve empatinin gelişmesini sağlar ve iletişim için temel oluşturur.

Lerner; "Öfkemizi anlamaya çalışırken içimize işlenmiş acaba haklı mıyım?" gibi kuşkuvarı dinlemek yerine doğru soruları sormamız gerektiğini söyler.

Yazar bir soru listesi verir:

- Şu an beni öfkeliendiren şey ne?
- Ne düşünüyor ve ne hissediyorum?
- Ulaşmak istediğim hedef ne?
- Kimler nelerden sorumlu?
- Değiştirmek istediğim şey tam olarak ne?
- Yapacağım ve yapmayacağım şeyler ne?

Bu soruları kendimize sorduğumuzda tuhaf gerçeklerle karşılaşırız. Örneğin; bir mağazada yavaş davranan görevliye ya da bankamatikte yavaş hareket eden bir kişiye aşırı öfkelenmemizin nedeni; iş hayatımızdaki, romantik hayatımızdaki hatta çocukluğumuzdan kalma engellenme, ilerleyememe ve görmezden gelinme duygusu olabilir.

Mesela; toplumdaki küçük bir adaletsizliğe verdiğimiz devasa tepki daha büyük adaletsizliklere gösterdiğimiz küçük tepkilerden duyduğumuz inançtan kaynaklanmış olabilir.

Doğru bir şekilde ifade edilmiş yerinde bir öfke bir yandan kişiliğimizi, haklarımızı, sınırlarımızı koruyup bir yandan da kendi güvenliğimizi sağlar. Özellikle kendimizi sevmemizi ve saymamızı sağlar. Fakat bunlardan en önemlisi bizi sürekli olarak sonuçsuz bir suçlama döngüsünden çıkarır. Bu sayede hissettiğimiz çaresizlikten, umutsuzluktan kurtulabiliriz.

Siyahi bir kadın olarak hayatının her alanında haksızlıklarla savaşmış olan **Maya Angelou** öfke ile ilgili "Yaşam mücadelesinde gücenklik kanser gibidir." der. "Öfkelenmelisiniz ama gücenmeden yapmalısınız bunu. Çünkü hayata gücenmek kanser gibidir, sizin bütün bedeninizi sararken asıl sorumluya dokunmaz bile. Bu nedenle öfkenizi doğru biçimde kullanın. Onu yazıya dönüştürün, onu resme dönüştürün ve onu dansa dönüştürün."

Önder YILGIN
İzmir 1 No.lu T Tipi Kapalı ÇiK,
İdare Memuru

Kafkasya'dan Anadolu'ya Uzanan Gelenek: Şah Bezeme

Toplumun hafızasında yer edinen gelenekler, unutulmaya yüz tutmuş olsa veya köken itibarıyla bilinmese de toplum tarafından farkında olunmaksızın gündelik hayatın bir parçası olarak kullanılmaktadır. Özellikle doğum, evlenme ve ölüm gibi insanların hayatlarında büyük tesir gösteren geçiş dönemlerinde çok eski inanışların, geleneklerin izleriyle daha çok karşılaşmaktadır.

Geçiş dönemlerinden biri olan **evlilik**, gelenekleri yörelere göre farklılık gösterse de geçmişten bugüne süregelen kültürel birikimi içermektedir. Bunlardan biri de "**şah kaldırma**" da denilen "**şah bezeme**" geleneğidir. Anadolu'da bugün yoğun olarak Kars, Ardahan, Sivas, Tokat, Ağrı, Muş gibi illerde yaşayan **Terekeme/Karapapak Türklerinin** sürdürdüğü "**şah kaldırma geleneği**", düğün geleneklerinin de değişmesi neticesinde yok oluş sürecine girmesine rağmen Terekeme/Karapapak Türkleri tarafından yaşatılmaya çalışılan kültürel bir mirastır.

Şah ağacı, köyde sadece bir tane bulunan ilk gün gelinin, sonraki gün ise damadın evinde yapılan düğünlerde, masrafları sağdıç tarafından karşılanan ve büyük bir özenle hazırlanan **7 veya 9 tahtası olan dikedörtgen prizma şeklinde hazırlanan ağaçtır**. Bu ağaç bolluk, bereket, üreme ve ağız tadını simgeleyen elma, nar, şeker, çikolata, çerez ve benzeri yiyeceklerle süslenir. Bu ağacın **7 ve 9 sayısının uğurlu sayılar kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır**.

Sağdıç hazırlanan şah ağacını başının üzerine kaldırıp gelin ve damat ile beraber davul-zurna, meşaleler ve mumlar eşliğinde, önde şah olacak şekilde düzenlenen şah alayıyla, yöresel oyunlarla ve kendisine eşlik edenlerle birlikte düğün evine kadar götürür. Şah alayının içinde olmazsa olmazlardan biri de aynadır, bu ayna ile nazardan korunulduğuna inanılır.

Gelin evine varıncaya dek şahın önüne kimse geçmez ve şah alayı gelin evine vardığında şah karşılaması gerçekleşir. Gelinin annesi ve babası ya da düğünde bulunan önemli konuklar karşılıklı olarak yöresel oyunları oynarlar. Bu sırada şah ağacının ve damadın üzerine madeni para, şeker ve kuruyemiş bulunan sini saçılır. Şah, tüm bu uygulamalar sırasında asla şahı kaldıran kişi tarafından baş hizasından aşağı indirilemez. Son olarak şah ağacı, **şahı kaldıran kişiye (yörede "halet" olarak adlandırılan) bir hediye** verilerek eve alınır. Şah ağacı en son düğün kimin evinde yapılmışsa sonraki düğüne kadar o evde saklanır.

Yakın zamana kadar kırsal alanlarda uygulanan bu geleneğe de değişen zaman ve mekân nedeniyle kimi değişiklikler ve eksiklikler meydana gelmekte, artık köylerde yaşayan evlenecek gençler de düğünlerini düğün salonlarında yapmakta, bu durum da düğün uygulamalarında birçok değişikliğe sebep olmaktadır. Çünkü insanları zaman ve mekân olarak kısıtlayan düğün salonları, uygulamaların birçoğunun gerçekleştirilmesi için elverişli bir ortam olmamaktadır. **Şah kaldırma** geleneğinin de bu değişim sürecinden etkilenmesiyle geleneğin uygulanmasında azalma görülmekle birlikte yine de bu kadim uygulama Terekeme/Karapapak Türkleri tarafından yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Ayşe ÇOLAKOĞLU
Erciş A Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Bunları Biliyor Musunuz?

Istakozlar Neden Canlı Pişirilir?

Denizde yaşayan kabuklu canlılardan olan ıstakozların renkleri türlere göre değişiklik gösterir. 30-35 cm boya kadar uzayabilirler ve 4-5 kiloya kadar büyüyebilirler. Türkiye'de Marmara Denizi'nde, boğazlarda ve Ege Denizi'nde görülürler. En büyük doğal düşmanları ise ahtapotlardır. Denizde yaşayan diğer canlılara göre daha kabuklu olduklarından daha az ete sahip olan bu hayvanlar canlı olarak pişirilir. Çok lezzetli ve pahalı bir deniz ürünü olan bu canlının yemek esnasında kabukları ayrılır ve eti yenilir.

Istakozların yenilebilmesi için ani ölmeleri gereklidir. Aksi takdirde su dışında kalan ıstakoz bir çeşit salgıyla ölmeye kadar kendi etini yenilemez hale getirmektedir. Hatta zehirlenmeye de neden olmaktadır. Yani eğer ıstakoz önce öldürülüp sonra pişirilirse üzerinde bulunan bakterilerin bıraktıkları toksin zehirlenmeye yol açabilir. Bu nedenle de ıstakoz canlı haşlanarak yenilmek zorundadır. İddia edildiğine göre ıstakozlar bu işlem sırasında acı çekmezler. Çünkü ıstakozlarda beyin yoktur. Dolayısıyla acı hissini bilmezler. Diğer kabuklu deniz hayvanları gibi ses telleri de olmadığından acıyla bağırarak da söylenemez. Çıkan sesler aniden çok sıcak suya maruz kalıp çatırdayan kabuklarından gelmektedir.

Deve Kuşları Neden Başlarını Kuma Gömerler?

Aslında deve kuşlarının başlarını kuma gömdükleri bugüne kadar hiç görülmemiştir. Çünkü bunu yapmış olsalardı boğulurlardı. Deve kuşları ile ilgili

bu efsane bazen yuvalarında (genelde yere kazılmış sığ bir delik şeklindedir) boyunlarını dümdüz yere uzatıp görüş alanında bir tehlike olup olmadığını yokladıkları için ortaya çıkmıştır.

Fast Food Restoranları Neden Kırmızıdır?

Renkler, insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Modern dünyada hızla gelişmekte olan ticari faaliyetlerde de renklerin etkisi göz ardı edilmemektedir. Büyük firmalar nesnelere ve renklerin insanlar üzerindeki etkisini araştırarak ticari faaliyette artış sağlamak için büyük harcamalar yapmaktadır. Bu nedenle fast food restoran zincirlerinin logolarının ve dekorasyonlarının kırmızı olması tesadüf değildir. Kırmızı rengin dekorasyonlarda yoğun olarak kullanıldığı restoranlarda insanlar genellikle uzun süre oturup yemeğini yavaş ve keyifli bir şekilde yemeyi tercih etmezler. Yemeğin hızlı şekilde yiyerek kalkılmasına neden olan şey ortamda kırmızı rengin yoğun oluşudur. Kırmızı renk bilinçaltına 'Çok ye ve hızlı kalk!' sinyalini verir. Logoların kırmızı olması ise bu rengin dikkat çeken ve iştah uyandıran bir etkisinin olmasından kaynaklanmaktadır. Kırmızı, heyecan ve yüksek enerjiyi çağırır. Dinamik, uyarıcı, tutkulu ve dikkat çeken bir renktir. Bu sebeple kırmızı renk reklam sürecinde firmalar tarafından çokça tercih edilir. Bunun yanında kalp atışını hızlandırdığı söylenir. Yılbaşı ve sevgililer günü gibi daha çok genç kesime hitap eden bu özel günlerde kırmızı renginden faydalanılır.

Abdullah KAYA
Nazilli E Tipi Kapalı ve Açık ÇİK,
Öğretmen

Tarihin Arka Sokağı

Geçmişle gelecek bir köprüdür bugünden yarına uzanan. Tarih, bir toplumun bağlarını sıkı sıkıya tutup yaşatan bu köprünün temel taşıdır. Tarihimizin arka sokaklarında unutulmuş onca kahraman ve kahramanlık öyküleri vardır bugünümüze ışık tutan. Bu parıltılı sokaklarda kısa bir yolculuğa ne dersiniz?

Yıl 1364 Balkanlar

Bir yanda Anadolu'da 1299 yılında kurularak tarih sahnesine çıkan, birliğini süratli bir şekilde tamamlayıp Balkan topraklarına açılarak kısa sürede inanılmaz fetihlerde bulunan Osmanlı ordusu diğer tarafta Balkanlardaki hızlı Osmanlı ilerleyişine son vererek Osmanlı'yı bu bölgeden atmak isteyen Haçlı ordusu karşı karşıya gelmek üzeredir.

Peki, bu duruma nasıl gelinmişti?

1299 yılında kurulan ve Büyük Selçuklu Devleti'nin varisi konumunda bulunan Osmanlı Devleti uyguladığı başarılı fetih ve iskân politikasıyla gün geçtikçe büyümekteydi. Anadolu'da başlayan fetihler, Karesioğlu Beyliği'nin Osmanlı'ya bağlanması ile Rumeli topraklarına yönelmiş ve bu bölgede birçok fetih yapılmıştı. Stratejik olarak çok önemli bir yer olan Edirne'nin fethi ile bu başarı perçinlenmişti. Balkanlardaki bu büyük başarılar neticesinde Bizans İmparatorluğu barış istemek zorunda kalmış ve Osmanlı Devleti ile barış antlaşması imzalanmıştı. Edirne'nin fethi ile daha da güçlenen Osmanlı Devleti'ne karşı büyük bir haçlı birliği kurulması kaçınılmaz olmuştu. Çünkü Balkanlar'dan Avrupa içlerine incek olan Osmanlı ordusunun önünde artık hiçbir engel kalmamıştı. Bu nedenlerden dolayı papanın önderliğinde Sırp, Macar, Eflak ve

Bosna orduları birleşerek kırk bin kişilik büyük bir ordu hazırlamışlardı. Artık Haçlı ordusunun tek hedefi vardı. Osmanlı'nın fethettiği toprakları tek tek ele geçirip bu güçlü devleti Balkan topraklarından tamamen çıkarmaktı. Bu sebeple toplanan haçlı ordusu yürüyüşe geçmişti.

Osmanlı Devleti bu haberi alır almaz hemen savaş stratejisini belirlemeye başladı. Düşman inanılmaz kalabalıktı ve asıl ordu Anadolu'da sefer hazırlığındaydı. Bunun için zaman kazanılması gerekiyordu. Osmanlı komutanlarından olan ve bu bölgede büyük fetih hareketleri ile herkesin takdir ettiği Hacı İlbey'e düşmanı oyalaması emri verildi. Osmanlı Devleti'nin asıl savaş planı bu stratejiye dayanıyordu. Kalabalık düşman ordusu oyalanarak baskınlarla yıpratılacak ve asıl ordu Anadolu'dan gelene kadar zaman kazanılmış olacaktı. Hazırlıklar hızlı bir şekilde yapılmaya başlanmıştı.

Tarihin Arka Sokağı

Bazen bir kişi tek başına büyük orduya dönüşebilir ve büyük bir zafer kazandırabilirdi. Bu durum nadir görünürdü ama bu durumun benzeri daha önce de yaşanmıştı. Sırsındığı Savaşı esnasında büyük bir komutan olan Hacı İlbey stratejik dehasını konuşarak tek başına büyük bir orduya dönüşecekti. Hacı İlbey'in Osmanlı akıncılarından oluşan küçük ordusu tarihi kaynaklara göre net olarak bilinmese de yaklaşık beş ile on bin askerden oluşmaktaydı. Yine tarihi kaynaklara göre Haçlı ordusunun asker sayısı ise kırk binden fazlaydı.

Osmanlı ordusunun Anadolu'da bulunduğunu bilen haçlı ordusu büyük bir kibirle ilerlemekte zafere kesin gözüyle bakmaktaydı. Büyük komutan olmanın ilk şartı kimsenin beklemediğı ve planlamadığı kararlar olarak seri bir şekilde başarıya ulaşmaktır. Tarih boyunca yaşamış tüm büyük komutanlar bu vasıflara sahiptir. Büyük bir komutan olan Hacı İlbey de üstün komutanlık vasfını bu savaş meydanında gösterecekti. Hacı İlbey'e düşmanı oyalaması emri verilmişti. Ama Hacı İlbey düşmanı yakından takip etmiş ve zafer inancı ile büyük kibre kapılan düşman ordusunun zayıf yanlarını da çözmüştü. Artık harekete geçme zamanıydı. Hacı İlbey düşman ordusuna bir gece vakti ansızın yaklaştı. Kendinden emin olan ve gerekli savaş önlemlerini almayan düşman ordusuna gece ani bir baskın yapmaya karar verdi. Bu çok riskli bir durumdu. Çünkü haçlı ordusu Osmanlı akıncılarından en az beş kat fazlaydı. Yanlış bir strateji tüm akıncıların yok olmasına neden olabilirdi. Ama büyük bir komutan olan Hacı

İlbey sorumluluğı olarak baskını her ayrıntısına kadar planlamıştı. Bu plana göre aniden hücumla kalkacak olan süvariler düşmana dört farklı koldan saldırarak, merkezde kalacak olan az sayıda asker ise büyük gürültüler çıkararak düşmana çok kalabalık olunduğı izlenimi verecek ve kısa süre içinde düşman imha edilecekti.

Osmanlı ordusu gece yarısı gecenin karanlığından da faydalanarak harekete geçti. Verilen işaretle Osmanlı akıncıları dört koldan düşman üzerine saldırdı. Arkadan gelen inanılmaz gürültüler ve akıncıların disiplini bozmadan insanüstü hücumu düşmanı inanılmaz bir kaosa sürükledi. Karşılarında aniden Osmanlı askerlerini gören Haçlı ordusu şaşkına dönmüştü. Sarhoş olan ve karanlıkta göz gözü görmeyen bu hücum arasında sıkışıp kalan Haçlı ordusu, kendi askerlerini düşman sanarak birbirlerine saldırmaya başladı. Büyük komutan Hacı İlbey'in bu üstün stratejik hamlesi ile düşmanın tamamı imha ediliyordu. Savaşın sabahında Osmanlı akıncılarından çok az kayıp verilmiş ve kırk bin kişilik Haçlı ordusunun tamamına yakını yok edilmişti.

Hacı İlbey stratejik dehasını savaş meydanında konuşturmuş ve Osmanlı ordusu inanılmaz bir zafer kazanmıştı. Yaptığı savaş planını harfiyen uygulayan ve büyük bir başarı sağlayarak tek kişilik orduya dönüşen Hacı İlbey, bu ani baskının ardından tarihimizdeki unutulmaz yerini almıştı. Sırsındığı zaferi ile Osmanlı Devleti büyük kazançlar elde etmiştir.

“ Hacı İlbey stratejik dehasını savaş meydanında konuşturmuş ve Osmanlı ordusu inanılmaz bir zafer kazanmıştı. Yaptığı savaş planını harfiyen uygulayan ve büyük bir başarı sağlayarak tek kişilik orduya dönüşen Hacı İlbey, bu ani baskının ardından tarihimizdeki unutulmaz yerini almıştı. Sırsındığı zaferi ile Osmanlı Devleti büyük kazançlar elde etmiştir.

Sırsındığı Zaferi ile;

- Edirne'de Osmanlı'nın hâkimiyeti tamamen sağlanmıştır.
- Edirne Osmanlı'nın başkenti olmuştur.
- Bulgarlar bu büyük yenilgiyi kabul ederek Osmanlı Devleti'ne her yıl belirli oranda vergi ödemeye razı olmuştur.
- Sırsındığı zaferinin ardından Macarlar'ın Balkanlardaki hâkimiyeti tamamen son bularak bölgeden çekilmişlerdir.
- Stratejik olarak Balkanlarda önemli bir yere sahip olan Meriç Nehri'nin kontrolü tamamen Osmanlı hâkimiyetine geçmiştir.

Tarihimizin arka sokaklarında kalmış bugün belki de birçoğumuzun unuttuğı büyük kahramanlar ve olaylar vardır. Asıl olan tarihimize, bu kahramanlarımıza bakıp yarınımızı şekillendirmektir. Unutulmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarındır.

Şirin Ceren GÖMLEKSİZ
Eskipazar Açık ÇİK,
Öğretmen

Güvenlik Kahramanına Dönüşen Çocuklar: “Güvenli Yaşam Kültürünü Benimseme Yolculuğu”

Afetler, kazalar, küresel çevre sorunları, bedensel ve duygusal güvenlik ihtiyaçları, internet ve teknolojinin kötüye kullanımı vb. günümüzde karşılaştığımız problemlerden bazılarıdır. Hem biz yetişkinler hem de çocuklar için güvenli yaşam kültürünü hayatımızın bir parçası haline getirmek koruyucu ve önleyici hatta müdahale odaklı bir çaba olarak dikkat çekmektedir.

Kızılay'ın çocuklar için hazırladığı ‘Güvenli Yaşam’ kitabında güvenli yaşam: “Hastalıklardan, sigaradan, uyuşturucudan, sağlıksız beslenmeden, hava ve su kirliliğinden uzak; doğal ve doğal olmayan her türlü afetten korunarak yaşama-ya çalışmaktır.” olarak tanımlanmış, güvenli yaşamın bilinçli ve farkında olmayı da kapsayan bir kültür gerektirdiği üzerinde durulmuştur. Aynı kitapta tehlikelerden korunmak için yapabileceğimiz en önemli şeyin bilgili olmak, tehlikeleri tanımak olduğu söylenmektedir. Bilgilenmeye, araştırmaya götürecek ilk adım, çevreye karşı duyarlı olmaktır. Kitapta, “Arkadaşların ve büyüklerinle konuşmalı, öğretmenlerine danışmalı ve çözüme katılmalısın.” denilmiştir. Güvenli yaşam, dayanışmayla ve el ele vermekle sağlanabilir.

Dijital Dünyada Güvenli Gezinme: Çocukları İnternetin Olumsuz Etkilerinden Koruma Stratejileri

Teknoloji çağı hepimizi bilgi açısından desteklemekte bunun yanında yoğun bilgi akışı ile arama motorlarından, makalelerden ve birbirimizden öğrenmeler gerçekleşmektedir. Bizler bu yoğun bilgi akışındaki kirliliği akıl ve mantık süzgecinden geçirerek eyleyebiliyoruz. Oysa çocuklarımız, gelen bilgiyi almakta ve işlerken hatalar yapabilmektedirler. Bize düşen görev hem onlara rol model olmak hem de onların doğruları bulmalarına, doğru bilgiye ulaşmalarına yardımcı olmaktır.

Bilgiye ulaşmada geleneksel medya yerini büyük bir hızla sosyal medyaya bırakmaktadır. Mandai M, Kaso M, Takahashi Y, Nakayama T gibi bilim insanlarının yaptığı araştırmalarda **annelerin sosyal medya kullandıklarında kendilerini daha az yalnız hissettikleri ortaya çıkmıştır.**

Sosyal medya kullanımı olumlu etkilerinin yanı sıra bilinçli dijital ebeveyn olma zorunluluğunu da bera-

berinde getirmiştir. Rıza yetisi bulunmayan çocuğa ait sosyal medya paylaşımlarıyla ilgili ebeveyn tutum ve davranışlarını inceleyen **pek çok bilimsel araştırma, sosyal medya platformlarında çocuk ile ilgili her türlü görsel ve bilgi paylaşımında anne babaların dikkatli olması gerektiği üzerinde durmaktadır.**

Çocukları internetin olumsuzluklarından koruma stratejileri öncelikle anne babaların **dijital vatandaşlık** becerilerine sahip olmaları ile başlamaktadır.

Ebeveynler İçin Dijital Vatandaşlık Becerileri Ne Demektir?

Dijital vatandaş; internet kaynaklarını doğru kullanın, insan haklarını dikkate alan, diğer bireylerin haklarına saygı gösteren, teknolojiyi canlılara zarar vermeden kullanan ve çevresine de bu şekilde örnek olan vatandaşdır. Kısacası dijital vatandaşlık kavramı; bireyin teknolojiyi, insanlık ve vatandaşlık sorumluluklarını bilerek kullanmasıdır.

“**Dijital vatandaşın dikkat etmesi gereken en önemli sorumluluklardan biri de internetteki tehlikeleri fark ederek kendisini ve çevresini mevcut tehditlerden korumaktır. Bu gerçekten hareketle kendimizi ve çocuklarımızı korumak da bizim elimizdedir.**”

Dijital vatandaşlığın literatürde tanımlanmış başlıkları şunlardır:

Dijital Erişim, Dijital Ticaret, Dijital İletişim, Dijital Okuryazarlık, Dijital Etik, Dijital Kanun, Dijital Haklar ve Sorumluluklar, Dijital Sağlık, Dijital Güvenlik. Bu dokuz boyut ancak internetin bilinçli ve güvenli kullanılması ile mümkün görünmektedir.

Dijital vatandaşın dikkat etmesi gereken en önemli sorumluluklardan biri de internetteki tehlikeleri fark ederek kendisini ve çevresini mevcut tehditlerden

korumaktır. Bireyi çevrimiçi tehditlerden koruyacak olan öncelikli olarak bireyin kendisidir. Bu gerçekten hareketle kendimizi ve çocuklarımızı korumak da bizim elimizdedir. Kullanıcıların sosyal ağlardan ve internet sitelerinden çıkış yaparak ayrılması, şifrelerin bireyin adı soyadı, doğum yılı gibi başkaları tarafından tahmin edilmesi kolay olanı içermemesi, şifrelerini ortak kullanım alanlarında görünür bırakılmaması, **farklı sitelere farklı şifrelerle giriş yapmaları, mevcut şifrelerini belirli aralıklarla güncellemeleri, iki faktör kimlik uygulaması** gibi koruyucu önlemler almaları, internette ve sosyal ağlarda bireyin bulunduğu yere ait ev, iş adresi gibi konum bilgisi bulunmaması önemlidir. Restoran, otel gibi ortak kullanım alanlarındaki interneti kullanarak bireysel bilgisayarlardan işlem yapılmamalı, internette yapılan alışverişler için kullanılan kredi kartının hesap özeti takip edilmelidir. Lisanslı bir antivirüs programı kullanılması ve mevcut antivirüs programının belirli aralıklarla güncellenmesi, telefon veya sosyal medya aracına mesaj olarak gelen **"hediye, para talebi, ihbar vb."** içerikli verilerden uzak durulması gibi önlemler alınmalıdır.

Patolojik İnternet Kullanımı ve Ekran Maruziyeti: Güvenli Yaşam Kültüründeki Önemi

Patolojik internet kullanımı bireyde ruhsal, fizyolojik ve sosyal anomalilere sebep olabilir. Bireysel kullanımlarımız ve çocuklarımızın internet kullanımları için özenli ve dikkatli olmalıyız. Ekran maruziyeti çocuğun televizyon, bilgisayar ve akıllı telefon ile etkileşimidir. Sinema dâhil edilmemiştir. Amerikan Pediatri Akademisinin (AAP) açıklamasına göre **18 aydan küçük çocuklar, görüntülü sohbet dışında ekrana maruz bırakılmamalıdır.** 18-24 ay sürecinde ise anne baba kontrolü önerilmektedir. AAP, ekran

maruziyetini okul öncesi çocuklar için günde 1 saat sonraki yaş grubu için 2 saatle sınırlandırmayı önermektedir. Bebeklik döneminde gerçekleşen ekran maruziyetinin nöronal sinapsları yoğun olarak etkileyebildiği söylenmektedir. Dikkat sürelerinin düşmesine, çocuklarda sosyal ve duygusal otokontrol gelişiminin azalmasına, davranış bozukluğu, obezite, tembellik, depresyon, anksiyete gibi sağlık sorunlarına, konuşmada gecikmeye, uyku sorunlarına neden olabileceği bilinmektedir. Duygusal zekâ gelişimini, görsel ve işitsel hafıza gelişimini olumsuz etkilemesine, kas ve iskelet sorunları, yeme sorunları gibi fiziksel hastalıklara, bunun yanı sıra içe dönüklük, stres, asosyallik, internet, oyun ve madde bağımlılığı gibi ruhsal sorunlara neden olabileceği gözlemlenmiştir.

İnternet risk alanları; sosyal yaşamı ve sosyal ilişkileri olumsuz etkilemesi, pornografi, şiddet ve uygun olmayan bir dile maruz kalınması, fiziksel sağlığı olumsuz etkilemesi, zamanı etkin planlamaya engel olması ve son olarak da ticari istismar ve aşırı tüketim risklerine sebep olması olarak beş başlıkta özetlemiştir.

Sanal Dünyanın Gerçek Tehlikeleri İçin İnternet Güvenliğinin Önemi

Tüm olumlu etkilerine rağmen dijital dünyada bilinçsizce dolaşmak anne babalarda ve çocuklarda ciddi ve hatta bazen kalıcı sağlık sorunlarına neden olabilmektedir. En büyük rehber bireyin kendisidir ve dijital vatandaşlık ve bilinçli kullanım ile dijital dünyanın avantajlarından yararlanılabilir.

Kaynaklar: 1. www.kizilay.org.tr. 2. https://nefilkokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar 3. Annelerin Psikolojik Sağlık Durumları ve Sosyal Medya Kullanım Özellikleri 4. Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Pediatri Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Betül Orhan Kılıç 5. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar

Ferhat ÇELİKER
Van T Tipi Kapalı ÇIK,
Öğretmen

Gökyüzü Dalışı

Paraşütle atlama, genellikle hava araçlarından atlayıp belirli bir yükseklikte paraşüt açarak yavaş bir şekilde yere inilen adrenalini dolu bir aksiyon sporudur. Paraşütün tarihteki serüvenine baktığımızda 1470'lerde İtalya'da paraşüt çizimleri bulunurken 1595 yılında İtalyan Fausto Veranzio tarafından yapılmış olan çizimler Da Vinci'nin de ötesindedir. Ancak günümüzde kullanılan paraşütün temelini Leonardo Da Vinci tarafından tasarlandığını söyleyebiliriz. MS 810-887 yılları arasında yaşayan Arap mucit Abbas Kasım İbn Firnas'ın İspanya-Kordoba'da paraşüte benzer bir alet kullandığı tarihi kayıtlarda mevcuttur. Çin'de de paraşütün örneklerine rastlanılmıştır.

Paraşütlerin askeri amaçlarla kullanımı, ilk kez 20. yüzyılın başlarında görülmektedir. I. Dünya Savaşı sırasında paraşütler keşif amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Ancak II. Dünya Savaşı sırasında paraşütlerin askeri kullanımı önemli ölçüde artmıştır. Özellikle filmlere konu olan Normandiya çıkarmasında binlerce asker paraşütlerle Normandiya'ya indirilmiştir.

Günümüzde kullanılanlara en çok benzeyen paraşüt, 1783 yılında Fransız Louis-Sébastien Lenormand tarafından tasarlanmıştır. 1797 yılında **Andre**

Jacques Garner, bir sıcak hava balonundan ilk paraşüt atlayışını gerçekleştirmiştir. İlk paraşüt uçuşları genellikle yüksek yerlerden atlayarak yapılmıştır. Örneğin; 1912'de Avusturyalı bir asker olan **Franz Reichelt**, Eiffel Kulesi'nden atlayarak paraşütle inmeyi denemiştir. Reichelt paraşütün açılmaması sonucunda hayatını kaybetmiştir. Paraşütün ilk dönemlerinde oluşan bu kazalar paraşüt tasarımının ve güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi için önemli bir tecrübe olmuştur. Uçakla ilk kez paraşüt atlayışı **Yüzbaşı Berry** tarafından 10 Mart 1912 yılında Amerika'da gerçekleştirilmiştir. 1913 yılında Fransız **Pilot Pegoud** uçağın gövdesine koyulan paraşütle atlayarak Avrupa'da bir ilki başarmıştır.

Serbest atlayış paraşütleri "**harnes**" adı verilen bir çanta ve bu çanta içerisine yerleştirilmiş olan bir ana paraşüt ile bir yedek paraşütten oluşur. Paraşüt kumaşı paraşüt modellerine göre değişiklik göstermekle birlikte naylon ve ipek karışımı kumaşlardan imal edilir. İpleri ise şok, basınç ve kuvvetlere direnç gösterebilecek malzemelerden üretilir. Paraşütün her iki tarafında bulunan taşıyıcı kolonlara bağlı iplerdeki fren ipi olarak isimlendirilmiş kumanda ipleri vasıtasıyla paraşüt sağa ve sola istenilen açılarda döndürülebilir ve aynı zamanda bu fren ipleri yere inişte paraşütçülerin yumuşak bir şekilde inmesini sağlar.

Serbest paraşütçüler en düşük 3500 ft. (1500 m) irtifadaki uçaktan atlayarak atlayışlarını gerçekleştirirler. Paraşütçülükte amaç uçaktan atladıktan sonra paraşütü açacak zamana kadar geçen süre içindeki serbest düşüş esnasında adrenalin dolu hareketler gerçekleştirmektir. Serbest paraşütçülükte uçaktan çıkıldıktan sonraki ilk 10 saniye hız ve sürat katlanarak artmaya başlar ve 10 saniye sonunda limit hız denilen hıza ulaşılır. Limit hızda sporcu, saatte yaklaşık 180-220 km arasında bir hıza ulaşır ve irtifa kaybı saniyede 53 metreye ulaşır.

Atlayıcılar her atlayışlarında ana paraşütlerini kullanırlar ve yere indikten sonra eğer lisanslı iseler paraşütlerinin kubbe kısmını belirli teknikler kullanarak katlayıp paraşütü sonraki atlayışa hazır hale getirirler.

Ana paraşütte herhangi bir arıza durumunda paraşütçüler, teorik ve uygulamalı derslerde verilen eğitimlere istinaden yedek paraşütlerini açarak yere emniyetli bir şekilde inişlerini gerçekleştirirler.

Türk Kuşu

20. yüzyılın başlarında dünya çapında sevilen bu yeni sporun Türk gençleri arasında yayılmasını isteyen Mustafa Kemal Atatürk 3 Mayıs 1935'te Türk Kuşu'nu kurdurtmuştur. Türk Kuşu'nun kurulmasıyla planör okulu ardından da paraşüt okulu faaliyetlerine başlamıştır. Yurt dışından getirilen "Anohin" adındaki Sovyet çalıştırıcısı ilk Türk paraşütçü-

rini ve planörlerini yetiştirmiştir. Bunlar arasında "Abdurrahman Türkkuşu, Mehmet Esengil, Rüstem Mavituna" gibi isimler sadece paraşütle atlamayı öğrenmekle kalmayıp birçok genç paraşütçüyü yetiştirmek için hocalık da yapmışlardır.

Günümüzde spor amaçlı paraşütçülük; **yamaç paraşütü, BASE jumping ve skydiving** adlı popüler paraşüt sporlarıdır. Ülkemizde ise yamaç paraşütü 1990'lı yılların başından itibaren yapılmaya başlanmıştır. Bu dönemde Türkiye'nin bazı bölgeleri profesyonel paraşütçüler tarafından kullanılmıştır. Yamaç paraşütü Türkiye'de ilk kez Fethiye Ölüdeniz bölgesinde yer alan Babadağ'da yapılmıştır.

Yamaç paraşütü, bir yamaçın zirvesinde rüzgârla birlikte havada yükselerek yapılan bir spordur. Yamaç paraşütü yapmak için öncelikle geniş bir alan gerekir. Paraşütün kanadı uçuş esnasında havaya doğru yükselir ve aşağı düşmeyi önler. Yamaç paraşütü saatlerce havada kalabilir ve çok daha yükseklere çıkabilir. Yamaç paraşütü son zamanların en çok rağbet gören ekstrem sporları arasındadır. Doğanın güzelliklerini keşfetmek ve aksiyon yaşamak isteyenler için ideal bir hava sporudur. Yamaç paraşütü mutlaka profesyonel bir pilot eşliğinde yapılmalıdır. Aksi takdirde tehlikeli bir aktivite olabilmektedir.

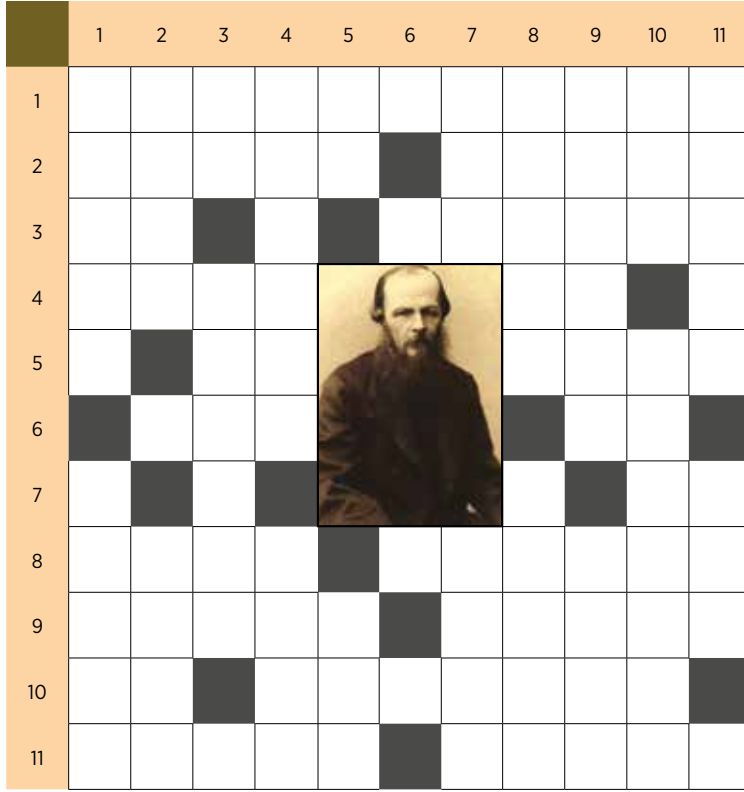
Kaynaklar: 1. <https://www.britannica.com/sports/skydiving> 2. Türk Hava Kurumu - Ana Sayfa (thk.org.tr) 3. Türkiye Hava Sporları Federasyonu 4. Yamaç Paraşütüne Başlamadan Önce Bilinmesi Gerekenler-Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı-Üsküdar Üniversitesi (uskudar.edu.tr)

Mehmet VARNALI
Silifke M Tipi Kapalı CİK,
Uzman Öğretmen

Bulmaca

kare bulmaca

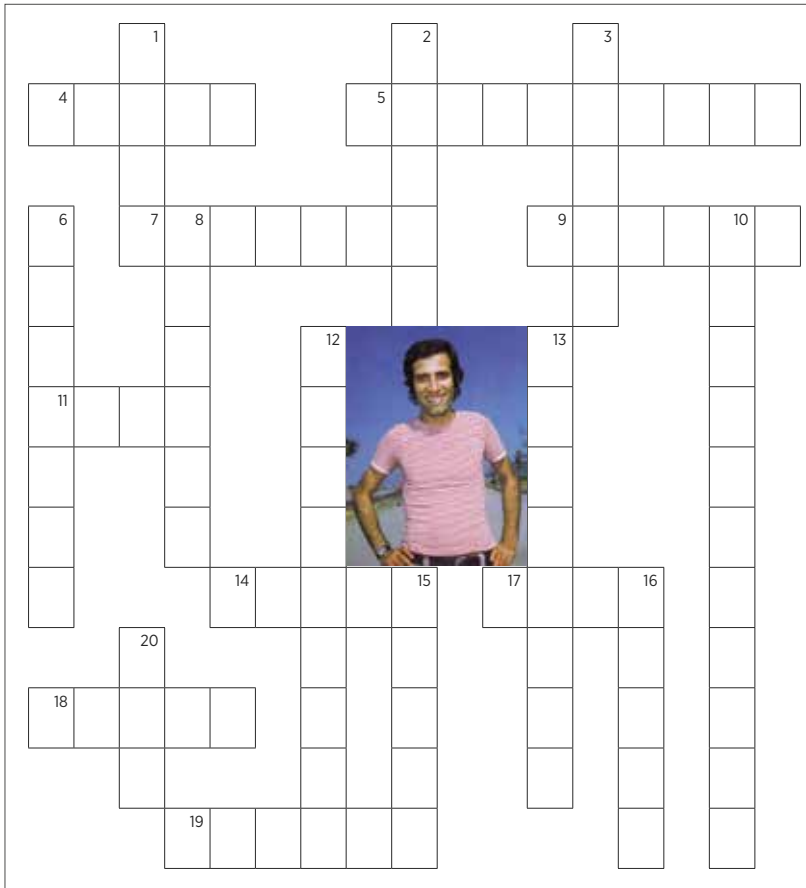
SOLDAN SAĞA

1. "Suç ve Ceza"nın yazarı
2. "Dadaşlar" isimli müzik gurubuyla bir döneme nam salmış sanatçımız - İstanbul'un bir ilçesi
3. Sodyumun simgesi - Ayakkabı çekeceği
4. Bir hayvan - Niyobyumun simgesi
5. Berilyumun simgesi - Toplumun yapı taşı
6. Hava basıncı ölçümünde kullanılan basınç ölçü birimi - Bir nota
7. Bir harfin okunuşu
8. Saf, sade, doğal - Orhun Nehri kıyısındaki Türk yurdu
9. Vücutta iskelet sistemini oluşturan kemiklerin birbirine bağlandığı kısımlar - Bir kadın ismi
10. Eski dilde su - Afrika'da bir ülke
11. Reddetme, kabul etmeme - Küçük malzemeler için kullanılan öteberi sandığı

YUKARIDAN AŞAĞI

1. Yer kabuğunun çukur bölümlerini dolduran, birbiriyle bağlantılı olarak yeryüzünün beşte üçünü kaplayan tuzlu su kütlesi - Kansızlık
2. İki ya da daha çok şey arasındaki karşılıklı tutarlılık, uygunluk - Mayı, sıvı, akışkan özelliği olan
3. Nazi subayı - Dağ kırlangıcı
4. Akaryakıt taşımak üzere özel biçimde yapılmış kamyon - Uzun
5. Bir sayı - Yılan
6. Alfabenin 27. harfi
7. Ege yiğidi - Kuru tütün yaprağının rengine benzeyen, kahverengiyile kızıl arası renk
8. Bulgaristan'da bir şehir - Bir kadın ismi
9. Durağan, sabit - Gaziantep ağzında "kahya"
10. Kamu iktisadi teşebbüsü - Lale bahçesi
11. Bir işi ya da bir malı, birçok istekli arasından en uygun koşullarla yapmayı ya da almayı kabul edene verme - Arapça "ben"

sarmal bulmaca

1. Yaşca büyük kız kardeş
2. Makine ya da aletlerin işleyişinin bozulması durumu
3. Antik Yunan pasajı
4. Aziz Nesin eseri Kemal Sunal filmi
5. Kemal Sunal'ın oğlu ile oynadığı ve son tamamladığı film
6. Kemal Sunal'ın Osman karakterini canlandığı 1983 yapımı filmi
7. Bir coğrafi bölgemiz
8. 1987 yapımı Orhan Aksoy'un yönettiği Kemal Sunal filmi
9. Çarşı, han
10. Kemal Sunal'ın basketbolcu rolünde ilk kez yer aldığı film
11. Şiki şiki baba şarkısıyla ünlenen Kemal Sunal filmi (..... Gel Şaban)
12. Telloğulları ile Seferoğullarının mücadelesinin anlatıldığı Kemal Sunal filmi
13. Kartal Tibet'in yönetmenliğini yaptığı 1984 yapımı Kemal Sunal filmi
14. Her iki yönden biri
15. Kemal Sunal'ın iki farklı karakteri canlandığı ilk filmi
16. Meraklı köfteci filminde Kemal Sunal'ın canlandığı karakterin adı
17. Ekinin biçildikten sonra tarlada, toprakta kalan köklü sapı
18. Fatoş'un 50 yaşında olduğunu iddia ettiği Kemal Sunal filmi
19. Kemal Sunal'ın Emine'yi dağa kaçırdığı filmi
20. Olması gerekenden daha büyük olan

DEĞER

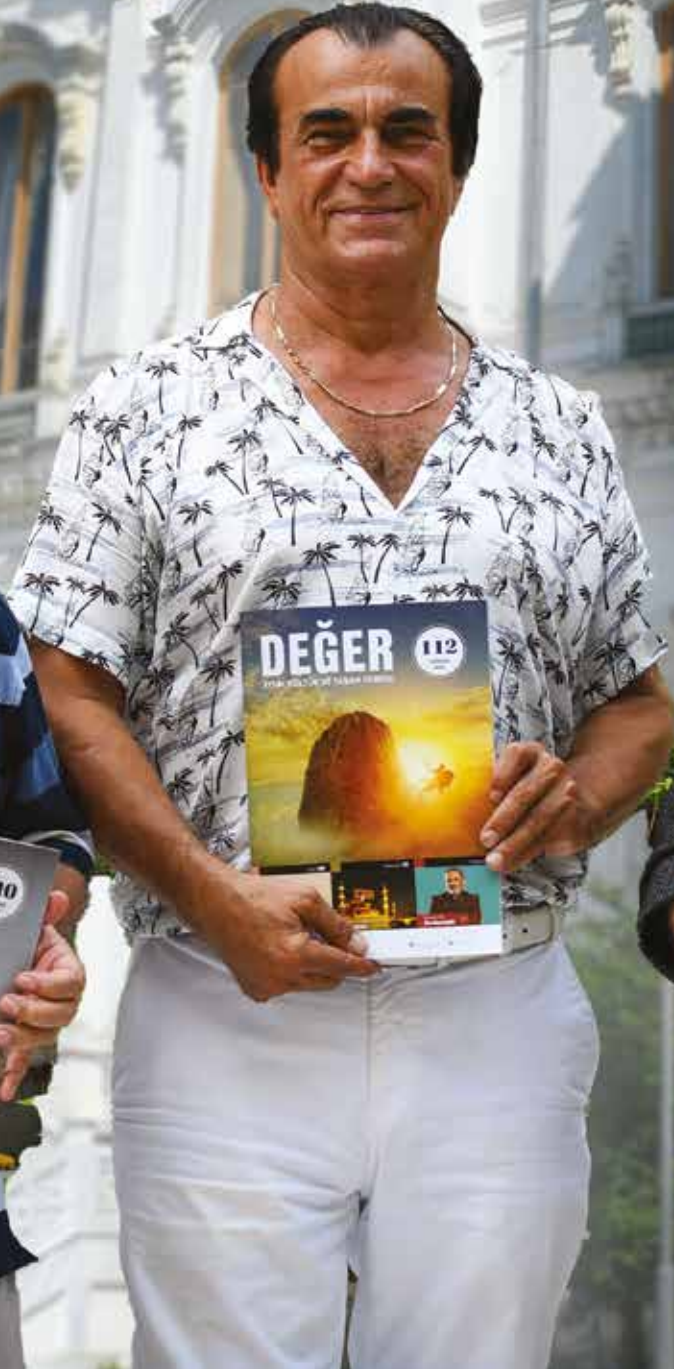
17 Ağustos 1999

GÖLCÜK DEPREMİ

Meydana gelen afet sonucunda hayatını kaybeden vatandaşlarımızı rahmetle anıyoruz

17 Ağustos 1999'da saat 03.02'de 7,4 büyüklüğünde meydana gelen ve 45 saniye süren Marmara Depremi; Kocaeli, Yalova, Sakarya, İstanbul ve Düzce'de yıkıma neden oldu. Depremde 17 bin 480 kişi hayatını kaybetti, 43 bin 953 kişi yaralandı.

DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr